

Ì²ÆÍ ÀÐÎ ÄÍ ÈÉ

ISSN 2520-2308 (print)
ISSN 2709-5452 (online)

Í ÀÓÊÎ ÂÈÉ ÆÓÐÍ ÀË

«²Í ÒÅÐÍ ÀÓÊÀ».

Ñã³ÿ: «Ð ðèäè÷í³ í àóêè»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC

JOURNAL «INTERNAUKA».

Series: «Juridical sciences»

1 7 (65) / 2023

Ì ²ÆÍ ÀÐÎ ÄÍ ÈÉ Í ÀÓÊÎ ÂÈÉ ÆÓÐÍ ÀË
«²Í ÒÅÐÍ ÀÓÊÀ».

Ñað³ÿ: «Ð ðèäè÷í³ í àóêè»

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL
«INTERNAUKA».**

Series: «Juridical sciences»

Í ÀÓÊÎ ÂÅ ÒÀÕÎ ÂÅ ÂÈÄÄÍ Í Æ

*Свідоцтво
про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
КВ № 22442-12342P*

¹ 7 (65)

Êèâ 2023

БКБ 67
УДК 34
М-43

Í íáí èé á³æ³íãðà³-í èé íí èñ òñ³ òààòáé Ì³ æéí ðíí ííí í áóéí áííí æóðí àèó «²í òàðí áóèà». Ñàð³ÿ: «Ð ðèàè-í³ í áóèè» ííááí í á: **Index Copernicus International (ICI); Polish Scholarly Bibliography; ResearchBib; Í áóéíâà í áð³í àèèà Óèðàçí è.**

Æóðí àè çàðà³ òðíí ááí í á í³ æéí ðíí èð èààèí ààð í áóéí àèð àèááí ü òà í áóéíí àòðè-í èð áàçàð ááí èð: Index Copernicus International (ICI); Polish Scholarly Bibliography; ResearchBib; Ulrichsweb Global Serials Directory; Google Scholar; Í áóéíâà í áð³í àèèà Óèðàçí è; Bielefeld Academic Search Engine (BASE); Electronic Journals Library; Open J-Gate; Academic keys; Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg Carl von Ossietzky.

Í ÁÓÊÎ ÂÂ ÔÀÕÎ ÂÂ ÂÈÄÄÍ Í ß

Âèááí í ÿ àèèþ-áí á áí Ì áðáè³ èó í áóéíâèð òàðíâèð àèááí ü Ì Í Í Óèðàçí è (èààáí ð³ÿ «Á») Í àèàç Ì Í Í Óèðàçí è ¹ 409 á³à 17.03.2020 Ñí áó³àèüí í òò³: 081 Í ðàáí 262 Í ðàáí í òí ðíí í í à ä³ÿèüí³ òü

Çàñí íáí èèè:

1. Êèçáññüèèè èííí áðàòèáí èé³ í òèòòóð á³çí áñó òà í ðàáà.
2. Í ðèááòí à òòàí íáà «Í áóéíâí-áí òè³áí èé³ í òèòòóð í óáè³-í ííí í ðàáà».
3. Áðíí àáññüèà í ðááí³ çàò³ÿ «Ì³ æéí ðíí íí í áóèááí³ ÿ ííá³ðè³ í áóèè».
4. Ôí áàðèòòáí ç íáí áæáí íþ á³áí í á³àèüí³ òòþ «Ô³í áí òí áà ðàáà Óèðàçí è».

Ó æóðí àè³ íí óáè³èíááí³ í áóéíâ³ òààò³ ç àèòòàèüí èð í ðíáèáí þðèàè-í íç í áóèè. Áèÿ í áóéíâèð í ðàò³áí èè³à, àèèèááà-³à, òòàáí ò³à þðèàè-í èð òí áó³àèüí í òòáé, í ðàò³áí èè³à áàðæáà-í èð òòàí íá, þðèàè-í èð èíí í áí³é, òóá³à, í ðàáí í òí ðíí í èð í ðááí³à é³ í ø èð çàò³èáàèáí èð íí³á. Í ààð³àèè í óáè³èòòóñÿ í íáíþ í ðèá³í àèó á ààòí ðññüè³é ðááàèò³ç. ðááàèò³ÿ í á çàáæàè ííá³èÿ³ òóí èè³ í ííáèÿàè ààòí ðà. Á³áí í á³àèüí³ òòü çà áí òòí á³ðí³ òòü òàèò³à,³í áí, ááíãðàò³-í èð í áçà, èèòàð, èèòð òà³ í ø èð á³áí í òòáé í áñóòü ààòí ðè³ í óáè³èàò³é. Ó á³áí í á³áí í òò³ ç Çàèíííí Óèðàçí è «Í ðí ààòí ðññüèà í ðááí³ òóí³ æéí³ í ðàáà», í ðè àèèí ðèòòáí í³ í áóéíâèð³ àáè³ í ààð³àè³à ò³òç çá³ðèè, í íñèèáí íÿ í à ààòí ð³à òà àèááí íÿ³ í áí á³ÿçèíáèí è.

© Áàòí ðè òààòáé, 2023
© Ì³ æéí ðíí íí èé³ í áóéíâèèè æóðí àè «²í òàðí áóèà». Ñàð³ÿ: «Ð ðèàè-í³ í áóèè», 2023

ISSN 2520-2308 = Internauka. Seria: Ůridičeskie nauki (Kiev)/Mezhdunarodnyj naučnyj žurnal "Internauka".
Seria: Ůridičeskie nauki

Редакційна колегія

Аї еїаа даааеө³еї іґ еїеаа³ґ: **Еөдеєї Аїетїаєї ед³ааї іае** — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, +еаї -еї- даңї і і ааї о І ААІ Оедәґї е, ҫаа³аөаа- еаөааде ааї ³ї ³нөдаөеаї іаї да о³ї аї нї- аїаї і дааа І аө³ї аеүї іаї ої ³ааднөеаөө а³ї даңодн³а ³ і дөдї аї еї дөңооааї і ү Оедәґї е (Еґеґа, Оедәґї а)

ҫаңоої і ее аї еїае даааеө³еї іґ еїеаа³ґ: **І оөаї іе А³өөї д Ааңеөүї ае** — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, і дї оаңї д еаөааде ааї ³ї ³нөдаөеаї іаї, о³ї аї нїаїаї да ³ї ої дї аө³еї іаї і дааа І аө³ї аеүї іаї ої дәї ааеүї і -аеї і і і ³-і іаї ої ³ааднөеаөө (Еґеґа, Оедәґї а)

Нәедаөаө даааеө³еї іґ еїеаа³ґ: **²өү-аї еї І еәеңаї аө Ааңеөүї ае** — еаї аеааө ґдеае-і еө і аөе, аї- өаї о, аї өаї о еаөааде ааї ³ї ³нөдаөеаї іаї, аї нї і ааднүеї аї і дааа да о³ї аї нї аї -аеї і і і ³-і іґ ааҫї аеө Нөї - нүеї аї аадәааї іаї ої ³ааднөеаөө (Нөї е, Оедәґї а)

Члени редакційної колегії

Аедетїае: Оауї а ²ааї ²аї а — аї еөї д і аөе ҫ аадәааї іаї ої даае³ї і ү, еаї аеааө ґдеае-і еө і аөе, і дї оа- нї д, ҫаа³аөаа- еаөааде аадәааї іаї ої даае³ї і ү да і дааа Еґеґаңүеї аї ої ³ааднөеаөө еөеүөөде (Еґеґа, Оедәґї а)

Аадоңо ґ д³е А³өае³еїае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, аї өаї о, ҫаа³аөаа- еаөааде ааї ³ї ³нөдаөеаї іаї, аї н- і і ааднүеї аї і дааа да о³ї аї нї аї -аеї і і і ³-і іґ ааҫї аеө Нөї нүеї аї аадәааї іаї ої ³ааднөеаөө (Нөї е, Оедәґї а)

Аөеае І еаї а Ааңеө³аї а — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, і дї оаңї д еаөааде ааї ³ї ³нөдаөеаї іаї да о³ї аї нї аї аї і дааа І аө³ї аеүї іаї ої ³ааднөеаөө а³ї даңодн³а ³ і дөдї аї еї дөңооааї і ү Оедәґї е (Еґеґа, Оедәґї а)

Ааї 'үї -өе ґ д³е А³өөї дїае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, аї өаї о, і дї оаңї д еаөааде өеа³өүї іаї, аї нї і - ааднүеї аї, ааї ³ї ³нөдаөеаї іаї і дааа да і дааї і ої дї і і іґ а³үеүї і нө³ А³өї өаде³аңүеї аї ³ї нөөөоө аеї і і і ³еө да ої даае³ї і ү А³өөдөөї аї і ³өї ади аї іаї ої ³ааднөеаөө дї ҫәеөөө еґраеї е «Оедәґї а» (А³өә Оәдеаа, Оедәґї а)

Адиҫа І еәең³е ґ д³еїае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, і а-аеүї еө аа'ґрї еөөде ³ аї еөї дәї - өөде І аө³ї аеүї іґ аеаааї ³ґ аї оөд³өї ³ө нї даа (Еґеґа, Оедәґї а)

ҫ³өа ²дә³ — PhD in Law, нөаөө еө аеөеааа- өаөөөүөаөө і аї ааәеї аї оө ³ аеї і і і ³еө Ої ³ааднөеаөө Ої і аө а Ааө³ о ҫө³ї ³ (ҫө³ї, ×аө нүеа Даңї оаө³өа)

Еї дї өа Нәдә³е І еәеңаї адиае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, аї өаї о, ҫаа³аөаа- еаөааде өеа³өүї іаї і дааа ³ і дї өаңо І АІ ҫ Ої ³ааднөеаөө Еї дї өү Ааї еөа (²ааї і -Одәї е³аңүе, Оедәґї а)

Еөө³ө Аї ади³өе І еөїеаеїае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, ҫаңөөәаї еө ґдеңө Оедәґї е, аөдәөөї д І І ² і дааа Нөї нүеї аї аадәааї іаї ої ³ааднөеаөө (Нөї е, Оедәґї а)

Еөдеєї ²ї і а Аїетїаєї ед³аї а — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, і дї оаңї д еаөааде і ³өї ади а- і іаї і дааа да і і д³аї үеүї іаї і дааї ҫї ааңоаа І аө³ї аеүї іаї ої ³ааднөеаөө а³ї даңодн³а ³ і дөдї аї еї дөңоо- ааї і ү Оедәґї е (Еґеґа, Оедәґї а)

Еәае-аї еї А³өөї д Аәәд³өїае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, ҫаа³аөаа- еаөааде і ³өї а- дї аї іаї і дааа да і і д³аї үеүї іаї і дааї ҫї ааңоаа І аө³ї аеүї іаї ої ³ааднөеаөө а³ї даңодн³а ³ і дөдї аї еї - дөңооааї і ү Оедәґї е (Еґеґа, Оедәґї а)

Еї дәї өї аө³д Оөаөаї — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, еї і дәеї ади д і дї адәї е «Адәҫї өң» ґдеае-і іаї өаөөөүөаөө Аөаңаөднүеї аї ої ³ааднөеаөө (Аөаңаөдә, ОДІ)

І аеүї е-өе І өүаа Оәаї д³аї а — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, ҫаа³аөаа- еаөааде і оәө³- і і -і дааї аөө аөңөөї е³ї А³ї і өөүеї аї аадәааї іаї і ааааї а³-і іаї ої ³ааднөеаөө ³ї аї ³ І еөәеә Еї өґраеї - нүеї аї (А³ї і өөү, Оедәґї а)

І едї і аөү І өаї а І өөїеәґаї а — еаї аеааө ґдеае-і еө і аөе, аї өаї о еаөааде еї і нөөөө³өї іаї ³ аа- і ³ї ³нөдаөеаї іаї і дааа ґ дәе-і іаї өаөөөүөаөө І аө³ї аеүї іаї аа³аө³өї іаї ої ³ааднөеаөө (Еґеґа, Оедәґї а)

І і аөү-өе Ааңеөү Аї ад³өїае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, ҫаа³аөаа- еаөааде і дааа Еґ- ґаңүеї аї еї і і адаөеаї іаї ³ї нөөөоө а³ҫї аңо ³ і дааа (Еґеґа, Оедәґї а)

Д³өҫї өе І өәа І өөїеаеїае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, ҫаңөөәаї еө ґдеңө Оедәґї е, ҫа- нөої і еө аөдәөөї да ҫ і аөөї аїґ дї аї өө І І ² і дааа Нөї нүеї аї аадәааї іаї ої ³ааднөеаөө (Нөї е, Оедәґї а)

Нәї і ө³ї Аї ади³өе А³өөї дїае — аї еөї д і аәе-і еө і аөе, і дї оаңї д, ҫаңөөәаї еө е³өәд Оедәґї е, ҫаа³аөаа- а³аә³өаї і үї өдәаї ади еї а³ґ, өад³аї еө і ³нүеї аї өаї өдө өдәаї ої іґ нї аө³аө³ҫї ааї іґ і дөдї і ааї - өдәаї ади еї а³-і іґ аї і і іаө Еґеґаңүеї аї і ³нүеї аї еө³ї ³-і іґ ө³өадї ³ 1 12 (Еґеґа, Оедәґї а)

Нә³өөө-і еө І өәеңаї аө І аодїае — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, і дї оаңї д еаөааде өеа³өү- і іаї да аї нї і ааднүеї аї і дааа І аө³ї аеүї іаї ої ³ааднөеаөө а³ї даңодн³а ³ і дөдї аї еї дөңооааї і ү Оедәґї е (Еґеґа, Оедәґї а)

Оөї өа Даңө³өәа — еаї аеааө ґдеае-і еө і аөе, аї өаї о, аї өаї о еаөааде і ³өї ади аї іаї і дааа да өадї і аөнүеї аї і дааа Ої ³ааднөеаөө Ааї оа³өң (Нөәәеї а³-і аї, Нөї ааөүеа Даңї оаө³өа)

ґ дөї аөү ґ ө³ү Еәї і ²а³аї а — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, і дї оаңї д еаөааде еї і нөөөө³ө- і іаї ³ ааї ³ї ³нөдаөеаї іаї і дааа І аө³ї аеүї іаї аа³аө³өї іаї ої ³ааднөеаөө (Еґеґа, Оедәґї а)

ґдә І өаї а Нәдә³ґаї а — аї еөї д ґдеае-і еө і аөе, і дї оаңї д, аәәаї ґдеае-і іаї өаөөөүөаөө І аө³- і аеүї іаї ої ³ааднөеаөө а³ї даңодн³а ³ і дөдї аї еї дөңооааї і ү Оедәґї е (Еґеґа, Оедәґї а)

Editorial Board

Chief Editor: **Volodymyr Kurylo** — Doctor of Legal Sciences, Professor, Corresponding Member of the NAAS of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine, Head of the Department of Administrative and Financial Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Deputy editor: **Victor Mushenok** — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of Administrative, Financial and Information Law of the State University of Trade and Economics (Kyiv, Ukraine)

Executive Secretary: **Oleksandr Ilchenko** — Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative, Economic Law and Economic Security of the Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Members of the Editorial Board

Tatyana Berkovich — Doctor of Sciences in Public Administration, Candidate of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of Public Administration and Law of the Kyiv University of Culture (Kyiv, Ukraine)

Yurii Demianchuk — Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Professor of Civil, Commercial, Administrative Law and Law Enforcement of the Bila Tserkva Institute of Economics and Management of the Open International University of Human Development “Ukraine” (Bila Tserkva, Ukraine)

Alexei Drozd — Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of Adjuncture and Doctorate of the National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

Rastislav Funta — Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Law and European Law of the Danubius University (Sladkovichovo, Slovak Republic)

Yuriy Harust — Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Administrative, Economic Law and Economic Security of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Olena Hulak — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of Administrative and Financial Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Sergiy Koroed — Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Civil Law and the Law of the Higher Education of the King Danylo University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

Anatoliy Kulish — Doctor of Legal Sciences, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Director of the Academic and Research Institute of Law of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Inna Kurylo — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of International Law and Comparative Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Victor Ladychenko — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of International Law and Comparative Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Stefan Lorenzmeier — Doctor of Legal Sciences, Professor, Coordinator of the Erasmus Program of the Faculty of Law of the Augsburg University (Augsburg, Germany)

Olga Melnichuk — Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of Public Law Disciplines of the Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Vinnytsia, Ukraine)

Oksana Myronets — PhD in Law, Associate Professor of the Department of Constitutional and Administrative Law of the Faculty of Law of the National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

Vasyl Omelchuk — Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of Law, Kiev Cooperative Institute of Business and Law (Kyiv, Ukraine)

Oleg Reznik — Doctor of Legal Sciences, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Deputy Director for Scientific Work of the Educational and Scientific Law Institute of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Anatoly Samokhin — Doctor of Medical Sciences, Professor, Honored Doctor of Ukraine, Head of the Department of Traumatology, Head of the City Center of Urgent Specialized Orthopedic-Traumatological Care of Kyiv City Clinical Hospital ¹ 12 (Kyiv, Ukraine)

Oleksandr Svitlychnyi — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of Civil and Commercial Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Olena Yara — Doctor of Legal Sciences, Professor, Dean of the Law Faculty of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Yuliya Yurinet — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of Constitutional and Administrative Law of the National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

Jiri Zicha — PhD in Law, Senior Lecturer of the Faculty of Management and Economics of the Tomas Bata University in Zlin (Zlin, Czech Republic)

ЗМІСТ

ААІ ²Í ²ÑÒÐÀÐÈÁÍ Á Ì ÐÀÁÎ ² Ì ÐÎ ÕÃÑ; Õ²Í ÁÍ ÑÎÁÁ Ì ÐÀÁÎ; ²Í ÕÎ ÐÎ ÀÕ²ËÍ Á Ì ÐÀÁÎ

Áàðàυóε Áíεíáεí εð Ì εεíεáεíáε-, Á°ε³εíáá Ì áðεí á ²ááí³áí á,
Õáá-εøεí Ñáðá³ε Áí áðíε³εíáε-
ÇÁÁÁÇÍ Á×ÁÍ Í ß ßËÍ ÑÒ² ÁËËÛ Í - Ì ÑÁ²ÒÈ Á ÓËÐÀ-Í ²: Ì ÐÀÁÎ ÁÁ ÇÁÁÁÇÍ Á×ÁÍ Í ß
ÒÁ ÑËÑÒÁÍ Á 7

Á³øø³áññúεε Ì áððí Ááñεεíáε-, Èεøáεí Í áðáε³ý Áí áðíε³áí á,
Ï áøεíñúεε Áíεíáεí εð Ëíñεííáε-
ÁÐÍ Ì ÁÁßÍ ÑÛËÁ ÑÓÑÍ ²ËÛÑÒÁÍ Á Ì ÁÕÁÍ ²ÇÍ ² ÁÁÍ Ì ÈÐÀÐÈ×Í Ì ÁÍ ÕËÁ²ËÛÍ Ì ÁÍ
ËÍ Í ÕÐÍ ÈΡ : ÕÁÍ ÐÀÒÈËÍ - Ì ÐÀÁÎ ÁËË ÌÑÍ ÁËÏ 13

Ì áíáçεε Ì áððí ²ááííáε-
ÐÍ ËÛ ÁÁÁÍ ËÁÐÕÐÈ Ó ÑÎ Õ²ÁËËÛÍ Í - Ì ÐÀÁÎ ÁÍ Ì Ó ÆËÏÏ² ÁÁÐÆÁÁËÈ 20

Øíí³íá ²ðεíá Ì εεíεááíá
Ì ÐÎ ÁËÁÍ È ÇÁÁÁÇÍ Á×ÁÍ Í ß ÁÁÍ ÁÁÐÍ Í - Ð²ÁÍ Ì ÑÒ² ÕÀ Ì ÐÎ ÕËÁ²- ÁÁÍ ÁÁÐÍ Ì Ì Ó
Ì ÁÑËËÛÑÒÁÓ Á ÕÍ Ì ÁÁÕ Ì ÐÀÁÎ ÁÍ ÁÍ ÐÁÆËËÍ Ó ÁÍ ²Í Ì Ì ÁÍ ÑÒÁÍ Ó..... 26

ËÍ Í ÑÒÈÐÕÕ²ËÍ Á Ì ÐÀÁÎ; Ì ÓÍ ²ÕËÍ ÁËËÛÍ Á Ì ÐÀÁÎ

Ñòðáεεí³á Ááíðá³ε Áí εððíáε-
ÑÓÁÍ ÁÁ Ì ÐÀÁÎ ÕÁÍ Ð×²ÑÕÛ ËÍ Í ÑÒÈÐÕÕ²ËÍ Ì ÁÍ ÑÓÁÓ ÓËÐÀ-Í È 32

ÈÐËË ²Í ÁËËÛÍ ÈË Ì ÐÎ ÕÃÑ ÕÀ ÈÐËË ²Í ÁËË²ÑÒÈËÁ; ÑÓÁÍ ÁÁ ÁËÑÍ ÁÐÒÈÇÁ;
Ì Ì ÁÐÀÐÈÁÍ Ì -ÐÎ ÇØÓËÍ ÁÁ Á²ËËÛÍ ²ÑÕÛ

Èεáí εá Ááð³ý ²áíð³áí á
Ì ²ÆÍ ÁÐÍ ÁÍ ÈË ÁÍ ÑÁ²Á ÇÁ²ËÑÍ ÁÍ Í ß ÁËÑÒÁÍ Õ²ËÍ Ì ÁÍ Ì ÐÀÁÎ ÑÓÁÁß
Á ÈÐËË ²Í ÁËËÛÍ Ì Ì Ó Ì ÐÎ ÁÁÁÆÁÍ Í ²..... 38

Õáá-áε ²áíð Áí áð³εíáε-
Û Í ÁÍ ÁÕÁËÏËÁÍ Ì ÑÒ² Ì Ì ÁÁË² Ì ÐÎ Õ²ËÁËÏËËË ÑËÍ ²Í Í ß ÈÐËË ²Í ÁËËÛÍ ËÏ
Ì ÐÀÁÎ Ì Ì ÐÓØÁÍ Û ×ÁÐÁÇ ÇÍ ÑÁÐÁÁÆÁÍ Í ß ÐÎ ÁÍ ÕË Ì Ì È²Ï²- Á Ì ²ÑÕßÏ ËÍ Ì ÕÁÍ ÕÐÁÏ²-
Ì ÁÇÍ Á×Í ËÏ Ì ÐÀÁÎ Ì Ì ÐÓØÁÍ Û «Broken Windows» / «Ðíçáèðèð Á³εíí » 44

²Í ØÁ

Ëíáεε³á Ì εðíñεáá Áíεíáεí εðíáε-, Ñεðεí úεíáññúεε Ðóñεáí Ì εεíεáεíáε-,
Ï εεεøðé Ì εεíεá Áí áð³εíáε-, Õí εç Ì áð³ýíá Ááñεε³áí á, Ëíðííáðí³ε ²áíð Ì εðáεεíáε-
Ì ÐÀÁÎ ÁÁ ÐÁÁÓËË ÁÁÍ Í ß ÁÁÐÆÁÁÍ Í - Ì ÕÎ ÐÎ Í È Ó ËÍ Ì ÕÁËÑÒ² ÁÁÐÆÁÁÍ Ì -
ÁÁÇÍ ÁËË ÓËÐÀ-Í È 50

CONTENTS

ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS; FINANCE LAW; INFORMATION LAW

- Haraschuk Volodymyr, Bielikova Maryna, Fedchyshyn Serhii**
QUALITY ASSURANCE OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE: LEGAL SUPPORT
AND SYSTEM..... 7
- Dikhtievskiy Petro, Lytvyn Nataliia, Pashynskiy Volodymyr**
CIVIL SOCIETY IN THE MECHANISM OF DEMOCRATIC CIVIL CONTROL: THEORETICAL
AND LEGAL ASPECT..... 13
- Mandzyk Petro**
THE ROLE OF ADVOCACY IN THE SOCIAL AND LEGAL LIFE OF THE STATE 20
- Shopina Iryna**
PROBLEMS OF ENSURING GENDER EQUALITY AND COMBATING GENDER-BASED
VIOLENCE IN THE CONDITIONS OF THE LEGAL REGIME OF MARTIAL STATE 26

CONSTITUTIONAL RIGHT; MUNICIPAL LAW

- Strezhnev Heorhii**
JUDICIAL LAW-MAKING OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE 32

CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL LAWS

- Klepka Daria**
INTERNATIONAL EXPERIENCE OF DISTANCE JUSTICE IN CRIMINAL
PROCEEDINGS..... 38
- Fedchak Ihor**
REGARDING THE EFFECTIVENESS OF THE MODEL FOR THE PREVENTION OF CRIMINAL
OFFENSES THROUGH THE CONCENTRATION OF POLICE WORK IN PLACES OF
CONCENTRATION OF MINOR OFFENSES «Broken Windows» 44

OTHER

- Kovaliv Myroslav, Skrynkovskyy Ruslan, Mykytiuk Mykola,
Khmyz Mariana, Koropatnik Ihor**
LEGAL REGULATION OF STATE PROTECTION IN THE CONTEXT OF STATE SECURITY
OF UKRAINE..... 50

ÓÄË 342.951:[378:005.6]

Ãäðàùóé Áíëíäèí èð Ì èèíëäéíäè÷

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Haraschuk Volodymyr

Doctor of Law, Professor,
Professor of Department of Administrative Law
Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0003-1879-2854

Á°ë³ëíäà Ì äðèí à ºäáí³áí à

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри адміністративного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Bielikova Maryna

PhD, Assistant of the Department of Administrative Law
Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0003-3967-1250

Ôää÷èøèí Ñäð³é Áí àðíë³éíäè÷

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Fedchyshyn Serhii

Doctor of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Administrative Law
Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0003-3096-3214

DOI: 10.25313/2520-2308-2023-7-9051

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СИСТЕМА

QUALITY ASSURANCE OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE: LEGAL SUPPORT AND SYSTEM

Анотація. Стаття присвячена дослідженню еволюції правового забезпечення якості вищої освіти та системі забезпечення якості вищої освіти. Авторами було розглянуто низку нормативно-правових актів у цій сфері, починаючи з 1991 року та по цей час. Акцентовано увагу, що на початку незалежності країни поняття якості вищої освіти було відсутнє, як і не було окремого профільного закону, який би сприяв підвищенню якості освіти. Розглянуто положення Закону України «Про вищу освіту» 2002 року як першого нормативно-правового акту, що закріплював поняття «якість вищої освіти». Також досліджено положення чинного законодавства, а саме Закону України «Про вищу освіту» 2014 року, наведено систему забезпечення якості вищої освіти.

Зазначено, що станом на 2023 рік в Україні переважна більшість закладів вищої освіти у відповідності до вимог законодавства, розробили Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, з якими можна ознайомитися на офіційних веб-сайтах того чи іншого закладу вищої освіти. Встановлено, що крім державних інституцій, а також Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, законодавцем в системі забезпечення якості вищої освіти передбачено акредитовані НАЗЯВО незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти. Зауважено, що у 2022 році Міністерство освіти і науки України оновило перелік іноземних акредитаційних агентств та агентств із забезпечення якості вищої освіти, сертифікати яких про акредитацію освітніх програм визнаються в Україні.

Здійснено аналіз Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2023 роки. Наголошено на підтримці тих оперативних цілей стратегії, що слугують покращенню якості вищої освіти.

Зазначено, що реалізація цілей Стратегії тісно пов'язано з цілями Нової Української доктрини, що запропонована Президентом України у 2023 році.

Ключові слова: вища освіта, правове регулювання, реформа, ліцензування, акредитація.

Summary. The article is devoted to the study of the evolution of the legal quality assurance of higher education and the quality assurance system of higher education. The authors considered a number of normative legal acts in this area, from 1991 to this time. It is emphasized that at the beginning of the country's independence, the concept of the quality of higher education was absent, as well as there was no separate profile law. The provisions of the Law of Ukraine «On Higher Education» of 2002 were considered as the first legal act that enshrined the concept of «quality of higher education.» It also examines the provisions of the current legislation, namely the Law of Ukraine «On Higher Education» 2014 in the edition, provides a system for ensuring the quality of higher education.

It is noted that as of 2023 in Ukraine, the vast majority of higher education institutions, in accordance with the requirements of the legislation, have developed Regulations on the system of internal quality assurance of higher education, which can be found on the official websites of a higher education institution. It is established that in addition to state institutions, as well as the National Agency for Quality Assurance in Higher Education, the legislator in the system of quality assurance in higher education provides for independent institutions accredited by the latter to assess and ensure the quality of higher education. It is noted that in 2022 the Ministry of Education and Science of Ukraine updated the list of foreign accreditation agencies and agencies for ensuring the quality of higher education, certificates of accreditation of educational programs of which are recognized in Ukraine.

Attention is paid to the Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021–2023. It is emphasized to support those operational goals of the strategy that serve to improve the quality of higher education.

It is summarized that the implementation of the goals of the strategy is closely connected with the goals of the New Ukrainian Doctrine proposed by the President of Ukraine in 2023.

Key words: higher education, legal regulation, reform, licensing, accreditation.

І **нформаційна якість освіти в Україні.** Її здійснено аналіз Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2023 роки. Наголошено на підтримці тих оперативних цілей стратегії, що слугують покращенню якості вищої освіти. Зазначено, що реалізація цілей Стратегії тісно пов'язано з цілями Нової Української доктрини, що запропонована Президентом України у 2023 році. **Ключові слова:** вища освіта, правове регулювання, реформа, ліцензування, акредитація.

Аналіз інформаційної якості освіти в Україні. Її здійснено аналіз Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2023 роки. Наголошено на підтримці тих оперативних цілей стратегії, що слугують покращенню якості вищої освіти. Зазначено, що реалізація цілей Стратегії тісно пов'язано з цілями Нової Української доктрини, що запропонована Президентом України у 2023 році.

Огляд інформаційної якості освіти в Україні. Її здійснено аналіз Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2023 роки. Наголошено на підтримці тих оперативних цілей стратегії, що слугують покращенню якості вищої освіти. Зазначено, що реалізація цілей Стратегії тісно пов'язано з цілями Нової Української доктрини, що запропонована Президентом України у 2023 році.

Аналіз інформаційної якості освіти в Україні. Її здійснено аналіз Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2023 роки. Наголошено на підтримці тих оперативних цілей стратегії, що слугують покращенню якості вищої освіти. Зазначено, що реалізація цілей Стратегії тісно пов'язано з цілями Нової Української доктрини, що запропонована Президентом України у 2023 році.

якість освіти в Україні. Її здійснено аналіз Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2023 роки. Наголошено на підтримці тих оперативних цілей стратегії, що слугують покращенню якості вищої освіти. Зазначено, що реалізація цілей Стратегії тісно пов'язано з цілями Нової Української доктрини, що запропонована Президентом України у 2023 році.

якість освіти в Україні. Її здійснено аналіз Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2023 роки. Наголошено на підтримці тих оперативних цілей стратегії, що слугують покращенню якості вищої освіти. Зазначено, що реалізація цілей Стратегії тісно пов'язано з цілями Нової Української доктрини, що запропонована Президентом України у 2023 році.

çaeëää³a àeùî¿ îñá³ðè í ááóá ñáíº; àeì àì³ èè ó í á-ð³í ä 2001–2005 ðð. Çíeðàì à ó óáé +añ á 2001 ð. áóeí í ðeéí ýòì «Í íeíæáí í ý í ðí æðàæèðàò³þ àe-ù èð í áá+àeüí èð çaeëää³a³ ñí àó³æüí îñòáé ó àe-ù èð í áá+àeüí èð çaeëää³ò ðà àeù èð í ðí òáñ³eí èð ó+èèèù áð». Í ðí òáñ³ è³òáí çóááí í ý ðà æðàæèðàò³¿ ñòàà óí ðí ðí í ááí èì , óí ðí ðýæíæáí èì ðà í ááóá ñeñòàì - í íáí ðàðàeðòðò [3]. ðàeíæ ó Í àó³íí æüí³ è æíeððeí³ ðí çàeðèòè îñá³ðè 2002 ð. [4] ýe³ñòù îñá³ðè àeçí áí í í àó³íí æüí èì í ð³í ðeðòàðíì , ¿ îñò³eí á í³áæèù áí - í ý á³áí áñáí í áí í ð³í ðeðòàðí èð í àì ðýì³ á áàðæááí î¿ í íe³ðeèè è ñòáð³ îñá³ðè, áàðæááá çíáí á ýçæeàñý çà-ááçí á+óáàðè ýe³ñòù îñá³ðí³ òò í ñeóá ðà í³àððeí óáàðè ðí çàeðíè ñeñòàì è í í³ òí ðeí áó ýeíñò³ îñá³ðè í á óñ³ò ¿ ð³áí ýò. ² í á í áí ò áàæeèeá — ð³ááí ù ýeíñò³ îñá³-ðè í áº àeçí á+àðeñý í á ñíí íá³ áàðæááí èð ñòáí áàð-ò³á îñá³ðè ðà áðíì áàñüeí¿ î³³í èè îñá³ðí³ òò í ñeóá, à áàðæááí á í íe³ðeèè è ñòáð³ îñá³ðè — í ðááí óðè çðí ñòáí í ý ðí è³ í ðááí³ á í³ ñòááí áí ñàì í áðýáóááí í ý, áðíì áàñüeèò ðí ðááí³ çàò³e, óíí³ á³á, çáñí³ á³ á ññí áí¿³ í óí ðí àò³¿ ðà³ í ò èð îñ³á, çàò³eáæeáí èð á í ò³ í ò³ ýeíñò³ îñá³ðí³ òò í ñeóá [5, ñ. 114].

Ó 2002 ð. í ðeéí ýòì Çàeííí Óeðà¿í è «Í ðí àeù ò îñá³ðò» á³á 17.01.2002 ¹ 2984-III, ýeèè ðáæeàì áí óó-ááá ñíí íáí³ æeí í áè æí ñeñòàì è àeù î¿ îñá³ðè. Á³áí í-á³áí áí ñòáðò³ 1 óñí áí Çàeííí «ýe³ñòù àeù î¿ îñá³ðè ðà ñóeóí í³ñòù ýeíñòáé ñíí áé ç àeù îþ îñá³ðíþ, ùí á³áí áðàæeáº ¿ í ðí òáñ³eí ó èíì í áðáí òí³ñòù, ò³í³ í³ñí ó í ð³óí ðàò³þ, ñí ò³æüí ó ñí ðýì³ í ááí³ñòù³ çòí í áeþº çáàðí³ñòù çááí áí èüí ýðè ýe ñíí áeñ³ áóðí áí³³ í à-òáð³æüí³ í ðòðáæe, ðàé³ í ðòðáæe ñóñí³ èüñòáá» [6].

19 ððááí ý 2005 ð. Óeðà¿í á ðàçíì ç³ í òeí è eðà¿-í áì è³ áðíí æeñüeí áí ñí³ àðí áàðeñòáá, í ðe³áí áàøeñü áí Áíeíí ñüeí áí í ðí òáñ³ (Ááð³ áí (Í í ðááá³ý)), ñòáèá í á øeýò æeðí áeáí í ý³ òæeí í áí ðí çòí³ í í ý ýeíñò³ îñá³ðè, ñí³ èüí í áí æeý áñ³ò eðà¿í. Ó Áíeíí ñüe³ è óáí-á³ ýe³ñòù îñá³ðè àeçí á+àºòüñý ýe ñíí í áá ñòáí ðáí í ý³ òáðíí æeñüeí áí í ðí ñòí ðò, ùí í áº áóðè çáááçí á+áí á í á ðòüí ò ð³áí ýò: í á ð³áí³ áàðæááè — æeðàæèðàò³ý; í á ð³áí³ ñóñí³ èüñòáá — çíáí³ òí³ ý æeñí áððeçà; í á ð³áí³ í ñá³ðí³ ùí¿ òñòáí í áè — çíáí³ òí³ ý³ áí óðð³ òí³ ý æeñí áððeçè [7].

Í í+eí áþ+è ç³ 2014 ð.³ áí ñüí áí áí³ ððeááº í í ááðí³ çàò³ý ñeñòàì è àeù î¿ îñá³ðè Óeðà¿í è ç³ áðàòóááí í ý³ òáðíí æeñüeí¿ ñeñòàì è ñòáí áàðò³á ðà ñàððèò³eáò³¿, øeýòíì óðáæeáí í ý³ Çàeííí Óeðà¿í è «Í ðí àeù ò îñá³ðò» ðà Çàeííí Óeðà¿í è «Í ðí îñá³-ðò» ó í í á³e ðááæeó³¿. Ó Çàeííí Óeðà¿í è «Í ðí àeù ò îñá³ðò» ¹ 1556-VII á³á 01.07.2014 ðíeó ýe³ñòù àeù î¿ îñá³ðè àeçí á+áí í ýe á³áí í á³áí³ñòù óí í á í ðí áááæeáí í ý³ îñá³ðí³ ùí¿ á³ýeüí³ñò³ ðà ðàçóeüòáð³á í áá+áí í ý æeí í ááí çàeííí áááñòáá ðà ñòáí áàðòáì àeù î¿ îñá³ðè, í ðí òáñ³eí èì ðà/ááí í³æí áðí áí èì ñòáí áàðòáì (çà í áýáí íñò³), à ðàeíæ í ðòðáááì çà-³í ðàðáñí ááí èð ñòí ð³í³ ñóñí³ èüñòáá, ùí çáááçí á+ó-ºòüñý øeýòíì çà³eñí áí í ý³ ðí òááòð áí óðð³ òí³ ùí áí ðà çíáí³ òí³ ùí áí çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ [8]. Í í ýòðý «çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ àeù î¿ îñá³ðè» á Çàeííí Óeðà-

¿í è «Í ðí àeù ò îñá³ðò» í á í³ñòeðüñý è áí ðáí áð. Óí+á è «Í àó³íí æüí³ ùí ò îñá³ðí³ ùí ò æeíñàð³¿: àeù á îñá³ðà» çí áóí æeí í ðàeá eí áí àeçí á+áí í ý: «çáááç-í á+áí í ý ýeíñò³ (Quality assurance) — ðà ñóeóí í³ñòù í ðí òááòð, ùí çáñòí ñí áóþòüñý í á³ í ñòeðòóó³eí ñí ò (áí óðð³ òí³ ùí ò) ðà í àó³íí æüí³ ùí ò³ í³æí áðí áí ñí ò (çíáí³ òí³ ùí ò) ð³áí ýò æeý ýe³ñí î¿ ðáæe³çàò³¿ îñá³ð-í³ ò / í áá+àeüí èð í ðí áðáì³ í ðeñòáæeáí í ý eáæe³-ò³eáò³e [9, ñ. 24]. Í³àððeí óñí í áóí èó Í í áð Í. Á. ùí á³áñòóí³ñòù çàeííí ááá+í áí çàeð³í eáí í ý³ í í ýòðý «çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ îñá³ðè» [10], ùí³ ò í ááí í þ í ðí ááeéí í þ çàeíí í áááñòáá.

Óíáóí, í íæí á í ðàçþí óáàðè, ùí í í+eí áþ+è ç+áñ³á í ðí áí eí òáí í ý³ í áçæeáæí íñò³ è í í òáé +añ, çí³ í þºòüñý í³áóí æe çàeíí í áááòý ðà áàðæááè ùí áí ýeíñò³ îñá³ðè, ¿ çáááçí á+áí í ý ðà í ò³ í ò³. Í ñí í áí è-í è á í ò³ í ò³ áðæeðeáí íñò³ îñá³ðí³ ùí¿ á³ýeüí³ñò³ àe-ù èð í áá+àeüí èð çaeëää³a ñòáþòù í á í eáí óááí í ý è ðáæe³çàò³ý í áá+àeüí í áí í ðí òáñ³ (çí³ñò³ í áá+àeüí èð í eáí³á, í áá+àeüí èè +añ òí ùí), à ðàçóeüòáðè îñá³-ðè: í ððeí áí³ ñòóááí ðáì è çíáí³ ý, èíì í áðáí³ ò³¿ è í ááè+èè, ó òíì ó +eñè³ çà ðàòóí í è ¿ò ñàì íñò³eí í áí í áá+áí í ý è ñàì í íñá³ðè. Óáí ðð ááæè áñá á³á+óðí³ ò á çí³ ù òºòüñý³ ç³ ñàì í áí í ðí òáñ³ ó áá+áí í ý (í áá+àeüí³ í ðí áðáì è, àeáááí³+í á óñí³ òí³ñòù ñòóááí³ òá) í á èíì í áðáí òí³ñí èè í³áð³á³ ç³ ñeèüí í þ í ð³óí ðàò³þ í á í ðí òáñ³eí ò è ñíí áeñò³ñí ò³ í³ááí òí æeáí³ñòù³, ó í áð-ò³ ò áðáò, áí í ðàòáæeáø ðóááí í ý æeí òñeí èe³á, ùí è í í áeí í í áóðè eðeðàð³º ðàçóeüòáðò³ îñá³ðè. Ó èè òí í ááò í áðáí³ çí è çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ ñòáþòù òáí-òðæeüí í þ ñeèeáí áí þ í í³ááí í áí òí ðáæe³í í ý ñeñòá-í í þ îñá³ðè «çà ðàçóeüòáðòá è» [11].

Ó á³áí í á³áí íñò³ áí í íeíæáí ù Çàeííí Óeðà¿í è «Í ðí àeù ò îñá³ðò» ñeñòàì à çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ àeù î¿ îñá³ðè á Óeðà¿í³ ñeèeááºòüñý³ ç³: 1) ñeñòá-í è çáááçí á+áí í ý çaeëääáì è àeù î¿ îñá³ðè ýeíñò³ îñá³ðí³ ùí¿ á³ýeüí³ñò³ ðà ýeíñò³ àeù î¿ îñá³ðè (ñe-ñòáì à áí óðð³ òí³ ùí áí çáááçí á+áí í ý ýeíñò³); 2) ñeñ-òáì è çíáí³ òí³ ùí áí çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ îñá³ðí³ ùí¿ á³ýeüí³ñò³ çaeëää³a àeù î¿ îñá³ðè ðà ýeíñò³ àeù î¿ îñá³ðè; 3) ñeñòáì è çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ á³ýeüí³ñò³ Í àó³íí æüí³ í áí áááí ðñòáá³ ç³ çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ àeù î¿ îñá³ðè³ í áçæeáæí èð òñòáí í á í ò³ í þááí í ý ðà çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ àeù î¿ îñá³ðè [8].

Çàeííí Óeðà¿í è «Í ðí àeù ò îñá³ðò» àeçí á+áí í æeí í áó í ðí í áýáí³ñòù ó ÇÁÍ ñeñòáì è áí óðð³ òí³ ùí áí çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ ðà í áááááí í ñíí í áí³ í ðí òááò-ðè³ çàðí æe, ýe³ çáñòí ñí áóº ÇÁÍ ó ñáí¿ è á³ýeüí³ñ-ñò³ æeý áí óðð³ òí³ ùí áí çáááçí á+áí í ý ýeíñò³. Í áí æe ç ððáòóááí í ý³ çàeíí í ááá+í çàeð³í eáí î¿ ááðí í í³¿ ÇÁÍ òeí Çàeííí í í á àeçí á+áí í æe+áðí í í áí í áðá-è³eó ðàeèò í ðí òááòð³ çàðí³á³ ç ðáæe³çàò³¿ ñeñòáì è áí óðð³ òí³ ùí áí çáááçí á+áí í ý ýeíñò³, ùí í áááº ÇÁÍ í ðááí ñàì íñò³eí í àeçí á+áòè áí áàðeí á³ í ðí òááòðè³ çàðí æe [12]. Í áí³º þ ç èþ-í áèð ñeèeáí áèð áí ó-òð³ òí³ ùí¿ ñeñòáì è çáááçí á+áí í ý ýeíñò³ ó çaeëääáð àeù î¿ îñá³ðè³ ò³ ááðñeðàòñüeá ñeñòáì à çáááçí á+áí-í ý æeáááì³+í î¿ áí áðí+áñí³ñò³. Í ðí áí æe³çóáááø è

³í òí ðí àò³þ ç á²æðèðèð àæaðæ à í àðæ³ Internet, í íæí à áí áí ðèðè, ùí òðáí ïí í à 2023 ð³è à Óèðàçí³ í àðáàæí à á³èüò³ òòù çæèèá³à àèùíçí ïñà³ðè ó á³à-í í á³áí ïñ³ áí àèí íà çæíííí àáàñòà, ðí çðí àèèè Ì í-èí æáí í ý í ðí òèòàí ó áí óðð³ òí ùí áí çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè, ç ýèè è í íæí à íçí àèíí èðèñý í à í ó³³èí èè ááá-ñæòàð òí áí +è³ í òí áí çæèèáò àèùíçí ïñà³ðè.

Çí áí³ òí³ í ò³í þááí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè — òà àèñí àðóí à í ó³í þááí í ý á³ýèíñ³ çæèèáò àèùíçí ïñà³ðè øèýòíí àèðàèèðàò³çí òà è³òáí çòááí í ý, à òà-èíæ ðáí æóááí í ý ÇÁĬ. Òèùí í ðí òááòðà í ðí áá-ááí í ý è³òáí çòááí í ý òà àèðàèèðàò³çí çàðáàðæáí³ Ì³ í³ òàðñòáí ïñà³ðè³ í áóèè Óèðàçí è — òí³ òàèí èð èðèðàð³çà³ í áòí àèèè ðáí æóááí í ý çæèèá³à àèùíçí ïñà³ðè í íèè ùí í á³ ò³. Ðæòèè æè òèèááàþòóñý èíí àð³èí èè è èíí í áí³ ýí è³ í íñýòù³³ òí òí ðí àðè-í èè òàðæòàð [10]. Óòò çàóáàæèí í, ùí òí³ à í á áòí èò ááýèèð í áóèí áò³à çáááí³ ðæòèè æè í íñýòù³³ òí òí ðí àò³èí èè òàðæòàð, í à ðí ðæòèè³³ ò³ ðæòèè æè çí à-í í áí èèááþòù í à òí ðí óááí í ý òòí³³ èüí çí áòí èò í ðí ýè³òù ïñà³ðè à òèð +è³ òèð çæèèááò àèùíçí ïñà³ðè, à òíí ó í íñýòù³³ ïí ïñàðáèí ááí èè áí èèá í á á³áí ïñèí è ò òàðð³ ïñà³ðè.

Í à íèðáí èè ðí çæèèá çæèèáí áó³ Ì àò³íí àèüí à áááí òòòáí³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè. Ëí áí òòáí ðáí í ý³ àèí í áí þ³ +áñ³ òà í ááèèæáí í ýí Óèðàçí è áí³ òàðíí àèññèèð òòáí áàðð³à ò òàðð³ ïñà³ðè. Á³áí í á³áí í áí Çæííí Óèðàçí è «Ì ðí àèùó ïñà³ðè»¹ 1556-VII á³à 01.07.2014 ðí èò Ì àò³íí àèüí à áááí òòòáí³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè³ ò í ïñ³èíí³ à³þ-èí èí èáá³àèüí èí í ðááí ïí. Í àò³í-í àèüí à áááí òòòáí³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè³ ò þðèèè-í í þ³ ïñí áí þ³ í óáè³-í í áí í ðááà, ýèà á³³ çá³áí í ç Çæíííí Óèðàçí è «Ì ðí àèùó ïñà³ðè»³ òàðòòòí, ùí çàðáàðæáò³ðñý Ëáá³í àðíí Ì³ í³ òàðñ³à Óèðàçí è. Í àò³íí àèüí à áááí òòòáí³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè òòí³³ àí ðàòþ³ ç í àò³íí àèüí èè è òà í³ æáí àðí áí èè è³ òèðèðò³ýí è ò òàðð³ àèùíçí ïñà³ðè, çí èðáí à ç òèè è, ïñí í áí èè í áí ðýí ïí³ á³ýèíñ³ ýèèð³ ç áàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè òà àèðà-èèðàò³çý [8]. Ëð³í áàðæááí èò³ òèðèðò³è, à òàèíæ Ì àò³íí àèüí í áí áááí òòòáí³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè, çæíííí áááòáí áí òèòàí è çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè³ à³áí áñáí í àèðàèèðàò³çí ïñà³ðè³ í áçæèæè³ òòòáí í àè í ó³í þááí í ý òà çá-áçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè. Çàóáàæèí í, ùí 20 ò³-í ý 2022 ðí èò, í³à +áñ³ +àðáí áí áí çáñ³ááí í ý Óðýáò ïíí áèáí í í àðæ³è³³ í íçáí í èò àèðàèèðàò³è-í èò áááí òòòáí³ òà áááí òòòáí³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè. Í àðæ³è³ áí í í áí í í àðáàæí í çà ðàòòí í è³ òàðíí àèññèèð áááí òòòáí³, ùí áóèè áí áñáí³ áí³ òàðíí àèññèèð ðà³òòòò³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ ò òàðð³ àèùíçí ïñà³ðè³ í òèý 2018 ðí èò. Òè çàçí à-áí í ý èèèèè³ èè í³ èèüí èè í³ òàðñòáá «Óí ðí óþ-è ýè³íí ò òèòàí ò àèùíçí ïñà³ðè, í è àðàòòáàèè ðàçòèü-òàðè í í³ òí ðèí áó³ òàðíí àèññèèð ðà³òòòòò çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ (EQAR)³ òòí áí áí³ í í í àèèè è àðæ³è

³í íçáí í èò àèðàèèðàò³èí èò áááí òòòáí³ òà áááí òòòáí³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè, +èçí òàðòèè³èà-òè è ðí àèðàèèðàò³è ïñà³ðè³ ò òí ðí áðáí àèçí áþòóñý à Óèðàçí³. Óà ùà í áèí èðí è í à øèýòò áí³ òàðíí à-ò³íí àè³çàò³çí òà òàðíí³ òàðáò³çí Óèðàçí è». Í àðæ³è³³ í íçáí í èò àèðàèèðàò³èí èò áááí òòòáí³ òà áááí òòòáí³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè, òàðòèè³èàòè è ðí àèðàèèðàò³è ïñà³ðè³ ò òí ðí áðáí ýèèð àèçí áþòóñý à Óèðàçí³, áóá çàðáàðæáí èè ò 2019 ðí ò³³ á³áí í á³á-í í áí Çæííí Óèðàçí è «Ì ðí àèùó ïñà³ðè» [13]. Óàè í àðæ³è³ è í íæí à á³áí àèèè í à í ó³³èííí ò ááá-ñæò³ Ì³ í³ òàðñòáá ïñà³ðè³ í áóèè Óèðàçí è.

Í í ðè çí à-í³ ðàòí ðí è ò òàðð³ àèùíçí ïñà³ðè, çí-èðáí à è ùí áí çáàçí à-áí í ý çí ýèíñ³, áí áí ðèèè ðí ðí òà, ùí á³ð-èçí ýí à ïñà³ðà áí òýàèá í íèàçí èè³à òàðí-í àèññèèð òòáí áàðð³à, ùà çàðáí í. Óíí ò àèèèááþòù áí òèòù òáí³³ +áñí èè è òà èíí òòòèèèèè èè è çæðí èá-í³ ò òòòáàá³çí ðí çæèèðèð àèùíçí ïñà³ðè³ à Óèðàçí³ í à 2021–2031 ðí èè³ ò³è³ ðí çæèèðèð àèùíçí ïñà³ðè. Óàè, í ïñàáèáí í íí àðàò³èí ò³èü — ðí çàóáí áá³³áíçí òèò-òáí è áí óðð³ òí ùí áí òà çí áí³ òí ùí áí çáàçí à-áí í ý³ í íí³ òí ðèí áó³ ýèíñ³ àèùíçí ïñà³ðè. Çáèèü òòí áí í áí áó³áí í: ðí çí æèòááí í ý í í áí í ááæáí ù ùí áí è³-òáí çòááí í ý, àèðàèèðàò³çí òà àðáòàò³çí èáàð³à çáèèü çáí í á³ááí í ý í í í í í è³çàò³çí; çí áí òáí í ý ð³áí ý òí ð-í àè³çàò³çí àèí í á ùí áí í ó³í þááí í ý çæèèá³à àèùíçí ïñà³ðè òà í áóèí àèò³ òàðíí çáè³è³à, í ðí òááòð è³òáí-çòááí í ý è àèðàèèðàò³çí ïñà³ðè³ ò òí ðí áðáí, àðáòàò³çí í ááááí á³-í èò³ í áóèí àèò³ èáàð³à; ðí çðí áèà í áòí-æ-í èò ðàèíí áí áàò³è ùí áí òòáí ðáí í ý á³òáíçí òèòòá-í è áí óðð³ òí ùí áí í í³ òí ðèí áó³ òà èíí òðí èþ ýèíñ³³ ðàçòèüðàò³à ïñà³ðè³ ùíçí á³ýèíñ³³ à çæèèááò àèùíçí ïñà³ðè; ðí çæèèè è áí óðð³ òí ùíçí òèòàí è çáàçí à-áí í ý ýèíñ³³ àèùíçí ïñà³ðè³ ç çæèè-áí í ý çàò³èáèáí èò òòð³ ç òàòòòááí í ý í òòàá ðèí èò³ òàðð³ òà áàèò-çááí áí èíí òàèñò; òáí òèííí àèáí í ý òèòàí è çí áí³ òè-í ùí áí çáàçí à-áí í ý ýèíñ³³ àèùíçí ïñà³ðè³ à³áí í á³áí í áí í³ æáí àðí áí áí³ ç òàòòòááí í ýí³ á³ð-èçí ýí í áí áí ò-á³áó; ðí çðí áèà í ðí ðí àðèáí í-í ðááí áí áí çáàçí à-áí í ý çáí í +àðèòááí í ý á³ýèíñ³³ í áçæèæèè èò òáí ðð³à í ó³í þááí í ý ýèíñ³³ àèùíçí ïñà³ðè³ çà í ðí òáñ³èí èè òò ðýí óááí í ýí³ á³áí í á³áí í áí òòáí áàðð³à³ ðàèíí áí-áàò³è³ òàðíí àèññèèð í ðí òòí ðò àèùíçí ïñà³ðè³ (ESG); çáí ðí áááæáí í ý í áðáí³ çí ò çá³èñí áí í ý³ òèðèòò³è-í çí; àèðàèèðàò³çí çæèèá³à àèùíçí ïñà³ðè³ øèýòíí í ðè-èí ýòòý³ á³áí í á³áí èò òòí +í áí ù áí Çæííí Óèðàçí è «Ì ðí àèùó ïñà³ðè»; çáàçí à-áí í ý í í áí í ðááí í áí +èáí òòáá Ì àò³íí àèüí í áí áááí òòòáá³ ç çáàçí à-áí í ý ýèíñ³³ àèùíçí ïñà³ðè³ à òàðíí àèññèèð³ è áñí³òàò³çí ýèí-ñ³³ àèùíçí ïñà³ðè³ (ENQA); àèèí ð³í áí í ý³ òèòàí í èò³ ðí ðý³à èí ðòí³ ò³çí òà òáááðí èòòáá³ ò çæèèááò àèùíçí ïñà³ðè³, çáàçí à-áí í ý áí òðèí áí í ý³ ðèí òèí³à àèááá-í³-í çí áí áðí +áñí ïñ³³; í íí òèýðèçàò³çý³ ò òòí³³ èüñòá³ èòèüòòðè àèáááí³-í çí áí áðí +áñí ïñ³³ çáàçí à-áí í ý ýèíñ³³ àèùíçí ïñà³ðè³ [15].

Àèèíí áí í ý³ áñ³ ò í áááááí èò çááááí ù àèý áí òýá-í áí í ý³ ò³è³, àèçí à-áí í çí òòòáàá³³þ³ í íæá çí à-í í í ááèèçèèè òèòàí ò àèùíçí ïñà³ðè³ à ò³èíí ò òà òè-

ñòàì ó çàáàçì á-áí í ý ýéíñò³ àèùìçì ìñà³òè Óèðàçì è çì èðàì à, àì àìñýáì áí í ý °àðìí àéñüèèð ñòàì ààðò³à.

Àèñì í àèè. Í ðì áàáàì à àìñè³àèáì à àà° çì í áò àì-àì ðèòè, ùì á +àñè í àçàèàèáì ìñò³ Óèðàçì à ì ðàáì à àì í ìè³ì òáí í ý ýéíñò³ àèùìçì ìñà³òè. Í à àèèíí áí í ý öüíáì áóèí òðààèáì í +èì àèí í ðì àòèáì í-ì ðàáì àèò àèò³à òà ì³ àèí àðìáì èò òáì à. Ñòàì ìì í à ñüíáìáì³ ñè-

ñòàì à çàáàçì á-áí í ý ýéíñò³ àèùìçì ìñà³òè ìððèì àèà í àèàèì à òí ðì òááì í ý, ì ðì òà àñà æ òàèè çàèèð à-ðòüñý ìèðàì³ í àáìè³èè, ýè³ ì ìæòóð áóòè òñóí òó³ øèýòì ðààè³çàò³çì Ñòðàòàá³çì ðì çàèòèò àèùìçì ìñà³òè à Óèðàçì³ í à 2021–2031 ðì èè. Çàòáàèèì ì, ùì í à ì àð à ì àðàèíí áí í ý, çì ðààè³çàò³çì ì ìæèèàà òàèí æ à ì àèàð Í ìáìçì Óèðàçì ñüèìçì àì èòðèì è.

È³òàðòàòóðà

1. Í ðì ìñà³òó : Çàèíí ÓÐÑÐ à³à 23.05.1991 ðì èó¹ 1060-ÕII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12?ed=19910523&find=1&text=yè³ñòü+ìñà³òè> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
2. Í ðì Ààðàèáì ó ì áò³ìí àèüí ó ì ðì áðàì ó : «Ì ñà³òà (Óèðàçì à XXI ñòì è³òóý) : ì ìñòàì í àà Èàá³ áòò Ì³ ì ñòð³à Óèðàçì è à³à 03.11.1993 ð.¹ 896 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
3. Í ì àáñ Í.². Ààì³ ì ñòðàòèèáì í-ì ðàáìá³ çàñààè çàáàçì á-áí í ý ýéíñò³ àèùìçì ìñà³òè. : àèñ. ... àì è-ð ò³èíñ. Ñì áò³-àèüí³ ñòó 081 «Ì ðàáì» Ààèòóçì çì áí ü 08 «Ì ðàáì» : Òàðì í ì³èü, 2022. 203 ñ. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45797/1/%d0%9d%d0%9e%d0%93%d0%90%d0%a1-2-1.pdf> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
4. Í ðì Í áò³ìí àèüí ó àì èòðèì ó ðì çàèòèò ìñà³òè : Óèàç Ì ðàçèááì òà Óèðàçì è à³à 17.04.2002 ð.¹ 347/2002. Í ò³-ò³èì èè à³ñì èè Óèðàçì è. 2002.¹ 16. Ñò. 860.
5. Óèíàèì èì Á.Ì. Í ðàáìá³ çàñààè ðààè³çàò³çì ààðàèáì çì ì ìè³òèèè ò ñòàð³ çàáàçì á-áí í ý ýéíñò³ àèùìçì ìñà³òè à Óèðàçì³. Í³ àì ðè³ì ì èòòàì, àì ñì ì ààðñòàì³ ì ðàáì. 2019.¹ 7. Ñ. 113–119. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313.2019.7.20>
6. Í ðì àèùò ìñà³òó : Çàèíí Óèðàçì è à³à 17.01.2002 ðì èó¹ 2984-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
7. The Bologna Process 2020 — The European Higher Education Area in the new decade. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain-la-Neuve, 28–29 April 2009. URL: http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009.pdf (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
8. Í ðì àèùò ìñà³òó : Çàèíí Óèðàçì è à³à 01.07.2014 ðì èó¹ 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/ed20230528#Text> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
9. Í áò³ìí àèüí èè ìñà³òì³ èè àèíñàð³è : àèù à ìñà³òà / Ààò.-òèèèà. : Á.Ì. Çàòàð-áí èì, Ñ.Á. Èàèàø ì³ èì íàà, Á.². Èò-àì àèè, Á.Á. Ñòààèòüèèè, Ð.Ì. Ðàòèààè, Æ.Á. Òàèàì íàà / Çà ðàà. Á.Á. Èðàì áí ý. È. : ÕÌ Á «Àèàáì è-èè à³ì «Ì èäýàè», 2014. 100 ñ.
10. Í ì àð Í.Á. Ààðàèáì à òì ðààè³ì ý çàáàçì á-áí í ýì ýéíñò³ àèùìçì ìñà³òè Óèðàçì è à òì íààò³ òàðì³ òààðòóçì: àèñ. ... èáì à. í áòè ç ààð. òì ð-ì ý : 25.00. àááì-Õðàì è³àññè, 2019. 249 ñ. URL: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Felar.nung.edu.ua%2Fbitstream%2F123456789%2F7437%2F1%2Fd672.docx&wdOrigin=BROWSELINK> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
11. Áààèì³.². Çàáàçì á-áí í ý ýéíñò³ àèùìçì ìñà³òè: òàðìí àéñüèèè, í áò³ìí àèüí èè òà³ ì èòòó³èì èè ð³áì³. Í à-òèà³ ì ñà³òà : í áòè. ì ðàèò. àòðì àè. 2011.¹ 1. Ñ. 7–14. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10237/1/%d0%91%d0%b0%d0%b1%d0%b8%d0%bd%20%20%86.%20%20%86.%202011.pdf> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
12. Ñèñòàì à çàáàçì á-áí í ý ýéíñò³ ìñà³òè à Óèðàçì³: ðì çàèòèè í à çàñàààò³ òàðìí àéñüèèè ñòàì ààðò³à òà ðàè-ì áí ààò³è : ì ìñ³áì èè / Á. Èòòàðññèèèè, Í. Í ñàðàä-òèè, Í. Í àçòðèàèè-òà³ì; çà ðàà. Á. Èòòàðññèèíáì, Í. Í ñàðàä-òèè. Èüà³à : ÈÌ Ó³ áí³ à³ à Õðàì èà, 2018. 248 ñ. URL: <https://projects.lnu.edu.ua/quaere/wp-content/uploads/sites/6/2020/06/quality-system-2020.pdf> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
- 13.³ òì ðì áò³ç ì òó³òèíáì áàá-ñàèòó Ì³ ì ñòàðñòàà ìñà³òè³ ì áòèè Óèðàçì è. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/rishennya-uryadu-onovleno-perelik-inozemnih-akreditacijnih-agentstv-ta-agentstv-iz-zabezpechennya-yakosti-vishoyi-osviti> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)
14. Ñòðàòàá³çì ðì çàèòèò àèùìçì ìñà³òè à Óèðàçì³ í à ç 2021–2031 ðì èè. Í³ ì ñòàðñòàà ìñà³òè³ ì áòèè Óèðàçì è. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (ààòà çàáðì áí í ý: 30.07.2023)

References

1. Pro osvitu : Zakon URSR vid 23.05.1991 roku¹ 1060-KhII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12?ed=19910523&find=1&text=iakist+osvity> (date of access: 30.07.2023)

2. Pro Derzhavnu natsionalnu prohramu: «Osvita (Ukraina XXI stolittia): postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.11.1993 r. ¹ 896 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> (date of access: 30.07.2023)
3. Nohas N. I. Administratyvno-pravovi zasady zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity. : dys. ... dok-r filos. Spetsialnist 081 «Pravo» Haluz znan 08 «Pravo» : Ternopil, 2022. 203 s. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45797/1/%d0%9d%d0%9e%d0%93%d0%90%d0%a1-2-1.pdf> (date of access: 30.07.2023)
4. Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku osvity : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17.04.2002 r. ¹ 347/2002. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2002. ¹ 16. St. 860.
5. Ulozhenko V. M. Pravovi zasady realizatsii derzhavnoi polityky u sferi zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Ukraini. Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo. 2019. ¹ 7. S. 113–119. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313.2019.7.20>
6. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 17.01.2002 roku ¹ 2984-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text> (date of access: 30.07.2023)
7. The Bologna Process 2020 — The European Higher Education Area in the new decade. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain-la-Neuve, 28–29 April 2009. URL: http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009.pdf (date of access: 30.07.2023)
8. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 roku ¹ 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/ed20230528#Text> (date of access: 30.07.2023)
9. Natsionalnyi osvittii hlosarii: vyshcha osvita / Avt.-uklad. : V. M. Zakharchenko, S. A. Kalashnikova, V. I. Luho-vyi, A. V. Stavytskyi, Yu. M. Rashkevych, Zh. V. Talanova / Za red. V. H. Kremenii. K. : TOV «Vydavnychiy dim «Pleiady», 2014. 100 s.
10. Opar N. V. Derzhavne upravlinnia zabezpechenniam yakosti vyshchoi osvity Ukrainy v umovakh yevrointeh-ratsii: dys. ... kand. nauk z der. upr-nnia : 25.00. Ivano-Frankivsk, 2019. 249 s. URL: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Felar.nung.edu.ua%2Fbitstream%2F123456789%2F7437%2F1%2Fd672.docx&wdOrigin=BROWSELINK> (date of access: 30.07.2023)
11. Babyn I. I. Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity: yevropeyskyi, natsionalnyi ta instytutsiinyi rivni. Nau-ka i osvita: nauk.-prakt. zhurnal. 2011. ¹ 1. S. 7–14. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10237/1/%d0%91%d0%b0%d0%b1%d0%b8%d0%bd%20%d0%86.%20%d0%86.%202011.pdf> (date of access: 30.07.2023)
12. Systema zabezpechennia yakosti osvity v Ukraini: rozvytok na zasadakh yevropeyskykh standartiv ta re-komendatsii: posibnyk / V. Kukharskyi, O. Oseredchuk, M. Mazurkevych ta in.; za red. V. Kukharskoho, O. Osered-chuk. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 2018. 248 s. URL: <https://projects.lnu.edu.ua/qaere/wp-content/uploads/sites/6/2020/06/quality-system-2020.pdf> (date of access: 30.07.2023)
13. Informatsiia z ofitsiinoho veb-saitu Ministerstva osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/rishennya-uryadu-onovleno-perelik-inozemnih-akreditacijnih-agentstv-ta-agentstv-iz-zabezpechennya-yakosti-vishoyi-osviti> (date of access: 30.07.2023)
14. Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na z 2021–2031 roky. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (date of access: 30.07.2023)

прийняття спільних рішень, а також захисту прав та інтересів, досягнення спільного блага, у взаємодії з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, політичними інститутами та бізнесом.

У вищезазначеній стратегії зафіксовано, що важливою ознакою сталості громадянського суспільства є функціонування інститутів громадянського суспільства, через які громадяни та суспільні групи забезпечують самоорганізацію, представництво, реалізацію і захист прав та інтересів.

Як показав досвід нашої держави з 2014 року, в Україні сформувався інститут громадянського суспільства, який виступає одним із вагомих суб'єктів забезпечення оборони держави та відсічі збройної агресії.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо регулювання сфери демократичного цивільного контролю; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження у царині громадянського суспільства, зокрема щодо демократичного цивільного контролю.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: історичний (для визначення поняття «громадянське суспільство», яке має тривалу історію розвитку та неоднозначне тлумачення і підходи), формалізації, аналізу та синтезу (для визначення інструменту реалізації функції контролю громадянським суспільством над сектором безпеки і оборони); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Висновки. Громадянське суспільство сьогодні здобуває визнання елементу міцного фундаменту політичної системи. Законодавцем впроваджено інструмент реалізації функції контролю громадянським суспільством над сектором безпеки і оборони, а саме законодавче закріплення системи демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони. Визначення повноважень суб'єктів демократичного цивільного контролю сприяє створенню ефективної системи забезпечення національної безпеки і оборони у відповідності до стандартів НАТО. Демократичний цивільний контроль має важливе значення для створення ефективної системи забезпечення національної безпеки і оборони держави. Громадянське суспільство в механізмі контролю над сектором безпеки і оборони вігіграє суттєву роль. Через цей механізм здійснюється взаємодія між державою та суспільством.

Ключові слова: громадянське суспільство, демократичний цивільний контроль, сектор безпеки і оборони, взаємодія суспільства і держави, суб'єкти громадянського суспільства.

Summary. Introduction. The Decree of the President of Ukraine «On the National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine for 2021–2016» outlines that the formation of a democratic, legal and social state is closely related to the development of civil society as a sphere of social activity of citizens who unite to adopt joint decisions, as well as protection of rights and interests, achievement of the common good, in cooperation with state authorities, local self-government bodies, political institutions and business.

The aforementioned strategy states that an important feature of the sustainability of civil society is the functioning of civil society institutions, through which citizens and social groups ensure self-organization, representation, realization and protection of rights and interests.

As the experience of our country since 2014 has shown, the institution of civil society has been formed in Ukraine, which acts as one of the important subjects of ensuring the defense of the state and repelling armed aggression.

Materials and methods. The research materials are: 1) normative and legal support for the regulation of the sphere of democratic civil control; 2) works of domestic and foreign authors conducting their scientific and practical research in the field of civil society, in particular regarding democratic civil control.

In the process of carrying out the research, the following scientific methods were used: historical (to define the concept of «civil society», which has a long history of development and ambiguous interpretation and approaches), formalization, analysis and synthesis (to define a tool for implementing the function of civil society control over the security sector and defense); logical generalization of results (formulation of conclusions).

Conclusions. Today, civil society is gaining recognition as an element of the solid foundation of the political system. The legislator introduced a tool for implementing the function of civil society control over the security and defense sector, namely the legislative consolidation of the system of democratic civilian control over the security and defense sector. Determining the powers of the subjects of democratic civilian control contributes to the creation of an effective system of ensuring national security and defense in accordance with NATO standards. Democratic civilian control is important for the creation of an effective system of ensuring national security and defense of the state. Civil society plays a significant role in the mechanism of control over the security and defense sector. Through this mechanism, interaction between the state and society is carried out.

Key words: civil society, democratic civilian control, security and defense sector, interaction between society and the state, subjects of civil society.

І нформаційне право і процес. Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки» // № 7 (65), 2023

Інформаційне право і процес. Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки» // № 7 (65), 2023

ī dāai āi ē ī 3nōāāī āī nāi ī ādyaōāāi ī y, ī ī ē 3dē+ī ēi ē 3ī nōēōōāi ē oā ā 3cī ānī .

Ó āēū āçaçī ā+āī 3ē nōdāōāā 3çāō 3ēnī āāī ī, ūī āāē-ēēāī 3ī çī āēī 3 nōāēī nō 3 ādīī āāyī nūēī āī nōnī 3ēū- nōāā ° oōī ēō 3īī oāāī ī y 3ī nōēōōōā ādīī āāyī nūēī āī nōnī 3ēūnōāā, +ādaç yē 3 ādīī āāyī ē oā nōnī 3ēūī 3 ādōī ē çāāaçī ā+ō 3pōū nāi ī ī dāāī 3çāō 3p, ī dāānōāāī ēōōāī, dāāē 3çāō 3p 3 çāōēñō ī dāā oā 3ī oādān 3ā.

Bē ī ī ēāçāā āī nā 3ā ī āō ī çī āādāēāē ç 2014 dī ēō, ā Óēdāçī 3 nōī dī oāāān 3ī nōēōōō ādīī āāyī nūēī- āī nōnī 3ēūnōāā, yēēē āēñōōī ā° īāī ēī 3ç āāāī ī ēō nōā 3ēō 3ā çāāaçī ā+āī ī y īāī dī ī ē āādāēāē oā ā 3ān 3+ 3 çādī ēī ī çī āādān 3.

Āī āēç ī nōāī ī 3ō āī nē 3āēāī ū 3 ī oāē 3ēāō 3ē. Ī ē- oāī ī y nōāī ī āēāī ī y oā oōī ēō 3īī oāāī ī y ādīī āāyī- nūēī āī nōnī 3ēūnōāā çāāēāē ī ādāōāāēē ā oāī oō 3 ī āōēī āēō āī nē 3āēāī ū yē 3dēāē+ī ēō, oāē 3 3ī oēō nōnī 3ēūī ēō ī āōē. Ī dī āēāī o ādīī āāyī nūēī āī nō- nī 3ēūnōāā o nāī çō ī dāōyō āī nē 3āēōāāēē oēdāçī nūē 3 ā+āī 3-ī dāāī çī āāō 3 N. Āī ādī āī 3ē [2], Ī. Āī āī 3+ [3], Ā. Āī ēī ā+āī ēī [4], Ī. 3āādāōī ā [5], Ā. Çāā 3āēēī [6], Ā. Çā°ōū [7], Ī. Ēī çpādā [8], 2. Ēī dī ī āōī 3ē [9], Ā. Ī āō ēī nūēēē [10], Ī. Dāā 3ī ī āē+ [11], Ī. Nēdēī- ī 3pē [12], P. Oāī oō+āī ēī [13], oā āāyē 3 3ī o 3.

Ī āōī 3 nōāōō 3 āī nē 3āēāī ī y ī 3nōy ādīī āāyī- nūēī āī nōnī 3ēūnōāā ā ī āōāī 3çī 3 āāī ī ēdāōē+ī ī āī oēā 3ēūī ī āī ēī ī ođī ēp.

Āēēēāā ī nī ī āī ī āī ī āōāō 3āēō. Ī ī ī yōōy «ādīī ā- āyī nūēā nōnī 3ēūnōāī» ī ā° ođēāāēō 3nōī d 3p dī çāēōēō oā ī āī āī ī çī ā+ī ā oēōī ā+āī ī y 3 ī 3āōī āē.

Āē. Ēī ēē dī çāēyāāā ādīī āāyī nūēā nōnī 3ēūnōāī yē oī dī o āādāēāāī ī nō 3, ūī ī ā° ī āāī ēē nī o 3āēūī ī- āēī ī ī ī 3+ī ēē 3 āōōī āī ēē çī 3nō. Ó Ò. Āī āānā ādī- ī āāyī nūēā nōnī 3ēūnōāī — oā «nī 3ç 3ī āēā 3āōāēū- ī ī nōāē», o yēīī o ēī āī +ēāī ē ī āāōāā 3pōū āēñī ēēō ē 3pānūēēō yēī nōāē. Āē. Āē. Dōñnī ī āçēāāā «ādīī ā- āyī nūēēī» nōnī 3ēūnōāī, ā yēīī o ādīī āāyī ē ēī- dēñōō 3pōūñy nāī çī ē ī dāāāī ē āaçī ī nādaāī ūī, ā ī ā +ādaç ī dāānōāāī ēōūē 3 3ī nōēōōōē. Ó. Ī āēī āēçī ā+āā ēī āī yē nōāōō nāi ī dāāē 3çāō 3çī ī dēāāōī ēō 3ī oādā- n 3ā ādīī āāyī. Ā. Āāāāēū ā 3āāī āēā ādīī āāyī nūēī ī o nōnī 3ēūnōāō dī ēū ī dīī 3āēī çī ēāī ēē ī 3āē n 3ī 'ō 3p oā āādāēāāī 3p. Ē. Ī ādēñ āēçī ā+āā ēī āī yē nōēōī ī 3nōū nī o 3āēūī ī-āēī ī ī ī 3+ī ēō ā 3āī ī nēī. 2dāē 3ēñūēēē ī ēñ- ēēōāēū Ā. Ādāī o 3 āāāēāā, ūī ādīī āāyī nūēā nōn- ī 3ēūnōāī, yē 3 āādāēāāā, nēōāēōū ī āī 3āī ī ī o ēēāñō o çī 3ōī āī ī 3 ēī āī āēāāē. Āçā°ī ī ā 3āī ī nēī ē āādāēāāē 3 ādīī āāyī nūēī āī nōnī 3ēūnōāā çāēāēāōū ā 3ā çō 3ēī nō 3 ī nōāī ī ūī āī: yē ūī ādīī āāyī nūēā nōnī 3ēūnōāī dī ç- ī ēēā+āñōā 3 ī dēī 3dēāī ā, oī āādāēāāā ° ēī āī «çī ā- ī 3ōī ūī 3p oī dī ī 3p». 2 ēēō ā oī ī āāō çō 3ēī āī ādīī ā- āyī nūēī āī nōnī 3ēūnōāā ēī āī ā 3āī ī nēī ē ç āādāēāāī 3p ī āpōū çāāēāī nī āāī ēē oādāēōāō [14, n. 325].

Ī āī āī ī çī ā+ī ī oēōī ā+āōū «ādīī āāyī nūēā nōn- ī 3ēūnōāī» 3 nō+ānī 3 ī āōēī āō 3. Çī ēdāī ā, ođāī oōçū- ēēē ī ī ē 3ōī ēī ā Ā. Ēī ēā ā 3āñōī 3p° ī ī āēyā ī ā ādīī ā- āyī nūēā nōnī 3ēūnōāī yē ī ā nēī ī ī 3ī «ī ī ē 3dē+ī ī āī nōnī 3ēūnōāā». Ē. Ī ī ī ī ād ī nī ī āī ī 3p ī çī āēī 3p āāāēā°

ēī āī ā 3āēdēō 3nōū. Ā. Ēī °ī — ī āī āāē° ēī āī nōāđī 3p nī o 3āēūī ēō ā 3āī ī nēī. Āī ādēēāī nūēēē ī ī ē 3ōī ēī ā Ī. Āī ēāđī āñūī ī āāāēā° ādīī āāyī nūēēī nōnī 3ēū- nōāī ī nōēōī ī 3nōū 3ī nōēōōōā — nēñōāī o ī dāāī 3çā- o 3ē, nōāī dāī ēō 3ī āēā 3āāī ē āēy ā 3āñōī 3pāāī ī y nāī çō 3ī oādān 3ā ° o 3ī ī ī nōāē. Öy nēñōāī ā āēē 3p+ā° ā nāāā 3 ā 3ēūī ī nōāī dāī 3 çā ī 3nōāī ī dī āēāāī ī y ī āēī +ē- nāēūī 3 ī dāāī 3çāō 3çī ādīī āāyī yē ānī o 3āō 3çī, 3 3o dāđ- o 3+ī ī ī dāāī 3çī āāī 3 ādōī ē — çāāāēūī ī ī āō 3īī āēūī 3 nī 3ēēē, āōī 3+ī 3 ānī o 3āō 3çī oī ūī. Oēdī ēī āī dī çī ī ā- n 3pāēāī ī y ī āāōā çāī dī ī ī ī ī āāī ēē 3 dī çāēī oēēē Ā. āā Ōī ēā 3ēāī ī 3āō 3ā āī āēçī ā+āī ī y nōō 3 dāēōō- āāī ī y ādīī āāyī nūēī āī nōnī 3ēūnōāā yē ī āādāēāāī çī nōāđē nī o 3ōī o. Ā. āā Ōī ēā 3ēū āēōī āēā ç oī āī, ūī ī ī āēē ī 3āē āādāēāāī 3p ādīī āāyī nūēēī nōnī 3ēūnōāī ī ° ī ī nō 3ēī ī 3p oādāēōāđēñōēēī 3p nī dāāā 3 āāī ī ēdāōē+ī ī āī nōnī 3ēūnōāā [14, c. 326].

Oāēēī +ēī ī ī, nōnī 3ēūnōāī āēçī ā+āēī n 3y oā āē- çī ā+ā°ōūñy yē: 1) nōēōī ī 3nōū ādīī āāyī (oī oī āēī 3nōū āādāēāā 3); 2) ī ī ī çēō 3y āādāēāā 3; 3) oī dī ā āādāēāā- ī ī nō 3; 4) oī dī ā āaçī ī nādaāī ūī āī 3 ī d 3yī ī āī āī ēēāō ī ā āādāēāāī 3 3ī nōēōōōē; 5) ēāī ēā āçā°ī ī ā 3āī ī nēī ç āādāēāāī 3p; 6) nōēōī ī 3nōū nī o 3āēūī ī-āēī ī ī ī 3+ī ēō ā 3āī ī nēī; 7) nōāđā ī ī ē 3dē+ī ēō ā 3āī ī nēī; 8) nōāđā nī o 3āēūī ēō ā 3āī ī nēī oī ūī.

Ādīī āāyī nūēī ī o nōnī 3ēūnōāō ī dēōāī āī ī 3 ī ā- nōōī ī 3 dēñē: — ī āyāī 3nōū dī çāēī āī çī ī ādāē 3 d 3ç- ī ī ī āī 3ōī ēō ā 3āī ī nēī ī 3āē d 3āī ēī ē, āāōī ī ī ī ī ēī ē ā nāī çō ā 3yō nōā 3ēōāī ē (ī ēdāī ēī ē ādīī āāyī āī ē oā nī o 3āēūī ēī ē ādōī āī ē), yē 3 çā 3ēñī 3pōūñy āaç ī ī nādaāī ēōōāā āādāēāāē; — 3nī oāāī ī y nōnī 3ēūī ēō 3ī nōēōōōā (ādīī āāñūēēō ī dāāī 3çāō 3ē, ī dī oñī 3ēī ē, nōdōēōōđ ī 3nōāāī āī nāi ī ādyaōāāi ī y, ī āçāēāēī ēō ÇĪ 2 oā 3ī.), yē 3 ā 3āī ādāēāā 3pōū oāāñū nī āēōđ 3ī oādān 3ā ādīī āāyī oā nī o 3āēūī ēō ādōī, çāōēū āpōū çō o nōī- nōī ēāō ç āādāēāāī 3p; — oñōāēāī ā nēñōāī ā o 3ī ī ī nōāē, ā ī nī ī ā 3 yēī çī ēāēāōū o 3ī ī ī nō 3 nōnī 3ēūī ī āī āēōēā 3ç- ī o, ī ī dāēūī ī çī 3 āēī ī ī ī 3+ī çī āāōī ī ī ī çī 3ī āēā 3āō, nī dēēī yōōy nōnī 3ēūnōāā yē nāi ī o 3ī ī ī nō 3 [15, c. 3].

3ī nōēōōō ādīī āāyī nūēī āī nōnī 3ēūnōāā āēēī ī o° d 3yā āāēēēāēō oōī ēō 3ē, nādaā yēēō ī nā 3ōī y, nī- o 3āēūī ā, çāōēñī ā, ēī ī ođī ēūī ā oā ī dāāī 3çāō 3ēī ā. Āōāēōēāī ā çā 3ēñī āī ī y oēō oōī ēō 3ē nī dēy° oī dī o- āāī ī 3p oā çī 3ōī āī ī 3p ādīī āāyī nūēī āī nōnī 3ēūnōāā.

Ó 3dēāē+ī 3ē ī āōō 3 ī 3ā oōī ēō 3yī ē ādīī āāyī- nūēī āī nōnī 3ēūnōāā dī çōī 3pōū ī āī ī d 3āī 3 ī āī d 3yī ē ā 3yēūī ī nō 3 ēī āī 3ī nōēōōōā, çōī ī āēāī 3 ī āī āō 3āī 3- nō 3p çāāī āī ēāī ī y ī ā°ēōēāī ēō ī ī dāāā nōnī 3ēūnōāā, ī ēdāī ēō 3ī āēā 3ā 3ā āāī çō ēī ēāēōēāī ēō oōāī dāī ū [16, c. 74].

Āēōāī oōōī ī oāāāō ī ā oōī ēō 3çī ēī ī ođī ēp ādīī ā- āyī nūēī āī nōnī 3ēūnōāā, yēā ī ā oāī ād 3ōī 3ē +āñ ā ī ā- o 3ē āādāēāā 3, ī ā ī āō ī ī āēyā, ° āēōōāēūī ī 3p. Ī āī ā- o 3āī ī 3p ī çī āēī 3p āāī ī ēdāōē+ī çī oā ī dāāī āī çī āādāēāāē nōā° oōī ēō 3īī oāāī ī y āāī ī ēdāōē+ī ēō 3ī nōēōōōā oā ī āōāī 3çī 3ā, ūī çāāaçī ā+ō 3pōū ī ī āēēā 3nōū ādīī ā- āyī āī ēēāāōē ī ā oī dī oāāī ī y āādāēāāī çī ī ī ē 3dēēē, ēī ī ođī ēpāāōē çç oā çī 3ī 3pāāōē o dāç 3 ī āī āō 3āī ī nō 3.

δοί ο³εί ει δέχεεαι ό ποαδ³ ίαί διί ε, ά δαεία, ί ίί άδαααί ί ύ κάαδιçe äëÿ ääl ίέδαοε+ί έο ί ní ίά άαδααί ί ηό³ ç áí έο ηάεοί δό άαçi áεε³ ί άί διί έ ό άε- äëÿ³ ί άαεί ί ί ί ί άάδο+αι ί ύ á ί ί έ³οε+ί³ ί δι όαηε, ί ί άεεαι άί ά³ένυεί άί άί ί άαάί δι όό.

Νεηοαι ά όεα³εύί ί άί έί ί όδι έρ ηεεάα³ουήÿ ç έί ί όδι έρ, ύί çά³ένί η³ουήÿ ί δαçeάί όί ί Όεδα- ζί έ; έί ί όδι έρ, ύί çά³ένί η³ουήÿ Άάδοί άί ί η Δαάί η Όεδαζί έ; έί ί όδι έρ, ύί çά³ένί η³ουήÿ Δαάί η ί άό- ί ί άεύί ί η άαçi áεε³ ί άί διί έ Όεδαζί έ; έί ί όδι έρ, ύί çά³ένί η³ουήÿ Έάα³ί άοί ί ί³ί³ ηόδ³α Όεδαζί έ, ί δάάί άί έ άεεί ί ά+ί ζί άεάε ό ά ί δάάί άί έ ί³ηόάάί άί ηάί ί άδυάόάά ί ύ; ηόάί άί άί έί ί όδι έρ; άδι ί άάηυεί άί (ηόηί³ εύί ί άί) έί ί όδι έρ.

Βε ά+ει ί, ύί ί άί έί³ ηεεάάί άεό άάλ ίέδαοε+ί ί άί όεα³εύί ί άί έί ί όδι έρ^ο άδι ί άάηυεεε έί ί όδι έυ.

ί δάάί άοί ί άάλ ίέδαοε+ί ί άί όεα³εύί ί άί έί ί ό- δι έρ^ο:

- άί όδεί άί ί ύ άεί ί ά Έί ί ηεοόό³ζ³ çάεί ί³ α Όεδαζί έ ό ά³εύί ί ηό³ ί δάάί³ ηάεοί δό άαçi áεε³ ί άί διί έ, ί άάί ί όύ άί ί ύ ζό άεεί δεηοάί ί ύ äëÿ όçόδι άό³ζ άεάε, ί ί δό άί ί ύ ί δάα³ ηάί άί ά έρπεί έ³ άδι- ί άάÿί έί ά;
- çί³ ηό³ ί ηόάί δάε³çάό³ζ³ ηόδαόά³έ, άί έοδεί, έί ί- όάί ό³έ, άαδααί έό ί δι άδαι ό άί έαι³ α ό ηόαδáo ί άό³ί άεύί ί ζ άαçi áεε³ ί άί διί έ;
- ηόάί ί δάάί ί ί δυάέο ά ί δάάί άό ηάεοί δό άαçi áεε³ ί άί διί έ, ζό όεί ί ί έάεοί άάί³ ηού, ί ηί άύ άί³ ηού ηό+άηί έί ί çάδι³ όί ί ύι, ά³ένυεί άί η³ ηί άό³εύί ί η όάοί³ έί η, çάάαçi ά+αι³ ηού ί άί άό³άί έί έ çάί άηάί έ ί άοαδ³εύί έό çάηί³ α ό άί όί άί³ ηού άί άεεί ί άί- ί ύ çάάάά ύ çά ί δέçί ά+αι³ ί ύι ό ί έδι έέ +άη ό ά ί ηί άεεάεε ί άδ³ί ά;
- άόάεοεάί³ ηού άεεί δεηοάί ί ύ δάηόδι³α, çί έδαί ά ά ηάεάοί έό έί έό³α, ί δάάί άί έ ηάεοί δό άαçi áεε³ ί άί διί έ [18].

Νεηοαι ά ηόά³έοε³ όεα³εύί ί άί έί ί όδι έρ ά ί³ά- ηεηοάί³ άδι ί άάηυεί άί έί ί όδι έρ άεε η+α³: ί ί έ³οε+ί³ ί άδó³ζ ό ά άδι ί άάηυε³ ί δάάί³ çάό³ζ; çάηί άε ί άηί άί ζ³ ί όί δι άό³ζ; άδι ί άάÿί έ Όεδαζί έ.

Νόά³έοε άδι ί άάÿί ηυεί άί ηόηί³ εύηόάά çά³ένί η³ουήÿ όεα³εύί έε έί ί όδι έυ çά ηάεοί δι ί άαçi áεε³ ί άί διί έ ό ί ί δυάέο, άεçί ά+αι ί ί ό çάεί ί ί άάάηόάί. Άδι ί άάÿ- ί έ Όεδαζί έ άάδοόύ ό+άηού ό çά³ένί άί ί³ όεα³εύί ί άί έί ί όδι έρ: 1) +άδαç άδι ί άάηυε³ ί ά³άί άί ί ύ, +έαι ά- ί έ ÿεεό άί έ^ο; 2) +άδαç άάί όάό³ά ί³ ηόάάεό δάα; 3) ί ηί άέηόί έÿόί ί çάάδι άί ί ύ άί Όί ί άί ί άάαεί ί άί Άάδοί άί ί Δάάε Όεδαζί έ ç ί δάά έρπεί έ άάί άί άαδ- ααί έό ί δάάί³ α ό άεçί ά+αι ί ί ό çάεί ί ί ί ί δυάέο.

ί δε όύί ί ό ηόαδά άδι ί άάηυεί άί έί ί όδι έρ ί ί άεά άοόε ί άί άεάί ά άεε η+ί ί Çάεί ί ί Όεδαζί έ «ί δι άαδααί ό όά^ο ί έό η» [21].

Άδι ί άάηυεί ί δάάί³ çάό³ÿί äëÿ çά³ένί άί ί ύ ά- ί ίέδαοε+ί ί άί όεα³εύί ί άί έί ί όδι έρ άαδαι όό³ουήÿ ί ί άεεά³ηού:

- ί όδεί όάάε ά όηόάί ί άεί ί ί ό ί ί δυάέο ά³ά άαδαα- ί έό ί δάάί³ α, çί έδαί ά ά³ά έαδ³άί έε³ά ηεεάάί άεό ηάεοί δό άαçi áεε³ ί άί διί έ, ³ί όί δι άό³ η ç ί έοάί ύ

ά³εύί ί ηό³ ηεεάάί άεό ηάεοί δό άαçi áεε³ ί άί διί έ, έδ³ί³ ί όί δι άό³ζ ç ί άί άεάί έί άί ηόόί ί ί ;

- çά³ένί ηάάε άί ηε³άεάί ί ύ ç ί έοάί ύ ί άό³ί άεύί ί ζ άαçi áεε³ ί άί διί έ, ί όάε³+ί ί ί δαçaί όάάε ζό δαçόευόαε, ηόάί δ ηάάε äëÿ όύί άί άδι ί άάηυε³ όί ί άε, όάί όδε, έί έάεοεάε άεηί άδó³ά όί ύί ;
- ί δι άί άεο άδι ί άάηυεό áεηί άδóεçό ί δι άεó³ά çá- έί ί³ α, δ³οάί ύ, ί δι άδαι, ί δάάηόάεÿόε ηάι ζ άε- ηί ί άεε³ ί δι ί ί çέό³ζ äëÿ δι çáëÿáo ά³άί ί ά³άί έί άαδααί έί ί δάάί άί ;
- άδάε ό+άηού ό άδι ί άάηυεεό áεηέοη³ÿό ό ά³άεδóεό ί άδεάί άί όηυεεό ηεόόάί ί ύ ç ί έοάί ύ ά³εύί ί ηό³ δί çάεοεό ηάεοί δό άαçi áεε³ ί άί διί έ, ί έοάί ύ ί δá- άί άί άί³ ηί ό³άεύί ί άί çάεηόό ά³ένυεί άί ηεόάεάί άό³ά ό ά ί δάó³άί έε³ά δί çά³άόάάεύί έό³ ί δάάί ί όί δι ί έό ί δάάί³ α, çί έδαί ά çά³εύί άί έό ό çάί άη +ε ά³άηόάάεό, ό+άηί έε³ά άί έί άεό ά³έ ό ά +έαι³ α ζό η³ί áé [18].

Çάηί άε ί άηί άί ζ³ ί όί δι άό³ζ ÿé ηόά³έοε άδι ί άάÿί- ηυεί άί ηόηί³ εύηόάά, ³ί όί δι ό η³ουήÿ ηόηί³ εύηόάί ί δι ηόάί çάάαçi ά+αι ί ύ ί άό³ί άεύί ί ζ άαçi áεε³ ί άί διί έ +άδαç:

- áεηά³οεάί ί ύ ί δι άεάί ό ηόαδ³ ί άό³ί άεύί ί ζ άαçi áεε³ ί άί διί έ ί ά ί ηί ί ά³ ί ά³έοεάί ί ζ³ ί όί δι άό³ζ ί δι ηεόάεό, áεόóÿ³ ί ί άόό ά³ένυεί άί ηεόάεάί άό³ά, ί δι- όάηε, ύί ά³άόάά η³ουήÿ ά άδι³ έηυεί ί ό ηάδάάί άεú³, όί δι όάάί ί ύ άδι ί άάηυεί ζ άόί έε, ηί δεÿί ί ύ ί³άε- ύάί ί η ί δάηόεάεο ηεόάεάε çάδεηί έε³ά Ά³ο+εçί έ, çί³ όί άί ί η άί ά³δε ηόηί³ εύηόάά άί ÇÑ Όεδαζί έ, ³ί- εεό ηεεάάί άεό +άηόεί άί³ ί ί ζ ί δάάί³ çάό³ζ άαδααε;
- ί ί εδαι ί ύ ³ί όί δι άό³ζ ί όδεί άί ί ζ³ ί όί δι άό³ζ +άδαç ί δάηό, δάά³ί, όάεάά+αι ί ύ, çάηί άε áéί άεé- ί ί ζ³ ί όί δι άό³εί ί ζ ί άδαε³ ³ί όάδι άό ό ά ³ί εέ ηί η³ά ç άί όδεί άί ί ύί áéί ί ά çάεί ί ί άάάηόά ύ ί άί çάάδαεάί ί ύ άαδαεάί ί ζ όά^ο ί έό³;
- ί όάε³εάó³ η ί ó³ó³εί έό ά³άί ί ά³άε ί δάάί³ α άαδ- ααί ί ζ áεάάε ό ά³ένυεί άί άί όί δάάε³ί ί ύ ί ά ί ά- όάδ³άεε, ύί άόεε ί ί δέε ηάί άί³ δάί³ εά;
- ³ί όί δι άό³εί ό ί³άόδεί έό ηεε ί άί διί έ ό ά ηί δεÿί- ί ύ ό çά³ένί άί ί³ ί άί διί ί ί ζ δάόί δι έ ç άί έό άδι- ί άάÿί ηυεί άί ηόηί³ εύηόάά όί ύί [18].

Άεηί ί άεε. Άδι ί άάÿί ηυεά ηόηί³ εύηόάί ηυί άί άί³ çάί άόάά^ο άεçί άί ί ύ áεάί άί όό ί³ όί ί άί όόί άάί άί όό ί ί έ³οε+ί ί ζ ηεηοάί έ.

Çάεί ί ί άάάόάί άί δι άάάεάί ί ³ί ηόδοί άί ό δάε³çá- ó³ζ όόί έó³ζ έί ί όδι έρ άδι ί άáÿί ηυεεί ηόηί³ εύηόάί ί ί άά ηάεοί δι ί άαçi áεε³ ί άί διί έ, ά ηάί ά çάεί ί ί άάá- +á çάεδ³ί έάί ί ύ ηεηοάί έ άάλ ίέδαοε+ί ί άί όεα³εύ- ί ί άί έί ί όδι έρ ί άά ηάεοί δι ί άαçi áεε³ ί άί διί έ. Άεçί ά+αι ί ύ ί ί άί ί άάεάί ύ ηόά³έοε³ άάλ ίέδαοε+ί ί άί όεα³εύί ί άί έί ί όδι έρ ηί δεÿ^ο ηόάί δάί ί η άόάεοεά- ί ί ζ ηεηοάί έ çάάαçi ά+αι ί ύ ί άό³ί άεύί ί ζ άαçi áεε³ ί άί διί έ ό ά³άί ί ά³άί ί ηό³ άί ηόάί άαδó³ά ί ΑΔΪ. Άá- ί ίέδαοε+ί έε όεα³εύί έε έί ί όδι έυ ί ά^ο άάεεεάá çί ά+αι ί ύ äëÿ ηόάί δάί ί ύ άόάεοεάί ί ζ ηεηοάί έ çάάαç- ί ά+αι ί ύ ί άό³ί άεύί ί ζ άαçi áεε³ ί άί διί έ άαδααε.

Άδι ί άáÿί ηυεά ηόηί³ εύηόάί ά ί άόάί³ çί³ έί ί όδι έρ ί άά ηάεοί δι ί άαçi áεε³ ί άί διί έ ά³ά³άδά^ο ηόόό^οάό δι έυ. ×άδαç όάέ ί άόάί³ çί³ çά³ένί η³ουήÿ άçά^οί ί ά³ÿ ί³άε άαδαεάί η ό ά ηόηί³ εύηόάί ί .

5. Yevhrafov P. (2001). Konstytutsiinyi sud Ukrainy: formuvannia hromadianskoho suspilstva, demokratychnoi, pravovoi derzhavy. Rol Konstytutsiinoho Sudu v derzhavi ta suspilstvi: zb. mizhnar. sem. Kyiv: Yurinkom Inter. P. 7–18. [in Ukrainian].
6. Zabihailo V. K., Koziubra M. I. (1983). Demokratsiia, prava i svobody: realnist i ideolohichni mify. Kyiv: Vyd. polit. lit-ry Ukrainy. 158 p. [in Ukrainian].
7. Zaets A. P. (1990). Voprosy metodiki issledovannia effektivnosti respublikanskoho zakonodatelstva. Metodolohicheskye problemy yurisdicheskoy nauki. Kyev: Naukova dumka. P. 110–123. [in Russian].
8. Koziubra M. I. (1996). Teoretychni problemy realizatsii novoi Konstytutsii Ukrainy. Ukrainske pravo. 3 (5). P. 11–13. [in Ukrainian].
9. Koropatnik I. M. (2016). Osoblyvosti administratyvno-pravovoho statusu instytutiv hromadianskoho suspilstva yak subiektiv vzaiemodii zi zbroinymy sylamy Ukrainy. Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu. Serii: Yurysprudentsiia. Vol. 21. P. 37–40. [in Ukrainian].
10. Pashynskiy V. Y. (2018). Hrazhdanskoe obshchestvo kak subyekt obespecheniya oborony hosudarstva: sovremnyi opyt Ukrainy. Legea si Viata. No 6/2. P. 71–76. [in Russian].
11. Rabinovych P. M. (2001). Osnovy zahalnoi teorii prava ta derzhavy: navch. posibnyk. Kyiv: Atika. 47 p. [in Ukrainian].
12. Skrypniuk O. V. (2011). Konstytutsiini osnovy rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini: dosvid i perspektyvy. Biuletyn Ministerstva yustytzii Ukrainy. [in Ukrainian].
13. Shemshuchenko Yu. S. (1998). Hromadianske suspilstvo. Yurydychna entsyklopediia: v 6 t. Kyiv: Ukr. entsykl. Ò. 1: À-G. 146 p. [in Ukrainian].
14. Shaihorodskiy Yu. (2013). Hromadianske suspilstvo v Ukraini: chynnyky y osoblyvosti formuvannia. Suchasna ukrainska polityka. ¹ 28. P. 323–334. [in Ukrainian].
15. Iakymenko Yu. Hromadianske suspilstvo v Ukrainy: osnovni kharakterystyky. Tsentrazumkova. URL: https://razumkov.org.ua/upload/yakymenko_civic_society_2004.pdf. [in Ukrainian].
16. Lotiuk O. (2014). Funktsii hromadianskoho suspilstva v umovakh yevrointehratsii. Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy. ¹ 5. P. 72–78. [in Ukrainian].
17. Kosinov S. (2013). Kontrol nad publichnoiu vladoiu yak funktsiia hromadianskoho suspilstva. Yuryst Ukrainy. ¹ 4(25). P. 5–10. [in Ukrainian].
18. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 ¹ 2469-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. [in Ukrainian].
19. Kolodiy A. M., Kryvenko O. V., Pashynskiy. (2019). Viiskove pravo Ukrainy: pidruchnyk Kyiv. NUOU im. Ivana Cherniakhovskoho. 426 p. [in Ukrainian].
20. Koropatnik I. M. (2016). Administratyvno-pravovi zasady vzaiemodii hromadianskoho suspilstva i zbroinykh syl Ukrainy: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 440 p. [in Ukrainian].
21. Pro derzhavnu taiemnytsiu: Zakon Ukrainy vid 21.01.1994 ¹ 3855-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. [in Ukrainian].

Ї áí äçèè Ĭ äöđđî ºââî îâè÷-

кандидат юридичних наук,
член-кореспондент Академії адміністративно-правових наук,
науковий співробітник
Науково-дослідний інститут публічного права

Mandzyk Petro

Candidate of Legal Sciences,
Corresponding Member of the Academy of Administrative and Legal Sciences,
Researcher
Research Institute of Public Law
ORCID: 0000-0001-2345-6789

DOI: 10.25313/2520-2308-2023-7-9041

РОЛЬ АДВОКАТУРИ У СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОМУ ЖИТТІ ДЕРЖАВИ

THE ROLE OF ADVOCACY IN THE SOCIAL AND LEGAL LIFE OF THE STATE

Анотація. У статті розкрито актуальність теми дослідження з урахуванням історичного і сучасного впливу адвокатури на соціально-правове життя держав. Підкреслено, що євроінтеграційних процесів та повномасштабного вторгнення РФ на територію нашої держави обумовлює особливість ролі адвокатів та правозахисників у впровадження світових стандартів захисту прав і свобод людини, розвитку системи права та реформаційних процесів в Українській державі.

Обумовлено, що тільки у «середовищі рівних за статусом людей» можливий розвиток модерної адвокатури та її вплив на процеси державотворення. Проаналізовано вплив окремих видатних адвокатів та правозахисників на розвиток прогресивних правових ідей різних країн у XVIII–XX ст.ст. Узагальнено, що пріоритетними напрямками їх діяльності у вказаній сфері стали: державотворення, боротьба за незалежність та національну самовизначеність; створення прогресивних для свого часу державо-визначаючих нормативно-правових актів; філософські праці в сфері права та утопії; розвиток права та законодавства в цілому; боротьба за громадянські права; захист прав та свобод людини, окремих представників суспільства; подолання таких соціально-негативних явищ, як апартеїд, екстремізм, расова сегрегація, гендерна нерівність; виконання функцій державних посадовців різного рівня та ін.

Підкреслено, що в історії України помітне значення адвокати вігравали на кожному історичному етапі її розвитку. Зокрема, у період польсько-литовської доби (XIV–XVI ст.) в судових справах шляхти Великого князівства Литовського серед незаможних українських шляхтичів сформувалися «адвокатські династії», сприяло підвищенню рівня правової освіти та правосвідомості української шляхти. Проаналізовано, що діяльність адвокатів і період – кінець XIX ст.-поч. XX ст. сприяла формуванню законодавчих систем, закладенню основ національного права, об'єднанню юристів-українців, практичній українізації громадських та державних інституцій, розвитку правничої термінології тощо. Зауважено, що у період перебування України у складі ссрр діяльність адвокатів жорстко контролювалася тоталітарної радянською владою та носила суто формальний характер участі у політичних судових процесах.

Обґрунтовано, що на сучасному етапі розвитку України та в умовах повномасштабного вторгнення РФ на територію нашої держави особливого значення набуває виконання адвокатами власного фундаментального професійного призначення, а саме захисту прав людини у відповідності до світових стандартів.

Ключеві слова: адвокат, правозахисник, роль у соціально-правовому житті держави.

Summary. The article reveals the relevance of the research topic, taking into account the historical and modern influence of advocacy on the social and legal life of states. It is emphasized that the European integration processes and the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of our state are determined by the special role of lawyers and human rights defenders in the implementation of world standards for the protection of human rights and freedoms, the development of the legal system and reformation processes in the Ukrainian state.

It is stipulated that only in the «environment of people of equal status» is the development of modern advocacy and its influence on the processes of state formation possible. The influence of some outstanding lawyers and human rights defenders on the development of progressive legal ideas of various countries in the 18th-20th centuries is analyzed. It is summarized that the priority areas of their activity in the specified sphere were: state building, the struggle for independence and national self-determination; creation of progressive for its time state-defining legal acts; philosophical works in the field of law and utopia; development of law and legislation in general; struggle for civil rights; protection of human rights and freedoms, individual representatives of society; overcoming such negative social phenomena as apartheid, extremism, racial segregation, gender inequality; performing the functions of public officials of various levels, etc.

It is emphasized that lawyers played a significant role in the history of Ukraine at every historical stage of its development. In particular, during the Polish-Lithuanian era (XIV–XVI centuries.) in the court cases of the nobles of the Grand Duchy of Lithuania, among the poor Ukrainian nobles, «lawyer dynasties» were formed, which contributed to the increase in the level of legal education and legal awareness of the Ukrainian nobility. It has been analyzed that the activities of lawyers and the period – the end of the 19th century – the beginning of 20th century contributed to the formation of legislative systems, the laying of the foundations of national law, the unification of Ukrainian lawyers, the practical Ukrainianization of public and state institutions, the development of legal terminology, etc. It was noted that during the period of Ukraine’s stay as part of the USSR, the activities of lawyers were strictly controlled by the totalitarian Soviet government and had a purely formal nature of participation in political trials.

It is substantiated that at the current stage of Ukraine’s development and in the conditions of a full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of our country, the fulfillment by lawyers of their own fundamental professional purpose, namely the protection of human rights in accordance with world standards, is of particular importance.

Key words: lawyer, human rights defender, role in the socio-legal life of the state.

Інновації в Україні є. Її історія починається з часів Київської Русі. У цей період відбувся процес становлення української державності, що привнесло нові юридичні ідеї та принципи. У 18-20 століттях вплив видатних юристів та захисників прав людини на розвиток прогресивних юридичних ідей різних країн аналізовано. Підсумовано пріоритетні напрями діяльності вказаної сфери: державотворення, боротьба за незалежність та національну самодетермінацію; створення прогресивних на той час державостворюючих юридичних актів; філософські твори в галузі права та утопія; розвиток права та законодавства загалом; боротьба за громадянські права; захист прав людини та свобод, індивідуальних представників суспільства; подолання таких негативних соціальних явищ, як апартеїд, екстремізм, расова сегрегація, гендерна нерівність; виконання функцій державних службовців різних рівнів тощо.

Наголошено на тому, що юристи відіграли важливу роль в історії України на кожному історичному етапі її розвитку. Зокрема, в польсько-литовський період (XIV–XVI століття) в судових справах шляхти Великої Литви, серед бідних українських шляхтичів, сформувалися «юристичні династії», які сприяли підвищенню рівня юридичної освіти та свідомості української шляхти. Проаналізовано, що діяльність юристів та період – кінець XIX століття – початок XX століття сприяли формуванню законодавчих систем, закладенню основ національного права, єдності українських юристів, практичного українізаційного процесу в державних та суспільних інституціях, розвитку юридичної термінології тощо. Зазначено, що в період перебування України в складі СРСР діяльність юристів суворо контролювалася тоталітарною радянською владою та мала формальний характер участі в політичних процесах.

Важливо підкреслити, що на сучасному етапі розвитку України та в умовах повномасштабної російської агресії на території нашої держави виконання юристами їхньої фундаментальної професійної місії, а саме захисту прав людини відповідно до міжнародних стандартів, є особливо важливим.

Важливо підкреслити, що на сучасному етапі розвитку України та в умовах повномасштабної російської агресії на території нашої держави виконання юристами їхньої фундаментальної професійної місії, а саме захисту прав людини відповідно до міжнародних стандартів, є особливо важливим.

Особливостями діяльності юристів в Україні є те, що вони виконують свою професійну місію в умовах повномасштабної російської агресії на території нашої держави. Це вимагає від юристів високого рівня професійної майстерності та моральної стійкості.

Аналізуючи історію України, можна сказати, що юристи відіграли важливу роль в її становленні та розвитку. Зокрема, в польсько-литовський період в судових справах шляхти Великої Литви, серед українських шляхтичів сформувалися «юристичні династії», які сприяли підвищенню рівня юридичної освіти та свідомості української шляхти. Проаналізовано, що діяльність юристів та період – кінець XIX століття – початок XX століття сприяли формуванню законодавчих систем, закладенню основ національного права, єдності українських юристів, практичного українізаційного процесу в державних та суспільних інституціях, розвитку юридичної термінології тощо.

Важливо підкреслити, що на сучасному етапі розвитку України та в умовах повномасштабної російської агресії на території нашої держави виконання юристами їхньої фундаментальної професійної місії, а саме захисту прав людини відповідно до міжнародних стандартів, є особливо важливим.

Важливо підкреслити, що на сучасному етапі розвитку України та в умовах повномасштабної російської агресії на території нашої держави виконання юристами їхньої фундаментальної професійної місії, а саме захисту прав людини відповідно до міжнародних стандартів, є особливо важливим.

Важливо підкреслити, що на сучасному етапі розвитку України та в умовах повномасштабної російської агресії на території нашої держави виконання юристами їхньої фундаментальної професійної місії, а саме захисту прав людини відповідно до міжнародних стандартів, є особливо важливим.

ñ. 181]. Çai ýòöý äääí èàòñüēī ĩ ³ýēüī ³ñòĳ á äái ēē ĩ äð³íä ĩñ ðēýēī ĩ ³ääēüái ĩ ĩ ³ð³ái ý ĩ ðääí äī ĩ ññ³ðē òà ĩ ðääí ññ³ái ĩ ññ³ òēðäĳī ññēī ĳ òēýððē.

Ī ĩ ĩ ³òī ĩ ĩ ĩ ñòäēä ðī ēü äääí èàò³ä ó ðī çäēðēó ĩ ðääí äī äóī ēē òà ĩ äò³íä äēüī ĩ ĩ ĩ ē³ðē÷ī ĩ äī æēð-öý á Óēðäĳī ³ ó ĩ äñðóī ĩ ēē ĩ äð³íä — ē³í äöü Ö²Ö ñò. — ĩ ĩ ÷. ÖÖ ñò. (ĩ ä òī ē ÷ äñ ðäðēðī ð³ĳ òēðäĳī-ññēēð çai äēü äñ äēēē äī ñēēäáò Ääñððī-Öái ðññēī ĳ ³ ĩ äð³ĳ òà ðī ññ³ēññēī ĳ ³ ĩ äð³ĳ). Ñäðää äēääóī ēó òēðäĳī ññēēð äääí èàò³ä òà ĩ ðääí çäðēñī ēē³ä ðēð ÷ äñ³ä ñē³ä äēä³ēēðē Ī . Ī ³òī ĩ äññēī äī, ². Ī ēäñ-í ēöüēī äī, Ē. Ēäēöüēī äī, ². Ī äððóääē÷ä, Ī . Ēī-í ēññēī äī, Ī . Äí äð³òäññēī äī, Ī . Äí ēðð³ää òà ³í. ³ ä³ýēüī ³ñòü ĩñ ðēýēä òī ðī óái ĩ ĩ çäēī ĩ äää÷ēð ñēñðái Óēðäĳī ññēī ĳ Ī äñí äī ĳ ðäñī óäē³ēē òà Çä-ð³ái ĩ òēðäĳī ññēī ĳ Ī äñí äī ĳ ðäñī óäē³ēē, ñòái ðái-ĳ ĩ ðääí äēð ĩ äðäóī ĩ ä Äēð Çēðēē (ððī ÷ ēñðī äī ĩ äī ēī òái ĩ ý óí ³ääðñäēó ĩ ðī ĩ ä³ái äī ĩ ý ÓÍ Ð òà ÇÓÍ Ð ó 1919 ð.).

Äēý äññē³äēái ĩ ý ðī ē³ òēðäĳī ññēēð äääí èàò³ä á ĩ ðī óäñðó ĩ ðääí óái ðái ĩ ý òà ðī çäēðēó ñēñðái ē ĩ ðääá ó äēçái ēē ĩ äð³íä ääēēēäēī ° äēä÷ái ĩ ý äð-ð³ái ēð ääēðäē ĩ äðñī ³ ò³ēī äái ĳ äääí èàðððē Óēðä-ĳī ē, ýē³ ĩ ³ñòýöñý á òī ĩ ääð ääðäēái ēð òñðái ĩ ä òà ĩ ðääí ³çäð³ē ð³çī ĩ äī ð³ái ý. Çī ēðái ä ó äðð³äðð äī äē Óēðäĳī ññēī ĳ Ääðäēäē, ÓÍ Ī òà òī ĩ ääð Ääð-ðī äī ĳ ðäē Óēðäĳī ē, Ēäá³í äóó ĩ ³í ³ñðð³ä Óēðäĳī ē, Ī ³í ³ñðäðñðää ĩ ññēð³ĳ Óēðäĳī ē, ýē³ á ð. ÷. ĩ ³ñòýöü ĩ äðäð³äēē òäēēð ĩ ðääí ³ä ÓÐÑÐ, ýē ðäää Ī ³í ³ñðð³ä ÓÐÑÐ, Ī äñí äī ēē ēī ĩ ³ñäð³äð ÓÐÑÐ òà ³í. Ī ēð³í òī äī, äēýäēái ĩ ĩ ññäēñð³ òī ĩ äē òäēēð ä³ái ĩ ēð òēðäĳī ññēēð ĩ ðääí ēē³ä, ýē: ². Øðääē, Á. Ñòäðī-ññēññēī äī, Ī . Øēä÷ái ēī, Ī . Ī ĩ ððä, Á. Òēī äē³-ää, Ī . Ääñēēái ēä, Ñ. Øäēóó³í ä, Á. Ī ðēðī äüēī, Ī . ×óäēī ññēī äī òà ³í., ù ĩ äī çái ēý° ĩ ðái äē³çó-ääðē ³í òī ðī äò³ĳ ù ĩ äī ĳ ððī ääññēī äī òà ĩ ĩ ē³-ðē÷ī ĩ äī æēððý, äī ēēäð ĩ ä ðī çäēðēí ē òēðäĳī ññēī ĳ ääðäēäē òà ñēñðái ē ĩ ðääá [2, ñ. 22–23]. Øäē, ĩ ññ-äēñðēē òī ĩ ä Á. Òēī äē³ää (1872–1955 ðī ēē æēððý) ĩ ³ñðēðü ēī äī ĩ äóēī ä³ ñòäðð³, ĩ äðēñē ³ ĩ ðäð³, ēēñðē, äī ēóī äī ðē ù ĩ ĩ ññä³ä÷òðü ēī äī ä³ýēüī ĩ ññ³ ýē ĩ ĩ-ē³ðē÷ī ĩ äī ³ äðī ĩ ääññēī äī ä³ý÷ä, ä÷ái ĩ äī ĩ-ððēñðä, äēī ēī ĩ äðä, óóī ääðī ðä Óēðäĳī ññēī äī ĩ ðääí ē÷ái ĩ äī ääðēñðää òà Øī ääðēñðää äääí èàò³ä, ēäð³ái ēēä äēī ēī ĩ äðē÷ī ĳ ĩ ³ñ³ ä Ääñððī-Öái ðññēī ³, Äī ēēái ä³ĳ òà Ääēüä³ĳ, äēðäēðī ðä äái äððái äī ðó Ī ÇÑ òà ēái-ðäēýð³ĳ Öái ððäēüī ĳ ðääē, ä³ýēüī ³ñòü ó äī ³äðäð³ĳ [3, ñ. 59].

Çī ēðái ä, ĩ ðī óäñ³ēī ä ĩ ðääí ē÷ä ä³ýēüī ³ñòü Äí-äð³ý Òēī äē³ää ññ ðēýēä:

- çäēēäääí ĳ ĩ ññí ĩ ä ĩ äð³íä äēüī ĩ äī ĩ ðääá òà ĩ äē-ññēī äēüī ĩ äī ēī äī ðī çäēðēó ĩ ä òī ē ÷ äñ;
- ĩ ä³ái äī ĳ ĩ ĩ ððēñðäð-òēðäĳī ò³ä ó Øī ääðēñðäð òēðä-ĳī ññēēð äääí èàò³ä;
- ĩ ĩ òái äī ĳ ĩ ðái ð³ĳ òà ĩ ðäēðēēē ĩ ðääá;
- ĩ ðäēðē÷ī ³ē òēðäĳī ³çäð³ĳ äðī ĩ ääññēēð òà ääðäēä-í ēð ³í ññēððó³ē;
- ðī çäēðēó ĩ ðääí ē÷ī; òäðī ³í ĩ ēī ä³ĳ;

– äññē³äēái ĳ ĩ ³ñòī ð³ĳ ääðäēäē ³ ĩ ðääá, çī ēðái ä äī äī ä³ðī ĩ ĩ ðääí äēð ä³ái ĩ ññēī ĩ ³ä Óēðäĳī ĳ ĩ ðà ðī ññ³ĳ ĩ ³ñēý 1654 ð.;

– äñðái ĩ äēái ĳ ĳ äēī ĩ ĩ ³÷ī ēð òà ĩ ĩ ē³ðē÷ī ēð çä³ýç-ē³ä ÓÍ Ð ç ° äñí äēññēēēī ē ääðäēääī ē;

– äññē³äēái ĳ ĳ äī ēēäð ³ ĩ çai ĩ ĩ äī ĩ ðääá ĩ ä òēðä-ĳī ññēó ñēñðái ó ĩ ðääá (çī ēðái ä, ³í ĩ ēái äī òäð³ý ĩ ĩ ðī Ī äääáäðçüēī äī ĩ ðääá äī ĩ ðääá ĩ ³ñòäái äī ññí ĩ äðýäðäái ĩ ý òēðäĳī ññēēð ĩ ³ñòä÷ī ē), ĩ ðäēðē-ēē ēī çäöüēēð ñòä³ä, äī ēēäð çäē÷ä³ái äī ĩ ðääá, òēðäĳī ññēī äī çäēī ĩ ðái ðái ĩ ý ĩ ä³óī üī ĳ äī äē (ĩ ä-í ðēēēää, ó ääēð ĩ ðäðý, ýē: «Ī ñí ĩ äē Ēī ĩ ññēððó³ĳ ÓÍ Ð», 1937 ð.; «²ñòī ðē÷ī ³ òðääēð³ĳ òēðäĳī ññēī ĳ ääðäēäái ĩ ññ³» 1937 ð. [3, ñ. 60–61]).

Ó ĩ äð³íä ĩ äðäáðäái ĩ ý Óēðäĳī ē ó ñēēää³ ñðñð ä³-ýēüī ³ñòü äääí èàò³ä æī ðññēī ēī ĩ ððī ēþääēäñý òī òä-ē³ðäðī ĳ ðäýī ññēī ĳ äēäái ĳ. Çī ēðái ä, ó 1928 ð. äóēä ĩ ðēēī ýà ĩ ĩ ññóái ĩ ää «Ī ðī ðái ðái ³çäð³ĳ ēī ää-ä³ĳ çäðēñī ēē³ä» (ä³ä 12.09.1928 ð.), ýēä ĩ äðääää÷äēä ĩ ðēī òñí äēē ĩ äðäð³ä äēēēþ÷ī äī äī ēī ääēðēái ĳ ĩ ðää-í ³çäð³ĳ ä³ýēüī ĩ ññ³ ĩ ððēäē÷ī ēð ēī ĩ ññēüðäð³ē, ä ääēä ó 1934 ð. äääí èàððē òñóääēññý ä³ä ò÷äñð³ ðī äī ðē ĩ ññ-äēēái ĳ ĩ äðääē ýēä äēī ĩ ññēä äēðī ēē ó ēðēī ³í äēüī ēð ññ ðääðð. Á 70–80 ðð. ÖÖ ñò. ðī ēü äääí èàò³ä çī ³í ēēä-ñý, ĩ ññ³ēüēē äóēī çäðð³í äái ĩ ĩ ðääí ĩ ä çäðēñð ĩ ääē-í òää÷ái ĩ äī, äääí èàððē çä³ēñī þääēē ĩ ðääñðäái ēððái ó òēä³ēüī ēð ññ ðääðð, äðäēē ò÷äñðü ó ĩ ĩ äðäái üī ĩ ó ññ³äñðä³ òà ĩ ðē ðī çäēýä³ ēðēī ³í äēüī ēð ññ ðää òà ³í. Äēý ðī çäēðēó òēðäĳī ññēī ĳ ääðäēäái ĩ ññ³ ó òī ē ĩ ä-ð³íä äääēēäái äī çī ä÷ái ĩ ý ĩ ääðääēä ò÷äñðü äääí èàò³ä ó ññóái äēð ĩ ðī óäñðó ĩ ää äēññēäái òái ē (1950–1980 ðð.), äääēä ĳ ò÷äñðü ó ĩ ĩ ē³ðē÷ī ēð ññóái äēð ĩ ðī óäñðó ĩ ĩ ññēä äái ññóī òī ðī äēüī ēē ðäðäēðäð, äái äóēä ð³ái ĩ ò³í ĩ ĳ «äēäñí ĩ ò çäñðäēái ĳ ĳ» ó äēī ääēð, ýēüī äääí èàò³ äēññí ĩ ääēäää çäðī äē üī äī çäðēñðó ĩ ³äñðái ĩ äī [5, ñ. 124]. Çī ēðái ä, ó ññ ðääðð ĩ äī äī-ēī òái ĩ äī ÷äái ä Óēðäĳī ññēī ĳ Ääēüñ³í ññēī ĳ Äðóī ē Ī ēēī ēē Äí äääēý ó 1971ð. òà 1979 ð. äääí èàððē ĩ ä ò³ēüēē òī ðī äēüī ĩ ĩ ³ä³ēðēē äī äēēī ĩ äī ĩ ý ññí ĳ ò ĩ äī ä³ýçē³ä çäðēñī ēē³ä, äēä ē ĩ äī ðýī ó ññ ðēýēä äēää³ çäñðäēðē äēññēäái òà çä ññóääðēēī äái ēī ē ññ ðääái ē. Øī ĩ ó, ÷äñðī ĩ ääēī óää÷óäái ³ ä³ái ĩ äēýēññý ä³ä ĩ ĩ ññēóä äääí èàò³ä òà ññí ³ çä³ēññí þääēē çäðēñð (ĩ äī ðēēēää, ó ññ ðää³ ò÷äññí ēē³ä ðī ä³ðī ē÷ái ĩ Óēðäĳī ññēī äī ĩ äð³-í ĩ äēüī ĩ äī ēī ĩ ðäðð (1959 ð.) ĩ ääēī óää÷ái ³ ä³ái ĩ äē-ēēññý ä³ä äääí èàò³ä) [6].

Ī ä ññó÷äññí ĩ ò äðäí ³ ðī çäēðēó Óēðäĳī ē òà ä ó ĩ ĩ-ääð ĩ ĩ äī ĩ äñððäái ĩ äī äñí äái äī ĩ ý ÐÓ ĩ ä òäðēðī-ð³ĳ ĩ äðī ĳ ääðäēäē ĩ ññäēēäí äī çī ä÷ái ĩ ý ĩ ääðää³ äēēī ĩ äī ĩ ý äääí èàððái ē äēäñí ĩ äī óóī äái äī òäēüī ĩ äī ĩ ðī óäñ³ēī ĩ äī ĩ ðēçī ä÷ái ĩ ý, ä ññí ä çäðēñðó ĩ ðää ēþäēī ē ó ä³ái ĩ ä³ái ĩ ññ³ äī ññ³ðī äēð ññóái ääðð³ä, äēçī ä÷ái ēð ó ĩ ³äēī äñí äī ēð ĩ ððī äðēái ĩ ĩ ðääí äēð äēðäð (çī ēðái ä òäēēð, ýē: Ñòäððó Ī Í Í , Çääēüī ä ääēäðäð³ý ĩ ðää ēþäēī ē, Ī ³äēī äñí äī ēē Ī äēð ĩ ðī äðī ääýī ññē³ òà ĩ ĩ ē³ðē÷ī ³ ĩ ðääá, Çä³ä ĩ ðēī òēī ³ä äēý çäðēñðó ĩ ññ³ä, çäððēī äī ēð äái ýē³ ĩ äðäáðää-þðü ä ó ĩ ääð ðððái ĩ äī ää³ýçī äī ĩ ý òà ³í. Ī Í Ä).

І нї аєєаї оа нїі нїо⁰оуїу чадепїо і даа і нїа уєєо і а-чаєї і і і оодєї о і єої ао³єї а аєааа і а деї +аїаї і єої іааї єо оадєої д³у, і нїа і ааааї єо о³єуодао³є-і єї чаої ааї , і і а³аї і оаї і і аї уєєо аааооуїу і і є³-оє-і³ нїаїа³ і дї оаїє і а оадєої д³; Д⁰, чадепїо і даа оєдаї нїєєо а³оає ааї і дї оаї єо аї єдаї є-аадаї да, чадепїо і даа і нїа ує³ і і нїодаєааєє аї аїє³аї є а³є-нїєї аєо а³є, о-а³о³ оєдаї нїєєо аааї єао³а о і а³є-і аї аї єо нїоао і і аї аї ої і єо чєї +єї а Д⁰ оа³ і .

Аєї і аєє. ²нїі дє-і і і аї єєа аааї єао³а і а нї о³аєї і і-і дааї аа аєооу аадєаає і і +аа ої дї о-аадепї о і а³і а дї чаєоєо а³аї і нїєї «д³аї єо ч д³аї є-і є», єї єє о нїоаї аєо і дї оаїао дї чаєуааєєпї нї да-ає і а³є і дааї оааї єєаї є адепї ої єдаоє-і єо ааднїоа нї нї³ єуїноаа. І дї оа, нїоаї а³ і дааї оааї єєє (аааї єаоє) аоєє чао³єааєаї³ о і дааї а³є д³аї³ нїу аї³ о нї о³-аєї і єо єєаї³а, ааєа оа нї дєуєї дї чєоєдаї і і і і о аааї єаої нїєї і і даєоєєє оа ч³єуєо аї і і аї ої а³а, і єд³і ої аї аї і є дї чєої³ єє о³і і і нїу і дааа. Ої і о нїада аєааої єо аадєааї єо а³у-а³ д³чї єо³ нїі дє-і єо і а³і а³а оа аадєаа ааааої і дєпї³а, аааї єао³а, і дааї чадепї єє³а, ує³ а³аї ої і ааєє а³аї нї дааа-єєаї нї³ оа оааадєааї і і і і даа³ і дєдї аї єо нїаї аї а єрпєї є (О. І і д, А. -А. Донїї, О. Аєаооаої нї і, І . Ааї а³, І . І аї ааєа оа³ і .). Оаєї ає, і д³і дєоао-і єї є і аї дї аї є і о а³уєї і і нї³ о аєааї а³є нїоа³ нїоаєє: аадєааї оаї даї і і у, аї дї ої аа ч³а і ачєаєаї³ нїу

оа і ао³і і аєї і о нїаї і аєчї а-аї³ нїу; нїоаї даї і і у і дї-адапєаї єо аєу нїаї аї +а³о аадєааї -аєчї а-аї-єо і і дї аоєаї і-і дааї аєо аєо³а (і аї дєєаа, ааєєа-дао³є, єї і нїєооо³є, аєо³а і ачєаєаї і нї³ оа³ і .); о³єї нї ої нїє³ і дао³ а нїоа³ і дааа оа оої і³; дї чає-ої є і дааа оа чєї і і аааї оаа а о³єї і о; аї дї ої аа ч³а аї і аауї нїє³ і дааа; чадепїо і даа оа нїаї аї а єрпєї є, і єдаї єо і дааї оааї єє³а нї ої³ єуїноаа; і і аї єаї і і у оаєєо нї о³аєї і і-і аааоєаї єо уаєу, ує аї адоаї, аєпїоаї³ чї , даї аа нїадааао³у, ааї ааї і а і а³аї³ нїу; аєєї і аї і і у оої єо³є аадєааї єо і і нїааї ао³а д³чї і аї д³аї і у оа³ і .

А³ нїі д³чї Оєдаї є і і і і³ ої а чї а-аї і і у аааї єа-оє а³а³адаааєє і а єї аєї і і о³ нїі дє-і і і і о аоаї³ і і дї чаєоєо: ч³а +а³а і і єуї нїєї -єєої аї нїєї і аї ає (XIV–XVI нї.); о і а³і а Ааої аї і єї є; о нїєаа³ дї нї³єнїєї і і і а³чї (О³ VII — 1917 д.); о нїєаа³ Аа-нїо³єнїєї і і і а³чї (О³ VII — 1917 д.); о нїєаа³ Аа-нїо³єнїєї і і і а³чї (О³ VII — 1917 д.); о і а³і а і ао³і і аєї і -аєчї аї і аї дї оо (1917–1920 д.); о нїєаа³ І і єуї³, Дї ої ої³, × аої-нїєї аа-+єї є а і а³єаї ої і єє і а³і а (і а³є² оа²² нїа³ої-аєї є а³єї аї є); о і а³і а ОДНД (1922–1991 д.) оа ч і ааооої і ачєаєаї і нї³ Оєдаї є. Нїо-аї єє нїоаї і нї аєєаї; дї є³ аааї єао³а оа і дааї чадепї єє³а і а нї о³аєї і-і дааї аа аєооу і аої і аєаї і³ оаї³ і оаада-о³єї єї є і дї оаїаї є оа і аїє³аєаї є і і аї і і аї аї оаа-і і аї аої даї аї і і у Д⁰ і а оадєої д³ і а ої і і аадєааєє.

Є³оадаооа

1. Аї адопїє О. А. Аааї єаоє оа і о дї єу о дї чаєоєо оєдаї нїєї і і дааї аї аї ої єє. Аааї єаооа Оєдаї є: нїі д³у оа нїо-аї і нїу: і аоа³аєє Апаоєдаї нїєї аї єдоаєї аї нїі єо. Єєї а; Оаї і і і³єу: Ої І О³ і . А. Аї аоїєа. 2013. №. 14–18.
2. ³оаї і аа І. А. Аєадаєа і а дї і³ о³єї ааї і і аааї єаоооє Оєдаї є о і аоа³аєао ої і а³а оаї одаєї і аї аадєаа-і і аї адо³ао аєу єо і дааї а аєаає оа ої даає³і і і у Оєдаї є. Аааї єаооа Оєдаї є: нїі д³у оа нїо-аї і нїу: і аоа³аєє Апаоєдаї нїєї аї єдоаєї аї нїі єо. Єєї а; Оаї і і і³єу: Ої І О³ і . А. Аї аоїєа. 2013. №. 22–25.
3. О³є³ і і і³ о³ і А. Аааї єао Аї а³є Бєї ає³а — аадєааї єє, аєї єї і ао, нїі дєє і дааа. А³нї єє І ао³і і аєї і і аї аї нї-о³ао³чї аааї єао³а Оєдаї є. 2023. ¹ 5 (91). №. 59–63.
4. Нїєаєї нїєа І. А. Аааї єаооа ч³а єєої аї нїєї -і і єуї нїєї і аї ає // Аааї єаооа: і єї оєа оа нїо-аї і нїу: і аоа³. V² І аєї ао. і аоє. -і даєо. ²і оаї ао-єї і о. (і. І ааїа, 12 єєпї ої і ааа 2016 д.) / ч³а ч³а. даа. А. І. Оєуї і і аї і . І ааїа: Оаї єє, 2016. №. 180–182. URL: <http://surl.li/jlsyt> (ааоа ч³ааї аї і і у: 01.07.2023)
5. Єдї і єє І. А. Аааї єаоє о нїоаї аєо і дї оаїао і аа оєдаї нїєєї є аєпєаї оаї є о 50-о — 80-о дї єао О³ нїі є³о-оу (і а і дєєаа³ і і нїоао³ І єєї єє Аї дааєу). Аааї єаооа Оєдаї є: нїі д³у оа нїо-аї і нїу: і аоа³аєє Апаоєдаї нїєї аї єдоаєї аї нїі єо. Єєї а; Оаї і і і³єу: Ої І О³ і . А. Аї аоїєа. 2013. №. 122–128.
6. Нїаєї Б. І нї і аї³ аоаї є а³уєї і і нї³ оєдаї нїєї і аєуї нїєї і адої є. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Seko_Yaroslav/Osnovni_etapy_diialnosti_Ukrainskoi_Helsinskoi_hrupy.pdf? (ааоа ч³ааї аї і і у: 02.07.2023)

References

1. Andrusiak T. H. Advokaty ta yikh rol u rozvytku ukrainskoi pravovoi dumky. Advokatura Ukrainy: istoriia ta suchasnist: materialy Vseukrainskoho kruhloho stolu. Kyiv; Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka. 2013. S. 14–18. [in Ukrainian]
2. Iefremova O. H. Dzherela personifikovanoi advokatury Ukrainy u materialakh fondiv tsentralnogo derzhavnoho arkhivu vyshchykh orhaniv vlady ta upravlinnia Ukrainy. Advokatura Ukrainy: istoriia ta suchasnist: materialy Vseukrainskoho kruhloho stolu. Kyiv; Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka. 2013. S. 22–25. [in Ukrainian]
3. Filimonikhin V. Advokat Andrii Yakovliv — derzhavnyk, dyplomats, istoryk prava. Visnyk Natsionalnoi asotsii advokativ Ukrainy. 2023. ¹ 5 (91). S. 59–63. [in Ukrainian]

4. Sokalska O. V. Advokatura za lytovsko-polskoi doby // Advokatura: mynule ta suchasnist: mater. VI Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. (m. Odesa, 12 lystopada 2016 r.) / za zah. red. H. O. Ulianovoi. Odesa: Feniks, 2016. S. 180–182. URL: <http://surl.li/jlsyt> (date of access: 01.07.2023) [in Ukrainian]

5. Krupnyk L. O. Advokaty u sudovykh protsesakh nad ukrainskymy dysydentamy u 50-kh — 80-kh rokakh KhKh stolittia (na prykladi postati Mykoly Horbalia). Advokatura Ukrainy: istoriia ta suchasnist: materialy Vseukrainskoho kruhloho stolu. Kyiv; Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka. 2013. S. 122–128. [in Ukrainian]

6. Seko Ya. Osnovni etapy diialnosti ukrainskoi helsinskoi hrupy. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Seko_Yaroslav/Osnovni_etapy_diialnosti_Ukrainskoi_Helsinskoi_hrupy.pdf? (date of access: 02.07.2023) [in Ukrainian]

Øïï³ï à ²ðëï à Ì èëïëà;âï à

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративно-правових дисциплін
Інститут права
Львівський державний університет внутрішніх справ

Shopina Iryna

Doctor of Science in Law, Professor,
Professor of Department of Administrative and Legal Disciplines
Institute of Law of
Lviv State University of Internal Affairs
ORCID: 0000-0003-3334-7548

DOI: 10.25313/2520-2308-2023-7-9049

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНОМУ НАСИЛЬСТВУ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

PROBLEMS OF ENSURING GENDER EQUALITY AND COMBATING GENDER-BASED VIOLENCE IN THE CONDITIONS OF THE LEGAL REGIME OF MARTIAL STATE

Анотація. Метою статті є визначення тенденцій гендерного насильства в умовах правового режиму воєнного стану і окреслення шляхів забезпечення гендерної рівності.

З'ясовано, що після початку повномасштабної російської збройної агресії основним джерелом гендерного насильства є дії російських військових. Констатовано панування серед особового складу збройних формувань держави-агресора ідеї щодо скорочення кількості українців та українок всіма можливими способами. Робляться спроби деморалізувати українське суспільство фактами нелюдьського поводження з чоловіками і жінками. Гендерні злочини російських військових знаходять підтримку з боку військового керівництва та керівництва російської держави. Сформувалася стійка тенденція гендерного насильства відносно чоловіків, які можуть належати як до українських військовослужбовців, так і до цивільних осіб, громадян України, іноземців та осіб без громадянства.

Акцентовано увагу на подоланні проблеми недостатньої згуртованості місцевих громад у сфері захисту гендерних прав їх мешканців та мешканок під час активних бойових дій. Аргументовано, що підвищення такої згуртованості невідгільно від зміцнення системи територіальної оборони України.

Зроблено висновок, що посилення протидії гендерному насильству у сучасних умовах потребує перегляду традиційних поглядів на відповідальність жінки за безпеку держави і власну безпеку. Аргументовано, що тенденції щодо ухилення частини українського суспільства від відповідальності за оборону держави будуть збільшуватися з кожним місяцем бойових дій. Акцентовано увагу на необхідності встановлення для всіх громадян України обов'язку проходження як до початкової, так і базової системи загальновійськової підготовки громадян України. Для осіб, які мають обмеження відповідно до стану здоров'я навчання може бути обмежене засвоєнням правил життєдіяльності в районах ведення (воєнних) бойових дій. Через кілька років загальнообов'язковості участі всіх громадян у системі загальновійськової підготовки можуть бути створені передумови для встановлення військового обов'язку для жінок.

Ключові слова: гендерні права, гендерна рівність, гендерне насильство, гендерна дискримінація, правовий режим воєнного стану, права жінок.

Summary. The purpose of the article is to identify trends in gender-based violence under the legal regime of martial law and identify ways to ensure gender equality.

The article establishes that after the start of full-scale Russian armed aggression, the main source of gender-based violence is the actions of the Russian military. Dominance was noted among the personnel of the armed formations of the aggressor state of the idea of reducing the number of Ukrainians and Ukrainian women by all possible means. Attempts are being made to demor-

alize Ukrainian society with facts of inhuman treatment of men and women. The gender crimes of the Russian military are supported by the military leadership and the Russian government. A steady trend has been formed of gender-based violence against men, which can refer both to Ukrainian military personnel and to civilians, citizens of Ukraine, foreigners and stateless persons.

Attention is focused on overcoming the problem of insufficient cohesion of local communities in the field of protecting the gender rights of their residents during active hostilities. Arguments are given that the increase in such cohesion is inseparable from the strengthening of Ukraine's territorial defense system.

The conclusion is made that strengthening the counteraction to gender-based violence in modern conditions requires a revision of traditional views on women's responsibility for the security of the state and their own security. Tendencies to evade part of Ukrainian society from responsibility for the defense of the state will increase with each month of hostilities. Attention is focused on the need to establish for all citizens of Ukraine the obligation to undergo both the initial and the basic system of combined arms training for citizens of Ukraine. For persons with disabilities in accordance with the state of health, training may be limited to learning the rules of life in combat areas. After a few years of compulsory participation of all citizens in the system of combined arms training, the prerequisites for establishing military duty for women may be created.

Key words: gender rights, gender equality, gender violence, gender discrimination, legal regime of martial state, women's rights.

І нновації в суспільстві є результатом розвитку науки та технологій. Однак, в умовах воєнного стану в Україні виникають нові виклики, пов'язані з порушеннями прав людини, зокрема гендерної рівності. Зокрема, важливо звернути увагу на проблему недостатньої когезії місцевих громад у сфері захисту гендерних прав їхніх мешканців під час активних воєнних дій. Аргументи свідчать про те, що збільшення такої когезії невіддільно від посилення територіальної оборони України. Висновок полягає в тому, що посилення протидії гендерній насильству в сучасних умовах вимагає перегляду традиційних поглядів на відповідальність жінок за безпеку держави та їхню власну безпеку. Тенденції уникати частини українського суспільства від відповідальності за оборону держави збільшаться з кожним місяцем воєнних дій. Увага зосереджена на необхідності встановити для всіх громадян України обов'язок проходити як початкову, так і базову систему комплексної підготовки громадян України. Для осіб з інвалідністю згідно з станом здоров'я, навчання може бути обмежене вивченням правил життя в умовах бою. Після кількох років обов'язкової участі всіх громадян у системі комплексної підготовки, передумови для встановлення військової служби для жінок можуть бути створені.

Висновок зроблено, що посилення протидії гендерній насильству в сучасних умовах вимагає перегляду традиційних поглядів на відповідальність жінок за безпеку держави та їхню власну безпеку. Тенденції уникати частини українського суспільства від відповідальності за оборону держави збільшаться з кожним місяцем воєнних дій. Увага зосереджена на необхідності встановити для всіх громадян України обов'язок проходити як початкову, так і базову систему комплексної підготовки громадян України. Для осіб з інвалідністю згідно з станом здоров'я, навчання може бути обмежене вивченням правил життя в умовах бою. Після кількох років обов'язкової участі всіх громадян у системі комплексної підготовки, передумови для встановлення військової служби для жінок можуть бути створені.

А інакше, якщо не збільшити когезії місцевих громад у сфері захисту гендерних прав їхніх мешканців під час активних воєнних дій, то це призведе до посилення територіальної оборони України. Висновок полягає в тому, що посилення протидії гендерній насильству в сучасних умовах вимагає перегляду традиційних поглядів на відповідальність жінок за безпеку держави та їхню власну безпеку. Тенденції уникати частини українського суспільства від відповідальності за оборону держави збільшаться з кожним місяцем воєнних дій. Увага зосереджена на необхідності встановити для всіх громадян України обов'язок проходити як початкову, так і базову систему комплексної підготовки громадян України. Для осіб з інвалідністю згідно з станом здоров'я, навчання може бути обмежене вивченням правил життя в умовах бою. Після кількох років обов'язкової участі всіх громадян у системі комплексної підготовки, передумови для встановлення військової служби для жінок можуть бути створені.

оаєуї єō ēīī нōēōō³ēī ēō ō³ī īī нōāē àà çō çāēēñōō [3]. Ааєєēā ōāāāā ī ðēā³ēy°ōūñy ī ēī³ ī ðīāēāī āī āī āādāēāī ī y āāī āādī īç ð³āī īñō³ ō ī ðāāī īōī ðīī ī ēō ī ðāāī āō ðā ā³ēñūēī āēō ōī ðī ōāāī ī yō. ². Èñē³ī ā āē-ā+āēā īñī āēēāīñō³ ī ðēī ōēī ō āāī āādī īç ð³āī īñō³ yē +āñōēī ē ēāādī āīç ī īē³ōēēē ī ðāāī³ ā ī ðī ēō ðāōōðē [4] È. Ī āōðīāā ðā Ī. Ī āī ō³ēīā āīñē³āēēē ðāāē³çāō³ç ī ðēī ōēī ō āāī āādī īç ð³āī īñō³ ā āñī āēō³ ō+āñō³ æ³-īīē ō āī ēīāēō ā³yō [5]. Ðaçīī ç ðēī ī ēōāī ī y çāāāç-ī ā+āī ī y āāī āādī īç ð³āī īñō³ ðā ī ðī ðēā³ç āāī āādī īī ō ī āñēēūñōāō ā ōī īāāō ðīñ³ēñūēīç ī īāī īī āñō ðāāī īç çādī ēī īç āādāñ³ç ī ī ðāāōççōū ī īñō³ēī īāī çā³ēñī āī ī y ī āōēī āēō ðī çā³āī ē.

О іди оєп'яі іу о'яе н'аоо³ (і і н'аі і аеа çа-аа і іу). Ī āōī ç ðāōō³ ³ āēçī ā+āī ī y ðāī āāī ³ē āāī-āādī īāī ī āñēēūñōāā ā ōī īāāō ī ðāāī āī āī ðāēēī ō āī ³ī ī īāī ðāōī ³ ī ēðāñēāī ī y ³ēyō³ā çāāāçī ā+āī ī y āāī āādī īç ð³āī īñō³.

А еєēāā īñī īāī īāī ī āōāð³āēō āīñē³āēāī ī y ç ī īāī ēī īā'ðōī ōāāāī y ī ðēēī āī ēō ī āōēī āēō ðāçōēūōā³ā. ³ Ī āōð³īāē, ēīēē ī āñēēūī ēōūē³ çēī-+ēī ē ī āāōāāççōū ī ī ēðāī ī y, çāāæāē ³ ēāōāāī ð³ç āðīī āāyī, ù īāī yēēō ðāē³ çēī+ēī ē ā+ēī ççōūñy +āñō³ōā. Ī āī ēī ³ç ēðēōāð³çā, çā yēēī ē āēð³çī y-ççōū ī āēā³ēūō āðāçēēā³ ēāōāāī ð³ç, ³ āāī āādī ā īç-ī āēā. Ī āī āādī ēī, āāī āāī āādī ī īāōī īāēāī ēī ī ā-ñēēūñōāī ī āçēāāççōū ōī ðī ē ī āñēēūī ēōūēēō ā³ē, ù ī ī āççōū +³ðēī āēðāēāī ³ āāī āādī ³ āðōī ³, ī ā yēō ñī ðyī īāāī ā ī āñēēūñōāī āāī yēā +ēī ēōū ī ā-ñēēūñōāī [6, ñ. 152–153]. Ī ðē ōūīī ³ ððāēēō³ēī ī āāāæāēīñy, ù ī āāī āādī ī īāōī īāēāī ā ī āñēēūñōāī +ēī ēōūñy ī āðāāāēāī ī +ēīā³ēāī ē ī ðī ðē æ³īīē. Ī īā-īīī āñō ðāāī ā ā³ēī ā ā ³ēðāçī³ āāūī çī ³ī ēēā ççōū ðāī āāī ³çç. Òēūī ³ ³ ēðī īī ³ ñōñī³ ēūñōā³ īñī īāī ēī āæāðāēīī āāī āādī īāī ī āñēēūñōāā āāāæāāñy ī āð³ā-ī ēē ðī çī īā³ē ī ðāā æ³īīē³ +ī ēīā³ē³ā ³ ā³āī īñēī āō āēāāē-ī³āī ī ðy³āēōāāī ī y, ðī ī³ñēy ī ī+āðēō ī īāī ī-ī āñō ðāāī īç ðīñ³ēñūēīç çādī ēī īç āādāñ³ç īñī īāī ēī āæāðāēīī ðāēīāī ī āñēēūñōāā ñōāççōū ā³ē ðīñ³ēñūēēō ā³ēñūēīāēō. Ī āī āæāī ī y ³ ī ī ēðāī ī³ āāyēēō āē-ā³ā ³ ī ³ī ðī āō³ç ³ñēēāāī ççōū āī āē³ç, ðaçīī ç ðēī ñēñōāī āōē+ī ēē ē ī ī³ ðī ðēī ā çāñī ā³ā ī āā³ā ðā çā³ō³ā

і ³аєі адіаі єо і дааі ³чао³є аа⁰ чи іао і адаєіі адеп³,
уі апа +апо³Ѡа а³а ааі ааді іаі і анеєупоаа і іоад-
і ароу оедаіі н³є³ +ієіа³єє.

І ³аєі адіаі а аоі аі ³оади і і дааі іаоі іаєр⁰ і а³а-
і ³ноу о еіі ааоаі о³а іні аєєаіаі і дааіаіаі н³оаоно,
уєєє і адаааа+а⁰ і деєі уоі ³ноу чап³іноааі і у аі і єо
пєєє і ³а +ап ааааі і у аі еіаєо а³є, аєаі а³у+є оає³
а³уі і у с-і ³а едеі ³і аєуі єо п³аі єо³є. Дац³іі с оєі
і де і іод³аі єуі і ³а і ієіі оедаіі н³є³ еіі ааоаі оє
і іаєоу ³, і а аєаєу, +ап³і н³оа³роу аєаоааі є еде-
і ³і аєуі і еадаі іаі аєі³ноі еіаі і іаі аєаі і у с а³є-
н³уєіаі і ієіі аі еі є ааі ³і оєо сєі+єі ³а, н³і д³уі і-
ааі ³ноу уєєо і а аєєєєа⁰ н³оі і ³а³а а ³о ааі ааді ³є
іаоі іаєаі і н³о³. Оає, 29 єєі і у 2022 д³і єо о і адаа³
³і оади ао аоєі і і деєр³аі аі і а³ааі, аа оедаіі н³уєіаі
а³єн³уєіаі н³єоаєаі ао³у о д³і н³єн³уєіі о і ієіі ³єап³о-
р³оу еаі оає³д³н³уєєі і іаєаі [7]. Ча ааі еі оаєоіі
І о³н³і Ааі адаєуі іаі і д³і єо д³і да аоєі і і д³о аі і
едеі ³і аєуі а і д³і аааєаі і у с а +. 1 н³о. 438 Ед³єі ³-
і аєуі іаі еіааєно Оедаіі є, уєа і адаааа+а⁰ едеі ³-
і аєуі о а³аі іа³аєуі ³ноу с а і і д³о аі і у с аєіі ³а оа
с ає+а³а а³єі є [8].

О Аі і іа³а І ачаєаєаі і і ³аєі адіаі і і еіі ³н³і
с д³і сн³є³оаааі і у і і д³о аі у а Оедаіі ³ і де І І І
(єр³оєє-аадацаі у 2023) єаоу³у і д³і оа, у, і с а
нєіааі є і і оади ³єєо оа н³а³є³а, аі нєі³оі і і у і ача-
єі і і єо і і с аааєаі у аі ³є, єаооааі у, н³аєн³оаєуі іаі
оа ааі ааді іаі і анеєупоаа і де+аоі а оєдѠа еі еі
сєі+єі о³а, о оіі о +єн³є О³А Д³і н³і, Д³і н³аада³і Д³і н³і
оа і ³аі і д³уаєіааі єо і є і ³аді с а³є³а. оа і іа³уцаі ³
с Д³і н³о³ і і с а д³і оі ³ адоі є с оає с ааі єо Аі і аоуєі і
оа Еоааі н³уєі і А д³і аі єо Да³н³і оає³є. Еіі ³н³у ає-
уаєєа +єн³єаі і ³ аєі ааєє н³аєн³оаєуі іаі оа ааі аад-
і іаі і анеєупоаа с аі єо д³і н³єн³уєі і аєаає і ³а +ап
і ачаєі і і іаі одеі аі і у і ³а аадоі р³ о Аі і аоує³є,
Оаде³а³н³ує³є, Оад³н³і н³ує³є, Еє³а³н³ує³є оа Еоааі-
н³ує³є і аєа³н³о³, а Оедаіі ³ оа Д³і н³єн³ує³є Оааада³і.
Аєі ааєє н³аєн³оаєуі іаі оа ааі ааді іаі і анеєупоаа
а і ³н³о³у о і і с аааєаі і у аі ³є н³оі н³оааєєп³у і адаааєаі і
+ієіа³є³а, ує оєа³єуі єо, оає ³ а³єн³уєіаі і ієіі аі єо.
С³адаі ³ аі еаєє і і еаєр³оу, уі н³аєн³оаєуі і і анеєу-
п³оаі, д³аі і н³єуі і єаооааі і у і ³ с аа д³і с а оаєєо аоєє
ааєєєаєі є ані аєоаі є оі д³о о д³, с а н³оі н³і аоааі єо д³-
н³єн³уєі р³ аєааі р³, с аєєі д³єн³оаі і у і оаєєо і аоі а³а,
ує с³ ааєооааі і у, одааєаі і у аєаєоде+і еі н³о д³о і і
ааі ³оає³є, і а д³у³ н³оаоааі аі +єаі а і і о д³сєі р³ оа еа-
н³о дао³у. Еіі ³н³у оаєі ає і д³і аі ає³с оааєа і с і аєє
оаєєо а³є і а о³єао і і і а д³єєо аєаоа. Ча нєіааі є
оєо, ооі аєаєа, сєі+єі о³ і дааі оєє і о д³єі аоє ³і-
оі д³і ао³р³ +є аєс і аі і у, і д³єі о³нєоє аі н³і ³аі дао³,
і і еадаоє, с а єуаоє +є і д³єі есєоє і о ує і едаі єо
і н³а, оає ³ адоі о. Ед³і оіаі, Еіі ³н³у с ааі еоі аі о-
ааєа аєі ааєє і д³єі о³н о аі ааааоі аі аєі і іаі іаі еаі-
і у а і д³єі есєєа³є оі д³і ³, уі і аа³у с оааєі н³у і і аєі
оа³у с і аі єі і ³н³є у і д³єаоо³у аі І еаі ³а³н³уєі і аєі даа-
і і і еі і і ³і і а Аі і а+ +єі ³ оа о н³є³а+єо ³с і єуоі дао
о Д³і н³єн³ує³є Оааада³і. А ³і о³є н³єооа³і д³і н³є-
н³ує³ с а д³і еі ³ н³єєє с а о д³єі аєє н³а³у аі еєа, і іаі ³н³о³

д³і с а уаєє еіаі, і і аєєє ³ і аєаєаєє еіі о і д³і о уаі і
аі аєі є оі аєоє аі єєі аоєєоуі є н³аі аі н³аєа [9].

Аєі ааєє ааі ааді і іаоі іаєаі іаі ааі н³аєн³оаєуі і-
аі і анеєупоаа, уєа с а н³оі н³і ао³оу³у і д³і оє +ієіа³є³а,
і а⁰ +єі і н³у і іаєі о н³а³оі а³є³ н³оі д³і а³єі: с ає+ає
єап³ооаоє а³єн³уєіаі і ієіі аі єо оа аа³уєєо оєа³єу-
і єо +ієіа³є³а і а ієоі іааі єо оа д³єоі д³у³о н³і оааа
а Аааі уіі о ³аєі о³, А³н³є³і, А³а³єіі ³, А³ааі уіі о
Д³єі ³. І аі ає і а і і+аоєо одаоуіаі оєп³у+іє³ооу єр³-
п³оаі аааєаєі, уі с і а оі аєоу³у і а і іаі і о аоаі ³
оєа³є³с а о³єі іаі д³і с а єоєо, і а уєіі о і аі о р³оу і д³єі-
оєі є аоі аі ³с і о оа оі еадаі оі і н³о³. Оаєа адааєаі і у
аоєі і і і єєєі аєі .

І оаєа, і і аєі а еіі н³оаооаоє і аі оааі і у н³адаа
і н³і аі аі аі н³єєаао с а д³і еі єо оі д³і оааі у аадааєає-
аада³н³і да ³аа³ у і аі н³єі д³і +аі і у е³єуєі н³о³ оедаіі о³а
оа оедаіі і є а³н³і а і і аєєаєаєі є н³і і н³і ааі є, і а³а-
і і н³о³ +єн³єаі і єо н³і д³і а ааі і дає³с а о³і оедаіі н³уєі-
аі н³о³н³і єу³н³оаа оаєоаі є і аєр³а³н³уєіаі і іаі аєаі і у
с +ієіа³єаі є ³ ає³і еаі є, а оаєі ає і ³ао д³єі єо оєо
сєі+єі ³а с аі єо а³єн³уєіаі аі еа³д³аі є ооаа оа еа³д³-
і єооаа д³і н³єн³уєі і аадааєає. Н³оі д³і оааєа³у н³о³єєа
оаі ааі о³у ааі ааді іаі і анеєупоаа а³аі і н³і +ієі-
а³є³а, ує³ і і аєооу і аєаєаоє ує аі оедаіі н³уєєо
а³єн³уєіаі н³єоаєаі ао³а, оає ³ аі оєа³єуі єо і н³а, а д³-
і аа³у Оедаіі є, ³і і с аі о³а оа і н³а аає а д³і і аа³у і н³оаа.
О о³єіі о оа о с а і аєо³оу³у ³с н³і ³аа³аі і о аі і у і ³ ає
оєа³єуі еі є +ієіа³єаі є ³ ає³і еаі є н³адаа аєаоа
д³і н³єн³уєі і аада³н³і: н³адаа аі д³і н³єєо оєа³єуі єо і н³а,
с³а³аі і аєн³і іає³а і ³аєі адіаі єо аєн³і адо³а, 61,1%
аєаоа н³єєаааєє +ієіа³єє, ³ 39,9% — ає³і єє [9].

Ааі ааді а і анеєєу у і аі ає³і іє аі ане³аіє і і а-
і і і а н³о оааі і і с а д³і еі і і д³і н³єн³уєі і аада³н³і і а⁰ н³аі і
а³аі ³і і і н³о³. Еіаі аєаоааі є +а³н³о³Ѡа н³оаааєє ає³і-
єє, ує³ і а оєаєє о і аааєєєєо і а н³аєаі єо і оі єоао
³ і адааоааєє ааі і а і а н³аі і о³. І ачаєаєаі а і ³аєі а-
д³і аі а еіі ³н³у с д³і сн³є³оаааі і у і і д³о аі у а Оедаіі ³
і де І І І с а о³єн³оааєа оає³ і і д³о аі і у о × а д³і ³-
а³а³н³ує³є, Оаде³а³н³ує³є, Оад³н³і н³ує³є оа Еє³а³н³ує³є
і аєа³н³о³, і д³є+іі о а³єу³о³ноу о Еє³а³н³ує³є і аєа³н³о³,
і адаааєаі і і д³і о уаі і і а д³о єо ааі о і ³н³у³а с а д³і еі і-
аі еіі оє³єоо. С а о³єн³і ааі ³ аєі ааєє с а н³оі н³оааі і у
і д³і оєаі єєіі і с а д³і оі у н³оі н³і аі і с аєєа³а і оі д³і і є
с а і д³і а³у, а уєєо і адааоааєє аа³оі ³ ає³і єє оа і і-
аі і а д³і аєаі ³ а³оє (і аі д³єєєаа, 9 аадац³і у 2022 д³і єо
аоєі і а н³о д³єуі і І а д³оі і єу³н³уєєє оаі о д³ і адаєі і і і
³ н³аі ³оади і і аі і і і і ає¹ 3) [10].

16 і ³н³у³а, і д³і о уаі і уєєо а Оедаіі ³ о д³єа³р³оу
аі еі а³ а³і аі ане³аіє і аі аао аадааєає-аада³н³і да, с а-
н³а³+єєє, уі і н³і іаі еі с а н³і аі і с і аі о аі і у ааі аад-
і іаі і анеєупоаа⁰ аі оі і і єє — єєѠа і а даі і аа і аа
і д³і оєаі єєіі ³ ааі еоі ао³у оедаіі н³уєєо оа д³єоі-
д³є і і аєа с і ³оі єоє н³єн³оаі о аадаі о³є, аєс і а+аі єо
о н³о. 3 Еіі і н³оєоо³і Оедаіі є. І ³аєі адіаі ³ і аоаі ³с-
і є с а д³єн³о ааі ааді єо і даа ує оєа³єуі єо і н³а, оає
³ а³єн³уєіаі і ієіі аі єо, і а аєаєу, і а і дао³р³оу ааі
і аєаєа і а і дао³р³оу. І д³єєєаа Оедаіі є с а н³а³+єа
і аі ао³аі ³ноу і адааоаі ає а д³о³оаєоо д³є і ³аєі аді а-

í î ç áçí áèè, ùí ° òðèääèèì ð èèääí èì ì ðí òáñíì . Í áí áè ° áäýè ð çáðíáè, ñí ðýì í ááí ð í á ì ðí òèá³þ ááí ááðí ìì ó í áñèèüñòáò, ýè³ Óèðàçí à ì í áèà á çá³èñ- í èðè áèà çáðàç.

Áí áè³ç í áò³íí áèüí î ç ðáèðèèè ñá³á-èòü, ùí áà- èèèþ ì ðí áèáí ì þ áèý ì í áóáí áè òñí³ ð í î ç ñèñòáí è ì ðí òèá³ ç ááí ááðí ìì ó í áñèèüñòáò çáèèð á òüñý í á- áí ñòáòí ý çáòðòí ááí³ ñòü á³ááèáí èð á³á ì áááí í è³ñ³á ì ñòááèð áðíì áà. Òè ùí èíí ñí è³ááò³ý ì áò èáí ò³á áàèèèèð í áñáèáí èð ì óí èð³á, ìñí áèèáí ì áááí í è³- ñ³á, çá³èñí þðòüñý øèýðíì ø áèèííí òí ðí òááí- í ý áðóí è ì³ áððèì èè ì áàèííí áèà ñòí ðí í ááí èð³ í ñèðèðóó³á áðíì áäýí ñüèííí ñòñí³ èüñòáá ð³çí ìì á- í³òí î ç ñí ðýì í ááí í ñò³, ùí ñóí ðí áí áèð³òüñý áèðèá- í èì í ááí áí ðáí í ýì á ñí ò³áèüí èð ì áðáèàð, òí ñèðó- àò³ý ò ñ³èüñüèèð ðá³íí áð áá ùí á³áð³çí ý³òüñý. Òè ñá³á-áðü ðáçòèüðáðè áí ñè³áèáí ù, í èí³ ì á³ ì ñòá èíí ò è³èòí³ ñòü ì³ è ð³çí èì è áèääì è³ ááí òè-í í ñò³, çí èðáí à, èí èáèüí ì þ òáðèðí ð³áèüí ì ì ðí ñòí ðí áí þ òà ááí ááðí ì þ, ùí ìñí áèèáí á³á-òáá³òüñý ò í áðð³áð- òáèüí ì ð³òí òí ááí èð ñ³èüñüèèð áðíì áàáð [11; 12]. Ó í áááèèèèð ì áñáèáí èð ì óí èðáð ááí ááðí à ì áñèèü- ñòáí -áñòí ñí ðèèì á³òüñý ýè ìñí áèñòá ì ðí áèáí à, ýèð æáððóá ì á³ ì áðáèèèèèèè è ì ñáí ò³, ùí ì ì ýñí þ³òüñý òðèääèèè è ì ááí áí ðáí í ýì è «áèí è» æáððáè ì áñèèèý ò í áááèèèèè ñí³ èüí ì áð, çí áí³ ð í ðí áóèóááí í ýì áèí èèí áí í ý ò í á ç ì ì -òðòý ñí ðí òí ò, ááèèí áí ñòóí í³- ñòþ ñí áò³áèüí èð ñèóæá òà ñáðá³ñ³á áèý ì ì òáðí³ èèð á³á ì áñèèüñòáá [12]. Èð³ òí áí, ááððí ì áí³ ýòáðè, ùí çá³áí ì ç áí ñè³áèáí í ýì Ì³ ñòáðñòáá òèððí áí ç òðáí ñòí ðí áò³ ç Óèðàçí è, ò 2021 ðí ò³ -áñòèà òèðá- çí ò³á á³èíí á³á 18 áí 70 ðí è³á, òèððí á³ í ááè-èèè ýèèð çí áðí áýòüñý ì èæ-á ì ì í çí á-èè «ááçí áèè ð³- ááí ù» ñèèááá³ 47,8% ì áñáèáí í ý, ç í èð 11,2% áçá- ááè³ í á ì á³ òáèèð ì ááè-í è. Áèèèèèè 10% ì áñáèáí- í ý Óèðàçí è ñòáí ìì ì í ì -áðí è 2022 ðí èð ì á ì áèè áí ñòóí ò áí³ òáðí áóð [13]. Óá ì áááðèáí ì áí èèáá³ ýè ì á ð³ááí ù áçá³ ì í á³ ç òðíì áááð, òáè³ ì á òí ðí ò- ááí í ý ò³ áèá³áóóí³ á áááèááðí èð óýáèáí ù ì ðí ñáí ç ááí ááðí³ ì ðááà òà ñèñòáí ò çð çáðèñòó, à òáèí æ ñáí- ò-áñí á çááðí áí í ý çá áí ì ì ì í áí þ áí èí ì ì áðáí òí èð ñòá³ èð³á. Áí èèá áäýèèð èíí òáñ³è ì á òí ðí òááí í ý ò æ³í èè ì ì -òðòý ì ðí áèí è çá ì áñèèüñòáí, ýèá á-è- í ý³òüñý ùí áí í á ç,³ ì ðèðáí áí í³ ááááðüíì ì áááèè- èèì ñí³ èüí ì áð òðááèèèèè³ ì ì í áèýáè ì á ì áí áð³á- í³ ñòü áèðí ááí í ý ò á³á-áð ñèóðí ýí ì ñò³ òà çðó-í ì ñò³ ç ì áðáèèèèèèè ì á³áí ì á³áèüí ì ñò³ çá çð ááçí áèð ì á -í èí á³è³á áí ááðèí áí ì ñèèþðòü ì ñèðí èí á³-í ò òà ò³çè-í ò ì á çáðèèèèè³ ñòü æ³í í è.

Í í áí èáí í ý ì ðí áèáí è ì ááí ñòáòí ùí çáòðòí ááí ì ñò³ ì ñòááèð áðíì áà ò ñòáð³ çáðèñòó ááí ááðí èð ì ðáá çð ì áò èáí ò³á òà ì áò èáí í è ì³á -áñ áèðèáí èð áí èí áèð á³è, ì á ì áò ò áóí èð, ì áá³áá³èüí ì á³á çí³ òí áí í ý ñèñòáí è òáðèðí ð³áèüí î ç í áí ðí í è Óèðàçí è.

²ñí òááí í ý á Óèðàçí³ ñèñòáí è ì³ ááí òí áèè áí á³è- ñüèí áí ç ñèóæáè áóèí òñí ááèí ááí ì á³á ðááýí ñüèí áí ñí þçð³ ááçóááèíñý ì á æí ðñèè³è ááí ááðí³è áèðá- ðáí ò³áò³ ç «þí áèè-áí çí è» òà «á³á-áðá-ì ááñáñðè».

Áí ì ì ì æ³í à ðí èü æ³í í è ò çáááçí á-áí í³ áèáñí î ç ááçí áèè³ ááçí áèè ñáí³ òáðèðí ð³áèüí î ç áðíì ááè çááðáèèáñý³ ì èí³, ì á çááæáþ-è ì á áñ³ çáí áóðèè ì á øèýðò áí ááí ááðí î ç ð³áí ì ñò³. Óáè, ì áí ðèèèáá, ì ðè áèèèèèèè³ ì áá-áèüí î ç áèñòèè è³í è «Çáðèñò Óèðàçí è» áèý 10-11 èèáñ³á, á³áí ì á³áí ì áí ì áóí- áè-í èð ðáèíí áí ááò³è Ì³ ñí ñòáðñòáá ì ñá³òè³ ì áó- èè Óèðàçí è, ò-áí èð³ ì áþòü áèá-áðè ì á á³èñüèí áó ñí ðááð, à ìñí í áè ì ááè-í èð çí áí ù,³ èèðá ò ðáç³ ì áýáí ì ñò³ çáí áè ááðüè³á (ì³í èòí³ á, ì³èèóááèüí è- è³á)³ ì ñí áèñòí ç çáýáè á³á-èí³ ì ì áèá áóðè áí çáí èáí ì áèá-áðè á³èñüèí áó ñí ðááð. Áèý þí áè³á òáèí çáí áè ì á ì áðáááá-áí ì, à ì áí èí á³í í ý «æ³í ì -í þ» ì ñá³òí ùí þ ì ðí ðáðáí ì þ ì ì áèèáí èèðá çá ñòáí ìì çáí ðí á³ ý ááí ðáè³á³èí èì è ì áðáèíí áí í ýì è [14]. Óáèá ááí ááðí à ñááðáááò³ý ì á³ ò áááðèáí³ ì áñè³áèè ì áðø çá áñá áèý ñáí èð á³á-áð, á ýèèð ò³èáñí ðýì í ááí ì òí ðí ò- òüñý á³áñòóí³ ñòü³ áèá³áóáèüí î ç òà èí èáèðèáí î ç á³áí ì á³ááèüí ì ñò³ çá ñáí þ ááçí áèð, ò òí ò ò -èñè³ ááí ááðí ò, ùí çá³èüèð³ ðèçèèè è-èí áí í ý ùí áí í èð ì áñèèüí èüèèèð á³è.

Áèñí í áèè ç ááí í áí áí ñè³áèáí í ý³ ì áðñí áèðèáè ì í ááèüèèð ðí çá³áí è ò ááí ì ò ì áí ðýì èð. Í òáè, ì ñèèèáí í ý ì ðí òèá³ ç ááí ááðí ìì ó í áñèèüñòáò ò ñò- -áñí èð òí ì ááð, áðáðí áóþ-è òðèááèèèè òáðáèòáð áí èí áèð á³è³ á³áñòóí³ ñòü áóáü-ýèèð ì³áñòáá ñí ì- á³ááèèñý, ùí ááááðí á³èí áá áí òèðèðáçí ñüèá ì ì è³- òèèá ì ðí òèáí èèá çí³ èðüñý, ì ì òðááó³ ì áðááèýáð òðááèèèèèè èð ì í áèý³á ì á á³áí ì á³ááèüí³ ñòü æ³í èè çá ááçí áèð ááðæááè³ áèáñí ò ááçí áèð. Áí á³á òáèèð ááðæáá, ýè çðáçèü, ñá³á-èòü, ùí ì ì èðáí í ý á³è- ñüèí áí áí ì áí á³ ýçèð ì á æ³í í è ñí ðèý³ á³èüèð³è çáòð- òí ááí ì ñò³ áðíì áà òà ñòñí³ èüñòáá à ò³èí ò, ì³ááè- ùáí ì þ áí ááí áí ì ñò³ æ³í í è ò ñáí çð ñèèáð, ðí çáèèèèè ááí ááðí ì ð³òí òí ááí èð³ ñí ñèðèðóó³á áðíì áäýí ñüèí áí ñòñí³ èüñòáá òà òñí³ ð í ñò³ òóí èð³í òááí í ý ñèñòáí è ì áò³íí áèüí î ç ááçí áèè³ ì áí ðí í è. Í á æáèü, òáí ááí ò³ ç ùí áí òðèèáí í ý -áñòèè è òèðáçí ñüèí áí ñòñí³ èüñòáá á³á á³áí ì á³ááèüí ì ñò³ çá ì áí ðí ò ò ááðæááè òà ç ç áðí ì á- áýí áèá çá³èüèð òðòüñý áí áñè³áí è «áóí è è á³á á³èí è»³ áóáðóü çá³èüèð áááðèñý ç èí áèí è ì³ ññýòáí áí èí áèð á³è. Çá òáèèð òí ì á, ì á ì áò ò áóí èð, áèðáè ì áí á- ò³áí èì³ áñòáí í áèáí í ý áèý áñ³ò áðíì áäýí Óèðàçí- í è ì áí á³ ýçèð ì ðí òí áèáí í ý ýè áí ì ì -áðèí áí ç, òáè³ ááçí áí ç ñèñòáí è çáááèüí ì á³èñüèí áí ç ì³ ááí òí áèè áðíì áäýí Óèðàçí è, á³áí ì á³áí ì áí ì ì èí áèáí ù ñò. 6 Çáèí ò Óèðàçí è «Í ðí ìñí í áè ì áò³íí áèüí í áí ñí ðí òè- áó» [15]. Áèý ì ñ³á, ýè³ ì áþòü ì áí áèáí í ý ùí áí èí áí ì ðí ðí áèáí í ý á³áí ì á³áí ì áí ñòáí ò çáí ðí á³ ý, ç òðáðò- ááí í ýì ì ðèí èèì ò³ èèþçèáí ì ñò³, ì áá-áí í ý ì ì áèá áóðè ì áí áèáí á çáñáí³ òí ì ì ì ðááèè æèèð³áýèüí ì ñ- ò³ á ðáèíí áð ááááí í ý (áí³í í èð) áí èí áèð á³è (í. 3 - 5 ñò. 3 áèáçáí ì áí Çáèí ò), à òáèí æ ì áí èí á³í í ý áèáí ðèðí áí è á³è ò ðáç³ ì èòí áò³ ç òáðèðí ð³è çðí³ ò áðíì áà. × áðáç è³èüèá ðí è³á çáááèüí ì ì áí á³ ýçèí áí ñò³ ò-áñò³ áñ³ò áðíì áäýí ò ñèñòáí³ çáááèüí ì á³èñüèí áí ç ì³ ááí òí áèè ì ì áèðóü áóðè ñòáí ðáí³ ì áðááóí ì áè áèý áñòáí í áèáí í ý á³èñüèí áí áí ì áí á³ ýçèð áèý æ³í í è.

Ė³oàðàóóðà

1. Ėàà-áí ěí Ė. Á. × ě ° ááí ááđí à ð³áí ³nòú í ðěí oěí ĩĩ í ðááà à Óěðàĵí ³? Óĩðóí í ðááà. 2011. ¹ 2. Ĥ. 515–519.
2. ĩ áðóáí ðě Ò. Ááí ááđí à ð³áí ³nòú ³ í áàěěěðěí ³í áó³ŷ: ĩ ĩn³áí ěě äěŷ äěĩ áðð³à ³ äěĩ áðđí ě áí äě³ðě-í ěó óáí ðð³à. Ėěĵà : Á³áđí äěáí í ŷ, 2014. 65 c.
3. Ð ðĩ áĩĩěà Á., Ėěáí ě³í à Ė. Ėĵáĩĩěà á³áí ³nòú ³ ááí ááđí à ð³áí ³nòú: ěí í ĩěěóó³ěí ³ í àòáí ĩðđíĉě. Á³ĩí ěě Ėĩí- ĩěěóó³ěí ĩáĩ Ĥóáó Óěðàĵí ě. 2021. ¹ 1. Ĥ. 103–119.
4. Ė³ěě³í à ². ^a. Ááí ááđí à ð³áí ³nòú ŷě ĩ ðěí oěí óĩ ðááě³ííŷ ěááðáí ě à ĩðááí àó ĩ ðĩěóðáóóðě Óěðàĵí ě. Á³ĩí ěě Ĉáĩ ĩð³ĉĩěíáĩ í áó³íí áěĩĩ ĩáĩ óĩ ³ááðĩěóáóó. Ð ðěäě-í ³ í áóěě. 2013. ¹ 1(1). Ĥ. 161–167.
5. ĩ áðđíáá Ė. ĩ. , ĩ áí ó³ěí á ĩ. Ð. Ááí ááđí à ð³áí ³nòú á áđí ³: ó-áĩĩóú äě³ííě ó á³ěĩĩěíáěó á³ŷó à Áí ðěóáđí ðěĩ- ðě-í ³ě ĩĩ áðáó³ĵ (ĩĩ áðáó³ĵ ĩ á³óáí áí ěó ĩěě). Ĉá³đí ěě í áóěíáěó ĩ ðáóú Óáðě³áĩĩěíáĩ í áó³íí áěĩĩ ĩáĩ óĩ ³ááðĩěóáóó ĩ ĩá³ðđŷí ěó Ĥěě. 2020. ¹ 2. Ĥ. 19–25.
6. ĩ ěáóĩ óĩ ³ě ĩ. ŷáí ááđíááí à í áĩěěĩĩóáí: ĩ ³äěě-àóĩ ³ĉěĩ-ěěíĩĩ / ŷáí ááð äěŷ ĩ áá³ě : ĩ ³áðó-í ěě / ĉà ðáá. ĩ. ĩ á³ð-ěě, ĩ. ĩ ěáóĩ óĩ ³ě, Á. Ðđĩ áí ĩáĩĵ. Ėěĵà : Ėðěóěěà, 2013. Ĥ. 152–154.
7. Óĩðóóðě ĩíěáí óěðàĵí ĩĩěěíáĩ ĩĩěěíáí ĩáĩ. Óěðàĵí à äěí ááá³ ĩĩ ðááááěěáĩ ĩó³. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-62348582> (áàòà ĉááđí áí í ŷ: 29.07.2023)
8. ĩ ó³ĩ Ááí áðáěĩĩ ĩáĩ ĩ ðĩěóđĩ ðà. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/categories/novini> (áàòà ĉááđí áí í ŷ: 29.07.2023)
9. Report of the Independent International Commission of Inquiry on Ukraine. 27 February — 31 March 2023. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/coiukraine/A_HRC_52_62_AUV_EN.pdf (áàòà ĉááđí áí í ŷ: 29.07.2023)
10. Óěà-óě Á. Ó., ĩ áòáěáí ěĩ ĩ. Á. ĩ ³ĩóááá ³ááí ðě-í ³nòú. Äěŷ óáðěóĩ ð³áěĩĩ ěó áđĩĩ áá ³ í á ó³ěĩěě. Ėěĵà : Óĩ Á «Áěáááí ěóóáí «Ð ĩóĩí», 2020. 97 ĩ.
11. ĩ áí áĉĩáá Ð. ². Ĥó-áĩí à ĩ áðááěáí à ááðěááííĵ ³áí ááđííĵ ĩĩě³ðěěě á óĩ ĩááó ááóáí ððáě³ĉáó³ĵ. ĩ óáě³-í á óĩ ðááě³ííŷ óà ðáá³íí áěĩĩ ěě ðĩĉáěóĩě. 2023. ¹ 19. Ĥ. 220–238.
12. Ėĩĩó³ě Ò. Ááí ááð ó ĩáě³. Ðě äě³íěáĩ ó áđĩĩ áááó ĉáóěĩáòě ĩáĩĵ ĩ ðááà. Áđĩí ááĩĩěà. 2021. URL: <https://hromadske.ua/posts/gender-u-seli-yak-zhinkam-u-gromadah-zahishati-svoyi-prava> (áàòà ĉááđí áí í ŷ: 29.07.2023)
13. Ááí ěěáí ěĩ Ð. , ĩ ěđĩííáě- Á. Ĥě³ěĩěě óěðàĵí ó³à í á í áĵóú áĩĩóóĩ ó áĩ ³í ðáđí áóó ³ěĩěě ĩ ě ĩĩáĩěàóĩ ĩ ěěó- ðĩáěě ðĩĉðěà. speka.media. 2023. URL: <https://speka.media/skilki-ukrayinciv-dosi-ne-mayut-dostupu-do-internetu-i-shho-roboti-z-cifrovim-rozrivom-plg4x9> (áàòà ĉááđí áí í ŷ: 29.07.2023)
14. ²í ĩððóěóěáí ĩ-í áóĩáě-í ³ ðáěĩĩ áí ááó³ĵ ĩĩáĩ ĩðááí ³ĉáó³ĵ ĩĩá³óĩ ĩĩáĩ ĩ ðĩóááó óà äěěěáááí íŷ í áá-áěĩĩ ěó ĩ ðááí áó³à ó ĉáěěěáááó ĉáááěĩĩĵ ĩááðááí ĩĩĵ ĩĩá³ðě ó 2022/2023 í áá-áěĩĩ ĩĩ ó ðĩó³. ĩ ĩĩ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2022/08/20/01/Dodatok.13.zakhyst.Ukrayiny.20.08.2022.pdf> (áàòà ĉááđí áí í ŷ: 29.07.2023)
15. ĩ ðĩ ĩĩííáě í áó³íí áěĩĩ ĩáĩ ĩĩ ðĩðěáó: Ĉáěíí Óěðàĵí ě á³à 16 ěěííŷ 2021 ðĩěó ¹ 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (áàòà ĉááđí áí í ŷ: 29.07.2023)

References

1. Levchenko K. B. (2011). Chy ye henderna rivnist pryntsyptom prava v Ukraini? Forum prava, 2, 515–519. [in Ukrainian]
2. Martseniuk T. (2014). Henderna rivnist i nedyskryminatsiia: posibnyk dlia ekspertiv i ekspertok analitychnykh tsentriv, Kyiv, 65. [in Ukrainian]
3. Yurovska H., Zhdankina L. (2021). Liudska hidnist i henderna rivnist: konstytutsiini metamorfozy. Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy, 1, 103–119. [in Ukrainian]
4. Lieskina I. Ye. (2013). Henderna rivnist yak pryntsyyp upravlinnia kadramy v orhanakh prokuratury Ukrainy. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Yurydychni nauky, 1(1), 161–167. [in Ukrainian]
5. Petrova L. O., Panfilov O. Yu. (2020). Henderna rivnist v armii: uchast zhynok u viiskovykh diiakh v Antyterorystychnii operatsii (operatsii Obiednanykh syl). Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho universytetu Povitrianykh Syl, 2, 19–25. [in Ukrainian]
6. Plakhotnik O. (2013) Genderovane nasylstvo: mizh zvychaiem i zlochynom / Gender dlia medii: Pidruchnyk / za red. M. Maierchuk, O. Plakhotnik, H. Yarmanovoi. Kyiv, 2013, ð.152–154. [in Ukrainian]
7. Tortury nozhem ukrainskoho polonenoho. Ukraina vymahaie spravedlyvosti. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-62348582> (date of application 29.07.2023) [in Ukrainian]
8. Ofis Heneralnoho prokurora. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/categories/novini> (date of application 29.07.2023) [in Ukrainian]
9. Report of the Independent International Commission of Inquiry on Ukraine (2023). 27 February — 31 March 2023. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/coiukraine/A_HRC_52_62_AUV_EN.pdf (date of application 29.07.2023) [in English]
10. Tkachuk A. F., Natalenko N. V. (2020). Mistseva identychnist. Dlia terytorialnykh hromad i ne tilky. Kyiv, 97 ð. [in Ukrainian]

11. Namazova Yu. I. (2023). Suchasna paradyhma derzhavnoi gendernoi polityky v umovakh detsentralizatsii. Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok, 19, 220–238. [in Ukrainian]
12. Kostik T. (2021). Hender u seli. Yak zhinkam u hromadakh zakhyshchaty svoi prava. URL: <https://hromadske.ua/posts/gender-u-seli-yak-zhinkam-u-gromadah-zahishati-svoyi-prava> (date of application 29.07.2023) [in Ukrainian]
13. Danylenko Yu., Myronovych V. (2023). Skilky ukrainsiv ne maiut dostupu do internetu i koly my podolaiemo tsyfrovyy rozryv. URL: <https://speka.media/skilki-ukrayinciv-dosi-ne-mayut-dostupu-do-internetu-i-shho-robiti-z-cifrovim-rozrivom-plg4x9> (date of application 29.07.2023) [in Ukrainian]
14. Instruktyvno-metodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii osvithnoho protsesu ta vykladannia navchalnykh predmetiv u zakladakh zahalnoi serednoi osvity u 2022/2023 navchalnomu rotsi. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2022/08/20/01/Dodatok.13.zakhyst.Ukrayiny.20.08.2022.pdf> (date of application 29.07.2023) [in Ukrainian]
15. Pro osnovy natsionalnoho sprotyvu: Zakon Ukrainy vid 16 lypnia 2021 roku ¹ 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (date of application 29.07.2023) [in Ukrainian]

Ñòðàæé ºà Äàíðäºé Äì èòðíàèº

*аспірант кафедри правоохоронної діяльності
та кримінально-правових дисциплін*

Університету митної справи та фінансів

Strezhnev Heorhii

*Postgraduate Student of the Department of
law protection activities and criminal law disciplines
University of Customs and Finance*

DOI: 10.25313/2520-2308-2023-7-9050

СУДОВА ПРАВОТВОРЧІСТЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ JUDICIAL LAW-MAKING OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE

Анотація. Стаття присвячена питанню судової правотворчості Конституційного Суду України. Насамперед була проаналізована природа конституційної правотворчості зазначеного органу державної влади з огляду на його місце та роль у національній правовій системі. Акцентовано увагу на процедурі конституційного судочинства, що реалізується Конституційним Судом України з метою забезпечення верховенства права і прямої дії Конституції на всій території України. Було виокремлено основні риси класичних нормативно-правових актів та проведено їх порівняльну характеристику з рішеннями Конституційного Суду України. Окремо наголошено на формальну відокремленість Конституційного суду України від системи судів загальної юрисдикції та акцентовано увагу на неможливості оскарження його рішень. Зроблено висновки щодо «позитивної» та «негативної правотворчості» Конституційного Суду України – особливу увагу приділено «негативній правотворчості», яка неодноразово знаходить свою реалізацію на практиці та є основною формою правотворчості вищезазначеного суду. Загля досягнення мети дослідження було розглянуто відповідні норми Конституції України та Закону України «Про Конституційний Суд України», що регламентують правотворчу діяльність Конституційного суду України. У висновку наголошено на особливому статусі Конституційного Суду України у національній правовій системі та наявності у зазначеного органу правотворчих повноважень з огляду на їх визначальну роль у процесі реалізації основних завдань конституційного судочинства та дотримання правового режиму в Україні. У результаті дослідження висунуто пропозицію про необхідність правового закріплення «негативної правотворчості» Конституційного суду України у національному законодавстві, що може бути першим кроком на шляху розширення правотворчих можливостей судових органів.

Ключові слова: Конституційний Суд України, судова правотворчість, рішення Конституційного Суду України, позитивна правотворчість, негативна правотворчість.

Summary. The article is devoted to the issue of judicial lawmaking by the Constitutional Court of Ukraine. The nature of constitutional lawmaking by this body of state power is analyzed in terms of its place and role in the national legal system. Attention is focused on the procedure of constitutional proceedings carried out by the Constitutional Court of Ukraine to ensure the supremacy of the law and direct effect of the Constitution throughout the territory of Ukraine. The main features of classical normative legal acts are distinguished, and their comparative characteristics are compared with the decisions of the Constitutional Court of Ukraine. The formal separation of the Constitutional Court of Ukraine from the system of courts of general jurisdiction is emphasized, and attention is drawn to the impossibility of appealing its decisions. Conclusions are drawn regarding the «positive» and «negative lawmaking» by the Constitutional Court of Ukraine – special attention is given to negative lawmaking, which has been repeatedly implemented in practice and is a fundamental form of lawmaking by the aforementioned court. In order to achieve the goal of the research, the relevant provisions of the Constitution of Ukraine and the Law of Ukraine «On the Constitutional Court of Ukraine,» which regulate the lawmaking activity of the Constitutional Court of Ukraine, were

considered. In the conclusion, the special status of the Constitutional Court of Ukraine in the national legal system and the presence of lawmaking powers in this body are emphasized due to their defining role in the process of implementing the main tasks of constitutional proceedings and maintaining the legal regime in Ukraine. The research results suggest the necessity of legally enshrining the concept of «negative lawmaking» by the Constitutional Court of Ukraine in the national legislation, which could be the first step towards expanding the lawmaking capabilities of judicial bodies.

Key words: Constitutional Court of Ukraine, judicial lawmaking, decisions of the Constitutional Court of Ukraine, positive lawmaking, negative lawmaking.

І **н**о́ві іаеа і дїаеаі є. Аїне³аеаі і ґ і дааі даі д-і і а³ґеуі іно³ Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є аеа³-еу³оуіні іні аеаі і аеодоаеуі³ноі, адаоі аоі-е аеае-еаі аі і ао³і аеуі і і дааі аі і неіаі є, уі і а° і ааооє іні аеаі аеі аі³-і іаі оадаеадо ч іаеуао і а аеі іае н-аі іно³. А³ґеуі³ н-аі ааі іаі і дааі о аеае і а° аеа³о аеуі а чі а-аі і ґ аеуі даае³чао³ і іні іаі і іеіаі ео і дааі аео і деі оеі³ а да аі оеі аі і ґ еіі ноедоо³еі ео і іеіаі у, уі ° аадаі о³о і ґ еі оаі неаі іаі дїчаеооє і дааі аі і аадаае, оае³ ч аадааеаі і ґ ааі і едаоє-і іаі оіоді і. І аі еі³ ч³ і ноді оі аі о³а аоаеоаі і і а³ґеуі іно³ Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є ° еіаі і дааі даі д-і і іаі іааеаі і ґ, уі аі ч аі еу³оуі і аеа³еуо і і ааеаі і аеа³о оаае і дїаеаі є і дааі аі іаі дааеі ааі і ґ, і а оіоі аі і ґ уеае одаае³еі еі оеуоі і аеодо-а³оуі чі а-і ее і аі ґа даіоді³а да а-аі. Наі а оі і о дїчоі³ і і ґ і дедіае оаеае і іаі іааеаі у, і о іаоі іаеаі іно³ да іні аеаі іноае і а° іні аеаа чі а-аі і ґ о еіі оаеі³ ааі іаі аїне³аеаі і ґ.

Аіае³ч іноаі і³о аїне³аеаі у³ і оае³еао³е. Аї-не³аеаі і і дааі даі д-і і а³ґеуі іно³ Еїі ноедо-о³еі іаі Ноао Оедаґі є і деіау-аі і +еі аеі дїа³о. Оеае А.І. [1] да Оаі іаае А.І. [9] дїчедеаа-е іні іаі³ і іаі іааеаі і ґ Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є, і аааі-е і дїі і чео³ уіаі дїчоі³ і і ґ нод³ ч аі а-аі іаі і дааі о аадааі і і аеае. Аі і аадаі-еі І.І. [4], аїне³аеаі-е дїчаеуааі-е еіі ное-доо³еі о і деіаеае³о. і³аі³ аеа і еоаі і ґ і неа-аеаі і ґ д³о аі у Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є. Дїаі ое Оеі аае³ноіаі О.І. [6], аааоіаі а.І. [7] да Оіаеае Р.І. [8] дїчедеаае і дедіао аеа³а Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є. І а д-аі еі А.А. аїне³аеааа д³о аі і ґ Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оеда-ґі є о уеіно³ і даоаааі о³а. Еі деоі Е.Б., Р д-е-оєі А.А. [11] да Аіадіаа О.А. [12], і деа³еуеє іні аеаеао оааао «і аааеаі³е і дааі даі д-і нод³» Еїі-ноєдоо³еі іаі Ноао Оедаґі є.³ і даадаеаі еє аі ае³ч а³ґеуі іно³ Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є уіаі ч аааі а-аі і ґ аадоіаі нод³ і дааа а аадааа³ ч³еі-і аі і а н-аі³е неіаі і³е і дао³ А.І. Оадооєі еа [16]. І ааеа³о аі еі ч аеае³оуіні і еоаі і ґ і дааі-аі і дааеаі аі оао³ і дааі даі д-і нод³ Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є — і іаеа³ноуі і іаі і і +е ааеіаі і ч оі еі еє а³ і і ді аеаі і-і дааі аі аі аеао³ ааае еіаі і аа³аі іа³аі³ нод³ Еїі ноедоо³еі Оедаґі є оаеае-і і ґ а-еу³оуіні і дааі даі д-і нод³, уі і а ч аеаі³е аі а о +еі-і і і о ч аеі і і аааіа³.

Оіаі оеіаі і ґ о³еае нод³. Ч іаеуао і а ч аі а-аі а, о³еі і нод³ о аі ае³ч і дедіае і дааі даі д-і і

а³ґеуі іно³ Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є да оі д-і оеіаі і ґ і дїі і чео³е уіаі і і дааі аі і дааеаі аі-оао³ о і ао³і аеуі і і о ч аеі і і аааіа³.

Аеаеа іні іаі іаі і аао³аеаі аїне³аеаі і ґ. Аа-оаеуі еє дїчаеуа і еоаі і ґ нод³ аі еіі ноедоо³еі і і дааі даі д-і нод³ аадоі дїч і +еі ае ч аі ае³ч о і де-дїае, і іаі іааеаі у да чі а-аі і ґ Еїі ноедоо³еі іаі Ноао Оедаґі є, уеае аоєі нод³аі і о 1996 дїо³. Ч³аі і ч +. 1 нод. 147 Еїі ноедоо³еі Оедаґі є °аеі еі і дааі і і еіі ноедоо³еі і і і деіаеае³ о Оедаґі³ ° Еїі ноедоо³еі еє Ноа Оедаґі є. Ч аадоіаі-еуі аі аоі еє А.І. Оеаіаі, і іаі а неааае, уі ч аі а-аі еє Ноа ° іаі еі ч аеуае і дааі³а аадааі і і аеае а Оедаґі³ ° еіаі і а і іаеа аооє а³аі аіаі і аі еада-аі д³ і ааеуаі аеа³е еі і о дї і і і +е і дааі³а. А³ ° і деіаеае³еі еі нод³аі і і іаа³а³ о і і і і +е аеі і і аі неіаі еє аі неіаі е нод³а ч аааеуі і і і деіаеае³еі нод³ аеу дїчаеуао еіі ноедоо³еі і-і дааі аеа³ ні і д³а [1, н. 288]. Оіаі ч аі а-аі еє і дааі аадааі і і аеа-ае аадоі дїчаеуаае о а³адеа³ а³а нод³ аеа і дааі³а.

Еїі ноедоо³еі еє Ноа Оедаґі є і а° аі³ аеае і деіаеае³еі ео і іаі іааеаі у, і деаі аі і ео °а-дї і аеуіае еіі ноедоо³еі еі нод³аі. Еїі ноедоо³еі Оедаґі є аеаі а-а° оае³ і іаі іааеаі і ґ Еїі ноедо-о³еі іаі Ноао Оедаґі є:

- аеа³о аі і ґ і еоаі у і дї а³аі іа³аі³ нод³ Еїі ноедоо³еі Оедаґі є ч аеі і³а да³ оае і дааі аеа³ аадоіаі і і даае Оедаґі є; аеа³а І дааеаі да Оедаґі є; аеа³а Еаа³ аоо І³ і нод³а Оедаґі є; і дааі аеа³ аадоіаі і і даае Ааоі і і і і і даіі оае³еє Едеі (і. 1 +. 1 нод. 150);
- і о³о³еі а оеаі а-аі і ґ Еїі ноедоо³еі Оедаґі є да ч аеі і³а Оедаґі є (і. 2 +. 1 нод. 150);
- і аааі і ґ аеі іае³а уіаі а³аі іа³аі³ нод³ Еїі ное-доо³еі Оедаґі є +еі і ео і³аі аі аі ео аі аі аі д³а Оедаґі є ааі оеа і³аі аі аі ео аі аі аі д³а, уі аі і нод³ аі Аадоіаі і і даае Оедаґі є аеу і а-ааі і ґ ч аі ае і а і о іаі а³ґеі а³ноуі (+. 1 нод. 151);
- і аааі і ґ аеі іае³а уіаі аі аадааі і ґ еіі ноедоо³еі і і і дї оааоде дїч³аоааі і ґ³ дїчаеуао ні даае і дї оіоі аі і ґ І дааеаі да Оедаґі є ч і і нод³ а і і-д³ае³ о³ і³-і аі оо (+. 6 нод. 111, +. 2 нод. 151) [2].

Оіаі Еїі ноедоо³еі еє Ноа Оедаґі є ° і даа-і і і еіі ноедоо³еі іаі еі і о дї і і ч а³аі іа³аі³ нод³ Еїі ноедоо³еі да ч аеі і³а Оедаґі є, а даеіае³ о ео і дааі аеа³ аеа³а. Оае еі і о дї еу і чі а-а° і о³о³еі о а³ґеуі³ нод³ ааі іаі і дааі о ч аі і і і і і і і іні аеаі і і дї оааоде (еіі ноедоо³еі а нод³-еі нод³) ч і аі і і

çààçî à+áí í ý ààðîíááí ñóàà ³ í ðÿí îç äºç Êíííîèððóóºç; í à ãñé ðàððèðíðºç Òéðäçí è.

Í àçààæàþ+è í à àèùáí áàáááí à, í èðáí í ý ùíáí í ðááíáíç; í ðèðíáè ðºçáí ù Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è í áº í ñòáðí+íí àèðºçáí èì ó í áóèíáèð èí èáð. Áºáí íáºáí í áí ñð. 63 Çàèíí ó Òéðäçí è «Í ðí Êíííîèððóóºçéí èé Ñóá Òéðäçí è» èíáí ðºçáí í ý í à í íæóóù áóðè ñíèáðæáí ³ [3]. Àèá Í . Í . Áíí áàðáí èí ñóáðäæáóº, ùí «...áºáí íáºáí í áí ÷. 4 ñð. 55 Êíííîèððóóºç; ýèùí çà íñíáíþ àèèíðèñóáí ³ áñ ³ í áóºíí áèùí ³ çáñíáè í ðááíáíáí çàðèñò, áííá í àº í ðááí çààððàðèñÿ çà çàðèñòíí ñáíçº ððáá ³ ñáíáíá áí áºáí íáºáí èð ðºçáí áðíáí èð ððááí ³ çàçºç; +èáí íí ááí ò+áñí èèíí ýèèº Òéðäçí à, à çí à+èòù, ³ íñèáðæáóááðè á í èð ðºçáí í ý Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è. Àèá í á-çàèáæíí áºá í áñéºáèºá ðíçàèýáð ðàèíç; ñèáðáè ðºçáí áðáááí ³ í ðááí è á æíáí íí ò ðàçº í á í áþòù í ðááá ñèáñí áóááðè ðºçáí í ý ñóáó ðºç; +è ³ í òçíç áàðæááè» [4, ñ. 110]. Áðáðíáþþ+è í áí íæèèáºñòù ñèáñóááí-í ý ðºçáí ù Êíííîèððóóºçéííáí ñóáó Òéðäçí è í íæí à áí ááí áíí èáçàðè ððí èíáí àèðºçáèùí à çí à+áí í ý ó í ðí òáñº çáñòííóááí í ý èííîèððóóºçéí èð í íèíáíí.

Ó äºþ+íí ó çàèíííáááñòáº áºáñòóí ý +ºðèá áàðº-íºçÿ «àèð Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è». Êíííîèððóóºçþ Òéðäçí è, Çàèííí «Í ðí Êíííîèððóóºçéí èé Ñóá Òéðäçí è», à ðàèíæ ðááèáí áí òíí Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è [5] àèçí à+áí ³ èèç á àèáè ðàèèð àèðºá: ðºçáí í ý, àèñííáèè ³ óðááèè. Àèðè Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí èº çáñíáíí þðèáè+ííáí í òíðí èáí í ý ðàçóèùðáº ðíçàèýáð í èí í àðáðº-áèùí èð, í ðí òáñóáèùí èð +è ððááí ³ çàçºçéí èð í èðáí ù.

Òàèèí +èííí, àèðè Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è — òá ñí áóºáèùí ³ í ðááíáº áèðè, ùí í ðè-èí áþòùñÿ Êíííîèððóóºçéí èí Ñóáíí á íñíáèèáíí ó í ðí òáñóáèùí íí ó í ððÿáèð ç í áóíþ ðááèºçàçºç; ñáíçº í íáí íááæáí ù ýè ððááí ó èííîèððóóºçéí ç; þðèáèèèºçºçº ³ ò ñòáðí+íí èì è ðà çàáàèùí ííáí á'ýçèíáèí è í à ãñé ðàððèðíðºç Òéðäçí è [6].

Í à áóí èð . Í . áááðáðíáíç; ðºçáí í ý Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è í íá'ýçáí ³ ç ñèñòáí íþ í áóºíí áèùííáí çàèíííáááñòáº, ýáèýþòùñÿ èíáí +áñðèííþ ðà áàæèèáèí áæáðáèíí í ðááá. Çáºè-íþþ+è ñèñòáí ó çàèíííáááñòáº áºá í ððí áðèáí èð àèðºá, ùí í á áºáí íáºáþòù Êíííîèððóóºç; Òéðäçí è, ðºçáí í ý Êíííîèððóóºçéííáí ñóáó Òéðäçí è í áº áááþòù í áº áèçí à+áí í ý í ððí áðèáí í-í ðááíáèð àèðºá [7, ñ. 66–67]. ðºçáí í ý Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó, á ýèè í áááíí ðèóí à+áí í ý Êíííîèððóóºç; ³ çàèíííá Òéðäçí è, çà ðááðáæáí í ý Þ . Í . Òíáèèè,º áæáðáèáí è èííîèððóóºçéííáí í ðááá [8, ñ. 140]. Á . Í . Øáí íááè àçáááº áºáí íñèòù Êíííîèððóóºçéí èé Ñóá Òéðäçí è áí ñóá'èðºá çàèíííááá+íç; áºýèùí íñºº [9, ñ. 6].

Ó çá'ýçèð ç áíñéºáæóááí èí í èðáí í ýí, áàð-ðí çàçí à+èðè, ùí Êíííîèððóóºçéí èé Ñóá Òéðäçí è í á áºáí áñáí èè áí +èñèá í ðááíáí ð+èð ððááí ³ á, á òíí ó ñáíñº, ùí áºí í á í ðááíí í+í èè í ðèèí áðè í ððí áðèáí í-í ðááíáº áèðè, ùí áñòáí íáèþþòù í íáº í ðááèèá í íáááº èè. Çáºáí í ñòáðíº 57 Êíííîèððóóºç;

Òéðäçí è, çàèíí è ðà áóáü-ýèº ³ í òº í ððí áðèáí í-í ðááíáº áèðè, ùí áèçí à+áþòù í ðááá ³ í áí á'ýçèè áðíí ááýíº í ááºèíí èì è, ýèùí áíí è í á áíááááíº áí áºáí à íáñáí í ý ó í ððÿáèð áñòáí íáèáí íí ó çà-èííí [2]. Çàèíííááá+èí è í íáí íááæáí í ýí è, áºá-í íáºáí í áí ñð. 75 Êíííîèððóóºç; Òéðäçí è, í ááºèáí à àèèþ+íí Áàððíáí à ðááá Òéðäçí è. Ç í áááááí íáí áèí èèááº, ùí Êíííîèððóóºçéí èé ñóá Òéðäçí è çà òíð-í áèùí èì è ðáðáèðáðèñòèèáí è í áº çàèíííááá+èí í ðááí ííº ³ í á òí íáí íááæáí èè áèááááðè í ððí áðèáí í-í ðááíáº áèðè, ùí çáí ðí ááááèðòù í íáº í ððí è. Òà-èíæ Êíííîèððóóºçéí èé Ñóá Òéðäçí è í áº ñóáíáèí íð-ááí íí çàáàèùí ç; þðèáèèèºçºçº, íñéºèùèè í á ðíçá'ýçºººº ³ í áèáºáóáèùíº ñí íðè ðà í á àèñòóíº áº áí áèýºçéí íþ +è èáñáºçéí íþº ³ í ñóáíº çºþ.

Ñóáíáá í ðááíáí ð+ñòù Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è í áº ñáíç íñíáèèáíñº, íñéºèùèè, ýè áóèí çàçí à+áí í áèùá, òáè ððááí í á í ááºèáí èè ááçí íñáðáá-í ùí í ðááíáí ð+èí è í íáí íááæáí í ýí è. Òàèá ñáíºðºá-í á í ðááíáí ð+ñòù Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí èº í áí áæáí íþ èíèí èíáí í íæèèáíñòáè, ðááèáí áí òí áá-í èð çàèíííí . Í áí áè, áèí áñáíº ³ í èì ðºçáí í ýº áñòá-í íáèáíº ó í ùíí ó í íèíáèáí í ý ðíçàððíááíº ³ í á ááááðí-ðàçíáá àèèíðèñòáí í ý, áíí è áºþòù í á òñéº ðàððèðíðºç; Òéðäçí è ðàº í áí á'ýçèíáèí è áèý áèèííáí í ý òñºí à ñóá'èðáí è í ðááá. Áºèùð òíáí ÊÊ Òéðäçí è áñòáí íá-èþºº áºáí íáºáèùíºñòù çà í ááèèííáí í ý ðºçáí ù ÊÍÓ. Òíí ó, í á áóí èð Í áð+áí èí Á. Á., ðºçáí í ý Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí èº íñíáèèáèí è áííííº çáè èì è áæáðáèáí è í ðááá, ýèº çà ñáíç í ðááíáèí çíºñòíí ñí ðÿí íááíº ³ í á í ðááèèùí á ðà íáí íçí à+í á ðíçóíº ³ í ý, çáñòííóááí í ý í íèíáèáí ù ðàèèð áæáðáè í ðááá ýè Êíííîèððóóºçÿ ðà çàèíí è Òéðäçí è òí ùí [10].

Ñóáíáèé í ðáóáááí ð, í í òèðáí èè ó èðäçí áð áí-áèí — ñáèñíííüèíç; í ðááíáíç; ñèñòáí è, ðàèíæ ðíç-áèýááºòùñÿ ó ýèíñºº áííííº çáííáí áæáðáèá í ðááá, ùí í ááí áèòù í á áóí èð ððí í íæèèáºñòù áèçí áí í ý í ðááíáí ð+íñºº Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è.

Àèùáàèèèáááí à ðáðáèðáðèñòèèáí í ðááíáí ð+íñºº Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è áóèá àèóáí òíááí à ñáí à í á í íæèèáíñòÿ òí ðí ááááæáí í ý í íáèð í ðá-áíáèð í ððí, àèá í ðèðíáá ðºçáí ù Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó áèçí à+áº çº áèáñòèáºñòù áèñòóí áðè á ýèíñºº áæáðáèá í ðááá ó «í áááðèáíºçé» ðà «í íçèðèáíºçé» òíðí áð. Ñóóù «í áááðèáí ç; í ðááíáí ð+íñºº» í íèýááºº ó áèí áñáíº ñóáíáèí í ðááí íí áèááè ðºçáí ù, ñí ðÿ-í íááí èð í á áðáðòù +èíííºº þðèáè+èí è í ððí áí è. «Í íçèðèáí à í ðááíáí ð+ñòù» í íá'ýçáí àº ç áí áñáí-í ýí áí í ððí è í ðááá çíº, ýèº í á ðÿáí òóù ç ñèáñó-ááí í ý, íºñèý +íáí í ððí à í ðí áí áæáºº áºýðè, àèá áæáºº ááùí áèáíçíº ³ í áí íí ó, í íáèºçéí ááí íí ó áèáèýáº.

Ñóóíºñòù ðà í íí ýòòÿ «í áááðèáí ç; í ðááíáí ð+í-ñºº» Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è» áíñèòù +á-ñòí çáááºòùñÿ á ñó+áñíºçé þðèáè+èíºçé í áóºº, áèá áíèððèí áèùí à ááºçººº çáííáí í íí ýòòÿ í ðè èíáí çáñòííóááí í ý çáñòíííáºòùñÿ áíñèòù ðºáèí. «Í á-ááðèáí à í ðááíáí ð+ñòù» Êíííîèððóóºçéííáí Ñóáó Òéðäçí è — òá áºýèùíºñòù í ðááí ó èííîèððóóºçéí ç;

πδεñäëëö; Óεδάγi è i i äεçi äi i π i äeii ñeëöó³é-
i èi è òà äòðäð³ +eii ññ³ i i ði äòeäi i-i ðäai äeð äe-
ò³à òà çð πðeäe-i èð i i ði [11]. Í òeä, çñññi ñáðþ+e
äi äeñ³þ òà äeçi äþ+e òi é +e³ i òeé i ðäai äeé äeð
i äeii ñeëöó³éi èi è³ òeì ñai èi ñeäñi äóþ+e éi äi,
Ëii ñeëöó³éi èé Ñóä Óεδάγi è äeéii ó³ óóii èö³þ
«i ääòeäi i äi i ðäai äai ðöy», ä òi é +añ ýe çäeii i-
äääöü çäeii ä³òüñý «i i çèðeäi i þ i ðäai äai ð-i ñöþ».

Í ä äóii èö Äi äði äi ç. Ò. Ä., ð³ðäi i ý³ äeñi i äeé
«i ääòeäi i äi i ðäai äai ðöy» ò äi i i i³ äeii è äeäðä-
eäi è i ðäää, òii ó òi i i ä³ ñöyöü i äðäeii èð i ðääeé
i i äää³ èé, i äi äe i äþöü i i ði äòeäi èé ðäðeòäð,
i ñe³eüèè i i äeöü i i äi³ ñöþ ääi +aññeñi äi çóii èi èðè
ä³þ i i ði äòeäi i-i ðäai äai äi äeðä. Òi äóii, i ðe «i ä-
äòeäi³ è i ðäai äai ð-i ñöþ» çí èeäþöü ñòäð³ i ðääeéä
+e ä³äi çí³ i þþöüñý³ i³. Òeüi äe ði çäeýääðè i ðä-
ai äai ð-i ñöü ýe çääðð äeüii èé äòäi i ðäai ööai ðäi-
i ý, òi ñeéää³ öüñý ç ä³ýeüi i ñö³ ói i äi i ääeäi èð
ñóä³ èðð³ ç³ ñòäi ðäi i ý, çí³ i è +e ä³äi³ i è i ðäai äeð
i i ði ç i äóii þ äðääóeþäai i ý ñöñi³ eüii èð ä³äi i ñeñi
òä ääi ñeñi äeäi i ý i äýäi i ç ñeñöäi è i ðäää, i i äe i ä
ñòääðäeöäðè, òi i ääòeäi ä i ðäai äai ð-i ñöü i i ñòä³
ä³äi³ i þ i ðäai äeð i i ði ç i äóii þ äðääóeþäai i ý
ñöñi³ eüii èð ä³äi i ñeñi òä ääi ñeñi äeäi i ý i äýäi i ç
ñeñöäi è i ðäää [12, ñ. 132].

Ç äeüäçäçí ä+äi i äi äeii èeää³, òi «i ääòeäi ä
i ðäai äai ð-i ñöü» çä ñai³ þ ñòðð þ ä³äi³ i i ä ä³ä òðä-
äeö³éi i ç i ðäai äai ð-i ñöü çäeii i äääöü, i ñe³eüèè i³-
éi èè è ä ñòäi ð³ òi äeð i ðääeé i i äää³ èé. Äeä ñai ä
i äýäi³ ñöü i ðäai äai ð+eð i i äi i ääeäi ü ò ñòäi äi äi
i ðäai ó, i ää³ öü äðäði äóþ+e òi ä³i ä³äi èðäi èäi èé
ä³ä ñeñöäi è ñòä³ä çääeüii i ç πðeñäeéö; i³ äòääð-
äeö³ i i äeéä³ ñöü ðääeéäeüii èð çí³ i äò³ i i äeüii i ç
ðii äi i ääði äi ñüei ç i ðäai äi ç ñeñöäi è ó ä³è äi äeñi-
ñäeñi i ñüei ç. Äeçí äi i ý i ðäai äai ð-i ñöü³ i ä çäeii
i i äää+ii ó ð³äi³ äóää i äðè èi èðieñi i ä öeýðó
i i äeéäi äi ði çðeðäi i ý i i äi i ääeäi ü ñòäi äeð i ð-
äai³ ä, òi ääçóii i äi i i ä³ ääòäðèñü ó èi i äeñö³
äeðeäi i ç i ðäai äi ç èi i ääðäi³ ö; ó ñä³ð³.

Òeüi çääði öðeñý äi äóii èé Í ñòäi äi èi Ä. Ä.,
i ðäai äeii i i çèö³ýi Ëii ñeëöó³éi i äi Ñóä Óεδάγi è
i ðeðäi äi i³ òäe³ i ññ äeéäi ñö³:

- 1) äi i è i äþöü çääeüii èé ðäðeòäð, òi äóii i i òe-
ðþöüñý i ä ò³eüèè i ä èi i èðäði èé äeii ääi è, òi
ñòää i ðäai äóii ði çäeýäð Ëii ñeëöó³éi i äi Ñóä
Óεδάγi è, ä é i ä äi äeñ³+i³ äeii ääeé, ýe³ çóñðð³-
+äþöüñý ä πðeäe-i³ è i ðäeðèö³;
- 2) äi i è i äþöü i ð³ö³éi èé, i äi ä³ýçéi äeé ðäðeòäð,
ä ñai ä òäeð æ πðeäe-i³ ó ñeéö, ýe³ ð³ðäi i ý
Ñóä;
- 3) ò i äi ä³ýçéi äeii è äi äeéii äi i ý i ä òäeðð³; Óεδä-
γi è, i ñòäði +i èi è³ i ä i i äeöü äóðè i ñeäðäeäi³.
Í ä èi ðeñöü çääeüii i ç i äi ä³ýçéi äi ñö³ i ðäai äeð
i i çèö³è Ëii ñeëöó³éi i äi Ñóä Óεδάγi è äeñeñi ä-
eþ³ öüñý³ Ñ. Õää+óé, i ääi äý+e i ðeéääe ð³ðäi ü
i ðäai ó èi i ñeëöó³éi i äi i ðäai ñòääý, ä ýeð ä³i
äðäóii äi ðó³ ñai ç; äeñi i äeé, i i ñeéäþ+eñü i ä i i-
i äðäi³ i ðäai ä³ i i çèö³; [14, ñ. 503–526];

4) äi i è i äþöü i ääi³ äi óðð³ð³ i ññ äeéäi ñö³, i ñe³eü-
èè äeéii óþöü ði èü i i ði äòeäi i ç ääçè ä i ðäai ä³è
ñeñöäi³, ä òäeñæ³ ò ð³ðäi ðeððii ó i ðäai öai ð-i ñöü³
³ i ðäai çäññi ñòäai i³.

Äeçí äþ+e çäeii è,³ i ò³ i i ði äòeäi i-i ðäai ä³
äeðè ääi çð i èðäi³ i i èi äeäi i ý i äeii ñeëöó³é-
i èi è, Ñóä öai ñeñi äeþ³ ñeñöäi ó çäeii i äääñòää,
i i çääeý³ ü çäñðäð³eèð äeð³ä³ πðeäe-i³ èð i i ði.
Òäeèi +eñi i, ð³ðäi i ý ñòä³ òèi òäeðððii, ýeéè
ääçí i ñäðäai ü äi èeää³ i ä çäeii i äää+eé i ði öañ
³ ói ði öai i ý çäeii i äää+i ç ääçè ääðäeäè.

Òe i ðeéèää äeüäçäçí ä+äi i äi, Í ñòäi äi èi Ä. Ä.
i ääi äeðü i ðeéi ýð³ ð³ðäi i ý òi äi äeäi ð³ä, ðäðä-
ðäi äóii³ ä, i ðeñi òèi ó i äñóii³ ññ i ñö³ i äi ääðä i äði ä-
i i äi ääi öäðä Óεδάγi è ç ääðäeäi i þ ñeöäeñi þ òä
³i òeèi è äeäai è ä³ýeüi i ñö³, ä³ýeüi i ñö³ Í ðäçeäai òä
Óεδάγi è, Èää³ äó Ì³ i ñòð³ä Óεδάγi è³ ò. ä. Õä,
çí èðäi ä, ñi i i öeäeñi Ääðði äi ó ðääó Óεδάγi è äi
i ðeéi ýðöü ä³äi i ä³äi èð çäeii i äää+eð äeð³ä³ ó i i-
ä³è äääeö³; äi äñai i ý çí³ äi çäeii³ ä òä³ òeðè
i ðäai äeð äeð³ä. Òi äóii i ðäai ä³ i i çèö³; Ëii ñeëöó-
ö³éi i äi Ñóä Óεδάγi è i ä ääi i i ó äòäi³ òäeðè+i i
äeñöü äþöü³ i ñòððii äi öii i ðäai äai ð-i ñöü³ ýe ó «i i-
çèðeäi i i ó», òäe³ ó «i ääòeäi i i ó» ði çóii³ i i ýð.

Çäeii i äää+ä i ääeçí ä+äi³ ñöü i ðäai äai ð+i ç ði è³
ËÑÓ ñä³ä+eðü i ði òä, òi ç ói ði äeüii äi i i äeýäó
i ääeii ðäääai èi äóää ä³äi äñai i ý èi äi äi ñeñöäi è
ñóä³ èðð³ ä i ðäai äai ð-i ñöü³ ýe òäeñi äi, òi i ä i ää³-
eäi èé i ðäai äai ð-ei è i i äi i ääeäi i ý i è. Í äi äe,
ç i i äeýäó i ðäeðèèè ä³ýeüi i ñö³ ËÑÓ, ü ði è³ ä ñòäð³
öai ðäi i ý i ðäää, çí ä+äi i ý äeý i ðäai äai ð+i äi ääi-
ñeñi äeäi i ý çäeii i äääñòää Óεδάγi è, i i èeéi äeii
äóää äeéþ+äi i ý èi äi ç ñeñöäi è ñóä³ èðð³ ä ðä-
ai äai ð+i ç ä³ýeüi i ñö³. Ñai i ñö³éi ä i ñöä ä ñeñöäi³
ñóä³ èðð³ ä i ðäai äai ð+i ç ä³ýeüi i ñö³ äi äi äeöüñý:

- i i-i äððä, äi èððeñi äeüii èi ði çóii³ i i ý i è i ðe-
ði äe³ ñöüi i ñö³ ËÑÓ ýe i ðäai ó èi i ñeëöó³éi i ç
πðeñäeéö; çí³ ñöüi èi äi i i äi i ääeäi ü, òi äi-
äi äýöü ääeéèäð ði èü ó ñòäð³ öai ðäi i³ i ðäää ýe
«i i çèðeäi i äi», òäe³ «i ääòeäi i äi» ðäðeòäðð;
- i i-äððä, i ðäeðeñi þ ä³ýeüi i ñö³ ËÑÓ, ýeä i i ä³ý-
çäi ä ç äääe³çäö³þ i ð³ö³éi i çäeð³i èäi èð i i-
äi i ääeäi ü, i ði ýe³ i è äi äi ðeéè äeüä, ä òäeñæ
i i ä³ýçäi i ç i èi è ä³ýeüi i ñö³, òi ñöü ñö³ öüñý i i-
i³ òi ðeñi äó ýeñö³ çäeii i äääñòää i ä i ðäai äð äeýäó
ó i ü i ó i ääi è³è³ä òä i ä³ ðöi ööäai i ý i ði i i çèö³è
ü i äi çð óñöi äi i ý;
- i i-ððäð, i äñe³äeäi è ä³ýeüi i ñö³ ËÑÓ ñöü ññ äi i
ðäðeòäðð ði çäeðeð çäeii i äääñòää, òi ñöü ñö³ öüñý
äi èeäð ðäçóeüöäð³ èi äi ä³ýeüi i ñö³ i ä ði çði äeð òä
çäðääðäeäi i ý èi öai ö³è ði çäeðeð çäeii i äääñòää.
Òäeèi +eñi i, i è i i äeäi i äi äi ðeðè i ði i ði-
äi i ñe+i³ ñöü i ðäeðèèè ËÑÓ ó ñòäð³ öai ðäi i ý
i ðäää, i ñe³eüèè ði çäeýä ñi ðää òeèi i ðäai i i i äää³
çí i äð äeýäeðè i i ððääè ó ði çäeðeð çäeii i äääñòää,
ü i ä i i ääeüö i i ó äi èeää³ i ä äeçí ä+äi i ý i äi ðýi³ ä
ði çäeðeð çäeii i äääñòää çääeñi òä i èðäi èð èi äi
ääeöçäè +e³ i ñeëöó³ä çí èðäi ä;

– і і--адаадоа, поадооіі аедоа ЕНЉ, уе³ і аруі іаіа'уцеіаеє дадаеодад, і і едѳрууіу і а і а- і адіі³о³еіааі а еіеі ноа'о³е³а, а і ідо³а і у аедо³а оуіаі і дааі о і іаа аоде і³а³а³аіѳ аеу неа³оаі і у аедо³а і дааі са³ноіноаі і у [15].

Аеіі іаеє. А і дааіа³е не³оаі³ Оедаі е чаеєа-ааі³ і дааіоаіѳ³ і іаі іааеаі і у Еіі не³оо³еі іаі Ноао Оедаі е. Оае і дааі ноаіаіі аеаае чаеі а³ і ііаеєаа ноаі іаеу а і а³о³іі аеуі³ е і дааіа³е не³оа-і³, а³а³ аед³о³аеуі о діеу о і діоаі³ аіодеі а і у да аеєі і а і у еіі не³оо³еі е³ о і деі еі³а. Ааеєа³ноу Еіі не³оо³еі іаі Ноао Оедаі е і³а³оа³аеаі а уе еіаі ооі е³о³і оааі і уі ча і аеаѳ а³еєе ноаі ае³ і дааі а чаааеуі ііѳ деіае³е³о³, дае³ і іаі іѳ і а і а-еєа³ноѳ неа³оаі і у еіаі ѳ³оаі у. І і а³аі еє ноадоі і дааі о аеаае ча наі³оѳ ноі³ноѳ і і доа³о і а уаі і но³

ааеае³а аі еєао і а і дааі ао не³оаі о, аа³ уеє³ і а- і іаеєаа аеєі і а і у еіаі і іі іаі е³о чааааі у. Оаеєі ааеаеаі³ ае³ноі а³ і дааі оаі ѳ³ноу Еіі не³оо³еі і-аі Ноао Оедаі е, уе о «і іце³о³еаі іі о», дае³ о «і а-аа³о³еаі іі о» ді³оі³ і уо. ѳ³оаі і у Еіі не³оо³еі іаі Ноао Оедаі е і дае³о³е-і і аа³ чаі а³а-аі у ае³і а³ру-іу ааеєа³еі аеа³аеі і і дааа, аеа і а і аі ааа³руі і а ае³і а-аі і у і і ді адеаі і — і дааі ае³о аед³а, і не³еуеє аеа³рууіу і дааі і і, і а оі іаі і ааеаі еі і а і дааі оаі ѳ³ноу. І а³о³еаі а дааеуі³ноу о наіѳ +а³а³о на³а-е³оу і ді оа, уі Еіі не³оо³еі еє Ноа Оедаі е і аа і дааі оаі ѳ³ і іаі іааеаі і у ч і і і аі-оо наіаі ноаі даі і у да аа³і а³а³о еіаі і даа³е³о³ о³ о даі а³ѳ³ і е +а³а. І і ді адеаі а чае³ѳ³ і еаі і у даеє³о і іаі іааеаі у і аі а³о³аі і о еіі оае³но³ ді чае³о³е³ і а-о³і і аеуі іі ноаі аіі не³оаі е.

Е³оа³до³о³а

1. Ое³о³е³ А.І. І і іаі і і іаі іааеаі і у Еіі не³оо³еі іаі ноао Оедаі е. А³ні еє Аеаааі³ і дааі ае³ і а³о³ Оедаі е. 2003. ¹ 2(33). № 287–301.
2. Еіі не³оо³е³ Оедаі е : Чаеіі Оедаі е а³а 28.06.1996 ¹ 254е/96-АД. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (аа³а чаа³і а і у: 26.07.2023).
3. І ді Еіі не³оо³еі еє Ноа Оедаі е : Чаеіі Оедаі е а³а 13.07.2017 ¹ 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (аа³а чаа³і а і у: 26.07.2023).
4. Аі і аа³аі еі І.І. І ді аеаі і³ і е³оаі і у еіі не³оо³еі ііѳ не³о³о³ а Оедаі е. О³і аі не³ і дааі. 2011. ¹ 1. № 107–113.
5. І ді Дааеаі аі о Еіі не³оо³еі іаі Ноао Оедаі е : І і ноаі іаа Еіі не³оо³еі іаі Ноао Оедаі е а³а 22.02.2018 ¹ 1-і н/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text> (аа³а чаа³і а і у: 26.07.2023).
6. Оеі аа³но³еє О.І. І дааі аа і де³і аа аед³а Еіі не³оо³еі іаі Ноао Оедаі е. Оі аа³д³не³оа³о³не³е і а³о³еі а³ чаі еіеє. ×а³і і еі Оі аеуі е³о³еіаі оі аа³д³не³оа³о³ оі даа³е³ і у да і дааа. 2007. ¹ 1(21). № 47–55.
7. аа³а³оіаа³ а.І. Ае³о³ Еіі не³оо³еі іаі Ноао Оедаі е а не³оаі³ і а³о³і аеуі іаі чаеіі іаа³а³оаа. І дааі Оедаі е. 2001. ¹ 10. С. 62–68.
8. Оі аеєа Р.І. Еіі не³оо³еі а і дааі Оедаі е: І а³до³-і еє аеу но³оаі о³а АІ Ч. Е. : Аеаааі е-еє А³і «³і Р да». 2002. 544 н.
9. Оаі іаає А.І. Оаі да³о³-і³ і ді аеаі е даа³е³ча³о³ і і ді Еіі не³оо³е³. І дааі Оедаі е. 1997. ¹ 6. № 4–8.
10. І а³а-аі еі А.А. І да³оааі оі еє да³а³еодад ѳ³оаі у Еіі не³оо³еі іаі ноао Оедаі е. І еоі а ні дааа. 2014. ¹ 1(2.1). № 28–33.
11. Еіі де³о³еі Е.В., Р ѳ-е³о³еі А.А. Аі еєа «і аа³о³еаі ііѳ» і дааі оаі ѳ³ноу³ а³а³д³і ае³н³еіаі ноао ч і даа еѳ³аеі е да Еіі не³оо³еі іаі ноао Оедаі е і а о³оаі аа чаеіі і іаа³а³оаі. О³оаі аа і дааі, і дааі н³і о³аеуі іаі чаа³і а-аі і у. 2012. ¹ 2. № 105–113.
12. Аі а³іаа О.А. І аа³о³еаі а і дааі оаі ѳ³ноу уе уаеу а і дааі аіі дааеуі і но³. І дааі аа ае³о³у но³-а³і іі Оедаі е: о 3 о. : і а³а³а³еє І³ аеі а³. і а³о³е-і дае³. еіі о. І аа³а : Ааеуа³о³еа, 2020. О. 1. № 130–133.
13. І ноаі аі еі А.А. У іаі і ді аеаі ноаі аіі і дааі оаі ѳ³ноу³ і де ча³е³ні аі і³ еіі не³оо³еі іаі еіі о³і еѳ. Р де³а³-і еє і а³о³еі аеє ае³а³о³і і і еє а³о³і ае. 2015. ¹ 5. № 51.
14. Оа³-о³е Н. Ноаі аа і дааі оаі ѳ³ноу: на³оі аеє аі на³а³ і ад³і ае³о³еає Оедаі е. Е. : Да³оа³а³, 2007. № 503–526.
15. Е³да³-о³е Е.А. І дааі аеє ноадоі Еіі не³оо³еі іаі Ноао Оедаі е да еіаі і³но³ а не³оаі³ ноа'о³е³а ноаі аіі і дааі оаі ѳ³ноу. Аеуі аі а³ і дааа. Еѳ³аеі і оаі о³де³і о і даа³: оаі да³о³е³і-і де³е³а³і³ ча³на³е. 2017. Аеі. 8. № 33–336.
16. Оа³до³е³і еє А.І. Еіі не³оо³е³ Оедаі е. І а³о³еі аі-і да³о³е-і еє еіі аі оа³. Е³е³а : Ае³а³о³, 2022. 430 н.

References

1. Tykhyi V.P. Osnovni povnovazhennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy. Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy. 2003. ¹ 2(33). S. 287–301.
2. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 ¹ 254k/96-VR. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (date of access: 26.07.2023).
3. Pro Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.07.2017 ¹ 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (date of access: 26.07.2023).

4. Bondarenko N. O. Problemni pytannia konstytutsiinoi yustytsii v Ukraini. *Finansy i pravo*. 2011. ¹ 1. S. 107–113.
5. Pro Rehlament Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy: Postanova Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 22.02.2018 ¹ 1-ps/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text> (date of access: 26.07.2023).
6. Tsybalisty T. O. Pravova pryroda aktiv Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy. *Universytetski naukovy zapysky. Chasopys Khmelnytskoho universytetu upravlinnia ta prava*. 2007. ¹ 1(21). S. 47–55.
7. Ievhrafova Ye. P. Akty Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy v systemi natsionalnogo zakonodavstva. *Pravo Ukrainy*. 2001. ¹ 10. C. 62–68.
8. Todyka Yu. M. Konstytutsiine pravo Ukrainy: Pidruchnyk dlia studentiv VNZ. K. : Vydavnychi Dim «In Yure». 2002. 544 s.
9. Shapoval V. M. Teoretychni problemy realizatsii norm Konstytutsii. *Pravo Ukrainy*. 1997. ¹ 6. S. 4–8.
10. Marchenko A. A. Pretsedentnyi kharakter rishen Konstytutsiinoho sudu Ukrainy. *Mytna sprava*. 2014. ¹ 1(2.1). S. 28–33.
11. Korytko L. Ia., Yurchyshyn V. D. Vplyv «nehatyvnoi» pravotvorchosti Yevropeiskoho sudu z prav liudyny ta Konstytutsiinoho sudu Ukrainy na trudove zakonodavstvo. *Trudove pravo, pravo sotsialnogo zabezpechennia*. 2012. ¹ 2. S. 105–113.
12. Bobrova T. A. Nehatyvna pravotvorchist yak yavlyshche pravovoi realnosti. *Pravove zhyttia suchasnoi Ukrainy: u 3 t. : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Odesa : Helvetyka, 2020. T. 1. S. 130–133.*
13. Ostapenko V. D. Shchodo problem sudovoi pravotvorchosti pry zdiisnenni konstytutsiinoho kontroliu. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2015. ¹ 5. S. 51.
14. Shevchuk S. Sudova pravotvorchist: svitovyi dosvid i perspektyvy Ukrainy. K. : Referat, 2007. S. 503–526.
15. Kravchuk K. H. Pravovyi status Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy ta yoho mistse v systemi subiektiv sudovoi pravotvorchosti. *Almanakh prava. Liudynotsentryzm u pravi: teoretyko-prykladni zasady*. 2017. Vyp. 8. S. 33–336.
16. Tertyshnyk V. M. Konstytutsiia Ukrainy. *Naukovo-praktychnyi komentar*. Kyiv : Alerta, 2022. 430 s.

Êëäî èà Ääð'ý ºâîð³âî á

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
Відділу дослідження проблем кримінального процесу та судоустрою
Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України

Klepka Daria

PhD in Law, Senior Scientific Researcher

Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems

National Academy of the Law Sciences of Ukraine

ORCID: 0000-0001-8423-4581

DOI: 10.25313/2520-2308-2023-7-9048

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ПРАВОСУДДЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ¹

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF DISTANCE JUSTICE IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Анотація. Вступ. Віг початку повномасштабної збройної російської агресії на території України з 24 лютого 2022 року понад 89 приміщень, у яких розміщувалися 85 судових установ, зазнали пошкоджень. Крім цього, на тимчасово захоплених територіях держави наразі зупинено здійснення правосуддя для запобігання загрози життю та здоров'ю суддів та учасників судового процесу. Однак навіть в умовах воєнного стану конституційне право людини на судовий захист не може бути обмежено. Тож в умовах сьогодення особливого значення набуває здійснення судового розгляду в порядку дистанційного судового провадження. У зв'язку з цим актуальним видається дослідження міжнародного досвіду здійснення дистанційного судового провадження.

Мета – дослідити міжнародний досвід здійснення дистанційного судового провадження в кримінальному процесі.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно правові акти іноземних держав; 2) іноземна література, в якій висвітлюються питання здійснення дистанційного судового провадження в кримінальному процесі. У процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: діалектичний, історико-правовий, статистичний, системно-структурний, метод узагальнення. Звернення до історико-правового методу забезпечило вивчення генези дистанційного провадження в кримінальному процесі. Порівняльно-правовий метод дозволив здійснити аналіз кримінального процесуального законодавства різних країн щодо здійснення судового засідання в дистанційній формі. Статистичним методом використаний у процесі дослідження правозастосовної практики, її узагальнення. Метод узагальнення став у нагоді під час зведення одичних фактів у єдине ціле, формулювання висновків.

Результати. На підставі проведеного аналізу виділені такі переваги дистанційного судового провадження: економічні, організаційні, темпоральні, безпекові. Зроблено висновок, що міжнародний досвід є ціннісним орієнтиром в аспекті запровадження дистанційного судового провадження в національному кримінальному процесі. Зазначається що під час вдосконалення нормативної моделі національного дистанційного кримінального провадження, серед іншого має бути врахований й міжнародний досвід його функціонування.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується провести компаративний аналіз національного кримінального процесуального законодавства та законодавства інших держав в аспекті унормування проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження.

Ключові слова: кримінальне провадження, дистанційний судовий розгляд, відеоконференція, міжнародний досвід.

¹ Примітка. Ї ºââî ðîâëâî î íà âëëîîâî í í ý ðâî è ðóî ââî âí ðâëüî íâî âîîñ³âëâî í ý «Òâî ðâðëëîî-î ðââî âº î ðîâëâî è òëððîâ³çâòº; èðëî ºî âëüî íâî î ðîâââëâî í ý à Óëðâî îº», ùî âîîñ³âëò³òüüü à í Äº âëâ-âî í ý î ðîâëâî çëî-ëîî îîîº ºî âîº âëâââî ºëâ Ä. Ä. Ñòâðëñâ í Äî ðî Óëðâî è (¹ äâðâââî î; ðâ³òòâòº; à Óëð³ ÓÄË 0121U114401).

Summary. Introduction. Since the beginning of the full-scale armed Russian aggression on the territory of Ukraine since February 24, 2022, more than 89 premises, which housed 85 judicial institutions, were damaged. In addition, the administration of justice is currently suspended in the temporarily occupied territories of the state to prevent threats to the lives and health of judges and participants in the court process. However, even under martial law, a person's constitutional right to judicial protection cannot be limited. Therefore, in today's conditions, conducting court proceedings in the manner of remote court proceedings is of particular importance. In this regard, the study of the international experience of conducting remote court proceedings seems relevant.

The goal is to investigate the international experience of remote judicial proceedings in criminal proceedings.

Materials and methods. The research materials are: 1) normative legal acts of foreign countries; 2) foreign literature, which covers the issues of remote judicial proceedings in criminal proceedings. In the process of research, the following scientific methods were used: dialectical, historical-legal, statistical, system-structural, generalization method. Turning to the historical-legal method ensured the study of the genesis of remote proceedings in the criminal process. The comparative legal method made it possible to carry out an analysis of the criminal procedural legislation of different countries regarding the implementation of a court session in a remote form. The statistical method used in the process of researching law enforcement practice, its generalization. The method of generalization came in handy when combining single facts into a single whole, formulating conclusions.

Results. On the basis of the conducted analysis, the following advantages of remote court proceedings are highlighted: economic, organizational, temporal, security. It was concluded that international experience is a valuable guide in the aspect of introducing remote court proceedings in the national criminal process. It is noted that during the improvement of the normative model of national remote criminal proceedings, among other things, the international experience of its functioning should be taken into account.

Prospects. In further scientific research, it is proposed to conduct a comparative analysis of the national criminal procedural legislation and the legislation of other states in the aspect of normalizing the conduct of procedural actions in the video conference mode during court proceedings.

Key words: criminal proceedings, remote trial, video conference, international experience.

І **нформація є.** А³а і і-а³д³е³ і і³а і і³ а³н³о-
о³а³і і³ ч³а³д³і³ е³ і³ ч³а³д³і³ е³ і³ і³ і³ а³а³ 89 і³ д³е³ і³-
у³а³ і³ у³, о³ у³е³е³ д³і³ ч³і³ і³ у³ о³а³а³е³н³у³ 85 н³о³а³і³а³е³ о³н³о³а³ і³а,
ч³а³ч³і³ а³е³ і³ і³о³е³і³а³а³ і³ у³. А³а³у³е³ — а³ і³ і³а³ і³а³ і³а³ д³о³е³і³ о³-
а³а³ і³ у³ о³а³ д³і³ ч³е³д³а³а³ і³ у³ і³ а³е³ і³ а³ [1]. Е³д³ і³ о³у³ і³а³, і³ а³
о³е³ і³ а³н³і³а³ ч³а³о³і³ і³ е³а³ і³ о³а³д³е³о³і³ д³у³о³ а³а³д³а³а³е³ і³ а³д³а³с³
ч³о³і³ е³ і³ а³ і³ ч³а³е³н³і³ а³ і³ у³ і³ д³а³а³і³ н³о³а³а³у³ а³е³у³ ч³а³і³ і³а³а³а³ і³ у³
ч³а³а³д³і³ ч³е³ а³е³о³о³ о³а³ ч³а³і³ д³і³ а³ і³ н³о³а³а³ о³а³ о³-а³н³і³ е³е³а³
н³о³а³ і³а³ і³ д³і³ о³а³н³о³. І³ а³ і³ а³е³ і³ а³а³о³у³ а³ о³і³ і³а³а³ о³ і³ і³а³ і³а³
н³о³а³ і³ о³ е³ і³ і³ н³о³д³о³о³е³ і³ а³ і³ д³а³а³ і³ е³р³а³е³ і³ е³ і³ а³ н³о³а³ і³а³е³
ч³а³о³е³н³о³ і³ а³ і³ і³а³ а³о³д³е³ і³а³ і³а³ а³а³а³ і³. О³ ч³а³у³ч³е³о³ ч³ о³е³ і³
а³а³а³о³е³е³н³у³ ч³і³ і³ у³ е³ о³а³д³е³о³і³ д³у³а³е³у³ і³ у³ і³ а³н³о³а³ і³ н³о³
н³і³ д³а³а. Ч³а³е³ і³ і³ і³ і³ О³е³д³а³у³ і³ «І³ д³і³ і³ д³а³а³ і³а³е³е³ д³а³а³е³
а³ і³ о³ і³ і³ і³а³ н³о³а³ і³ о³» і³ а³д³а³а³а³-а³ і³ і³, у³ і³ о³ д³а³с³ і³ а³ і³а³е³е³-
а³ і³ н³о³ ч³а³е³н³і³ і³а³а³о³ і³ д³а³а³і³ н³о³а³а³у³ н³о³а³а³ і³, у³е³ а³ і³р³о³у³
і³ а³ о³а³д³е³о³і³ д³у³, і³ а³ у³е³е³ а³а³а³а³ і³ а³ і³ о³ і³ е³ н³о³а³, і³ і³а³
а³о³д³е³ ч³і³ і³ а³ і³ а³ о³а³д³е³о³і³ d³у³а³е³у³ і³ а³ і³ а³н³о³а³ і³ н³о³а³ і³а³е³
н³і³ d³а³а, у³ і³ d³і³ ч³а³е³у³а³а³і³р³о³у³н³у³ а³ о³е³о³ н³о³а³а³, а³а³ і³ а³ о³н³о³-
і³ і³а³е³а³ і³ і³ о³ ч³а³е³ і³ і³ і³ і³ і³ d³у³а³е³о³ ч³і³ і³ а³ і³ і³ і³ n³о³а³ч³і³ а³о³-
а³а³а³ і³ у³ н³о³а³а³ [2].

А³а³ч³і³ а³д³а³-і³ і³, ч³і³ і³ а³ о³а³д³е³о³і³ d³у³а³е³у³ і³ у³ і³ а³н³е³а³ і³ н³о³
і³ а³ о³ n³о³і³ о³і³ е³е³ а³ і³ е³а³ і³ а³ о³а³ і³ і³ d³а³е³у³ і³ і³ е³а³ч³і³ е³е³ а³а³-
і³ d³а³а³е³а³ і³ у³ і³ d³а³а³і³ n³о³а³а³у³ (о³н³е³а³а³ і³р³о³у³н³у³ а³ і³ n³о³і³ і³ n³а³
а³ і³ n³о³а³ а³ і³ а³н³е³а³ і³ е³ і³ а³н³о³е³-і³ е³о³ о³д³о³а³ і³ у³ а³, ч³а³е³у³-
о³о³о³у³н³у³ е³у³е³у³ n³о³у³ а³е³ і³ а³а³е³а³ а³а³ і³ у³ n³о³а³ і³а³е³
ч³а³н³а³а³ і³ у³ о³ і³ у³, ч³і³ е³д³а³ і³ а³ е³ о³ е³д³е³ і³ а³е³у³ і³ і³ о³ і³ d³-
а³а³а³е³а³ і³ u³. О³ і³а³ а³ о³ і³ і³а³а³ n³u³ і³ а³а³ і³ у³ і³ n³і³ а³е³е³а³ і³а³
ч³і³ а³-а³ і³ у³ і³ а³а³о³а³ ч³а³е³н³і³ а³ і³ у³ n³о³а³ і³а³ і³а³ d³і³ ч³а³е³у³а³о³
а³ і³ і³ d³у³а³е³о³ а³е³н³о³а³ і³ о³е³ і³а³ n³о³а³ і³а³ і³а³ і³ d³і³ а³а³а³е³а³ і³ у³.
О³ ч³а³у³ч³е³о³ ч³ о³е³ і³ а³е³о³а³е³у³ е³ і³ а³е³а³о³у³н³у³ а³ і³ n³е³а³е³а³ і³-
і³ у³ і³ а³а³ і³ d³і³ а³ і³а³ і³а³ а³ і³ n³а³а³о³ ч³а³е³н³і³ а³ і³ у³ а³е³н³о³а³ і³ o³e³ і³а³
n³о³а³ і³а³ і³а³ і³ d³і³ а³а³а³е³а³ і³ у³.

А³ і³ а³е³ч³ і³ н³о³а³ і³ о³ а³ і³ n³е³а³е³а³ і³ у³ і³ о³а³е³а³о³е³. І³ е³-
д³а³ і³ u³ і³ e³o³а³ і³ у³ а³е³e³і³ d³e³н³о³а³ і³ у³ а³а³а³e³і³ o³а³д³а³ і³ o³у³
о³ e³d³e³ і³ а³е³у³ і³ і³ о³ і³ d³і³ а³а³а³е³а³ і³ u³ (о³ o³і³ о³ -e³н³е³ а³e³n-
o³а³ і³ o³e³і³ і³а³ n³o³а³ і³а³ і³а³ d³і³ ч³а³е³у³а³o) а³ і³ n³е³а³е³o³а³а³e³e³ o³a³e³
o³e³д³а³у³ n³u³e³ і³ a³o³e³і³ a³o³, у³e³ А³o³а³e³ і³а³а³ А. [3], І³ o³д³-
а³ і³а³ А. [4], N³і³ e³д³і³ і³а³ І. [5], O³o³e³у³а³ І. [6] o³а³ і³ u³.
І³ e³д³а³ і³ n³e³а³ a³e³а³ч³а³o³e³ і³ a³ a³a³а³ і³ e³e³ а³ і³ a³n³і³ e³ o³ a³e³d³-
o³а³ і³ у³ і³ d³і³ a³e³а³ і³а³ і³ d³і³ a³o³e³а³ і³а³ ч³а³e³d³у³ і³ e³а³ і³ у³ а³e³e³-
d³e³н³о³а³ і³ у³ а³а³а³e³і³ o³а³д³а³ і³ o³у³ o³ e³d³e³ і³ а³е³у³ і³ і³ o³ і³ d³-
a³а³а³e³а³ і³ u³. І³ a³o³ e³і³ a³n³u³e³і³ a³ [7] o³а³ і³ u³. І³ e³o³а³ і³ у³
ч³а³e³н³і³ а³ і³ у³ a³e³н³o³а³ і³ o³e³і³ і³а³ n³o³а³ і³а³ і³а³ і³ d³і³ а³а³а³e³а³ і³-
і³ у³ a³ o³і³ і³а³а³ o³ і³ а³ і³а³ a³а³ i³ Covid19 a³e³n³а³o³e³а³ і³ a³ d³і³ a³і³ o³
І. А. Е³а³ і³ e³ і³ u³, А. Д. O³o³і³ а³ і³ у³ i³ o³, N³. E³. O³а³д³а³ e³і³ [8].
Ч³а³ n³o³-a³n³і³ e³o³ o³і³ і³ a³ a³а³і³ d³а³a³e³а³ і³ у³ і³ d³а³а³і³ n³o³а³а³у³

à èðèì ºí àèùí ìì ó ì ðì òàñ³. Ì ì ð³àí ÿèùí ì-ì ðààí àèé ì àðí à àíçàí èèà çà³èíí èðè àí àè³ç èðèì ºí àèùí ìàí ì ðì òàñòàèùí ìàí çàèíí ì àààñòàà ð³çí èð èðàçí ù ìàí çà³èíí àí ì ÿ òààí àíàí çàñ³ààí ì ÿ à àèñòàí ò³èí³ è òí ð-ì³. Ñòàðèñòè-ì èì ì àðí àí ì àèèí ðèñòàí èè ó ì ðì-òàñ³ àí òè³àèàí ì ÿ ì ðààí çàñòí òí àí ì çí ì ðàèðèèè, ç çàààèùí àí ì ÿ. Ì àðí à çàààèùí àí ì ÿ òààà ó ì ààí à³ ì³ à ðà çàààáí ì ÿ ì àèí è-ì èð òàèð³à ó³ àèí à ò³èà, òí ðì òèçàáí ì ÿ àèñí ì àè³à.

Àèèèàà ìñí ìàí ìàí ì àòàð³àèò. Ààðòí ì ààí èí òèðè, ù ì àèñòàí ò³èí³ èè òààí àèé ðíçàèÿ à ì ò³ ì ààèíç ÿ è àèÿ ì àò³ ì àèùí ì çí òàè è³ ì ì çàí ì ì çí ððèèè-ì ì çí ðàè-ðèèè, º òóí èò³ ì ò³ àèà ì ì ì àà 10 ðí è³à. Çíèðàí à, ó Ì³ ì à-ì èí³ òàèèè òí ðì àð çàèð³ ì èàí èè ó ì ðì òà-ñòàèùí ìì ó çàèíí ì àààñòà³ çààí ààí àí ì àí ààí³ çí. Ñàí ò ì ì èÿàà à àèí ì ì³ çí ðàñ³ èí ò³à ì à àí ðí àó ò-àñí è-è³à òí ðààè àí òàò, à òàèíæ ó ì ðèñèí ðàí ì³ ì ðì òàñò òààí àíàí ðíçàèÿàò. Àèèí ðèñòàí ì ÿ òàòí³ èè àèÿ ÀÈÇ³ ò³ àí èì ç àèàí àí ò³à àèàèèðàè³çàò³ çí ì ðààí òààÿ, àí ÿèí çí ì ðààí òòù òàèè ÒÐÍ³ [11]. Ç ì ì-àðèè ì àè ì àí ààí³ çí Covid-19 à³èùò³ òòù ààí ì èðàðè-ì èè èðàçí, ì àí àààèèñÿ à³àí àèòè òí òí³à çàààçí à-èòè ì ðààí ì òí-àè ì à òààí àèè çàðèò³ ó ì ì àèò³ òí ì ààò. Àðàòí àòç-è àèí ðòè³ èàðàí òèí³ ì çàòí àè ù ì àí ì àí àèàí ì ÿ ì òí àè-òòí àí òí³èòààí ì ÿ, ì àðàóààí ì ÿ ì àí àí ì ò³ èðè³-ùàí ì³, òí àðààèàí ì ÿ³ òèò èí ì òàèò³à ì³ æ èçàùí è, ì àèà³èùò ðíçí ì àñçàèàí ì ç òàèàè òàí à ì ðàèðèèèà çàí ðí àààèàí ì ÿ àèñòàí ò³èí³ ì àí ì ðààí òààÿ.

Òàè, ì àí ðèèèàà, à Àñòí ì³ òàà³à çàààçí à-èèè ì ì òàòèàí è, ºí òèò ì ðàò³àí èè³à òàò³à — ì èàí òàò-ì è àèÿ ðí àí òè ç àí ì ó. À³èùò³ òòù òààí àèò ðíçàèÿà³à ì àðàí³ òèèèàñù ó à³ðòàèèùí èè ì ðí òò³ð. Àí àèí³-ì ì òèòàò³à àèð³òèèàñù è ó Ì³ ì à-ì èí³, ó çà³ÿç-èò ç ì àí ààí³ òòç òàà³à çàààçí à-èèè ì ì àèèà³ òòç àí òòòí ó àí òèòàèàí àíàí èí ì ì³ òàòà ç àí ì àòí ù ì àí ðí àí-ì àí ì³ òòù. Ì àðàèè òàà³à ì ðí àí àÿòòñÿ à ðà-æèì³ ÀÈÇ. Èð³ òíàí, à Ì³ ì à-ì èí³ òàà³ ì àçòù ì ì àèèèà³ òòù ì àèèèààòè àèàèòðí ì èè ì³ àí èñ ì à òò-àí àà ð³òàí ì ÿ, ì àðàóààç-è ààí ì à. Àèÿ òòù àí èèòà ì òòðàí³ à³ à³àí ì à³àí³ òàòí³-ì³ òí ì àè [11].

Ì³ à ðà-ì àí ààí³ ò³ ó Ààèèèèè Àðèòàí³ àèÿ ðíçàèÿ-àò àð³àí èò èðèì³ àèùí èò ì ðààí ì òòòàí ù àðèòàí òúè³ òàà³ ì ðí àí àèèè òèòòàí ì ÿ òí ðàà, ì àðàóààç-è ààí ì à òà àèèí ðèñòàí àòç-è ì ðí àðàí ì à çàààçí à-àí ì ÿ Skype. Òàè, òààÿ Àáí Òèèí (Ben Yallop), ÿèèè ì ì à³èèàñÿ òàí çí àí òà³àí ì, 146 àèàçàà, ù ì, ðíçàèÿààç-è òí ðà-àè, ì ì à³ÿçàí³ ç ç àð³àí èì è àí ðí àèí ù òàí òí òòí èì è ì ðààí ì òòòàí ì ÿ ì, à³ ì àðàóààà ààí ì à, àñç³ òí òí ð-ì àò³ç ì ì òààò èí ì ó ì ààñèèàà èíàí Legal Advisor (ì ì ì³-ì èè), ÿèèè òàèíæ ì àðàóààà ààí ì à òà àí òò-ààà ì àòàð³àèè. Ì ðààí ì òòòàí èèè àóèè à³àñòòí³ è ì ì³ à ðà ðíçàèÿàò çò òí ðàà, àò³, çà ààèàí ì ÿ ì àèè çí ì àó ì àààòè çàçàèèàà³à òàí çí èñùí ì à³ ì ì ÿñí àí ì ÿ, ì àà³èèààè è çò àí òàò. Òàèèè ðàèè àíçàí èèà òàà³ ðíçàèÿí òòè 60 òí ðàà çà àà³ àí àèí è [12].

Àèñòàí ò³èí³ à ì ðààí òààÿ à ÑØÀ çàí ðí àààèàí ì ù à àí ì àí ààí³ çí, àí àí ì-àñ ç ç ì ì-àðèè ì èíàí çàñòí-òààáí ì ÿ òòò³àí ðíçò èðàí ì. Ó ààðàçí³ 2020 ðí èò

Èí ì àðàñ ÑØÀ ì ðèèí³ ÿà çàèí³ CARES, ÿèèè àíç-àí èÿà àèèí ðèñòàí ì ÿ ÀÈÇ àèÿ ì èçèè òàààðàèùí èò èðèì³ àèùí èò ì ðí àààèàí ù, àèèç-àç-è àèñòí àí ì ÿ ì ààèí òàà-àí ì ÿ, òèòòàí ì ÿ ù ì àí òðèì àí ì ÿ ì³ ààð-òíç, ì ì ì àðàá³ òèòòàí ì ÿ, òèòòàí ì ÿ ì ðí àèçí àí ì ÿ ì ðí àèí è òà, çà ð³òàí ì ÿ ì àí èíàí ì àí òàà³ ì èðòàò, ðíçàèÿà çàÿàè ì ðí à-èí àí ì ÿ çèí-èí òà àèí àñàí ì ÿ àèðí èò. Ì à ààðàèàí ì ò ð³àí³, òàèè òàè òàí ì òò-ðèì àèè àíçà³è àèèí ðèñòàí àóààòè ì ì èàèí-òèòòàí ì ÿ àèÿ òàðí³ ì àèò³ ààèèèàèò ì èòàí ù, àèèç-àç-è òèòòàí ì ÿ ì ðí çà³èùí àí ì ÿ ì³ à çàñòààò, àèçí àí ì ÿ ì ðí àèí è òà àèí àñàí ì ÿ àèðí èò. Òí-à ðàí³ òà à³-ààí èí ì òàðàí ò³ çí ðàñòí ì ðí àí àèèèñÿ çà àí ì ì ì àíç òàòí ì èíà³ çàí èí òòíàí òàèàà-àí ì ÿ, ì³ à ðàñ ì àí-ààí³ çí òàè³ ì ì èàèí-ì èàòòí ðí è, ÿè Zoom³ Microsoft Teams, òàèè àí ì³ òç-èì è, ì òè³èèèè àààí èàòè, òàà³ òà ì ðàò³àí èèè òàò, à ì à èèòà à³àí ì à³àà-, ì àèè ç³ÿàèÿòèñÿ à³ààèàí ì [13].

Ó ì ðí òàñ³ ì ì èàí àí òàò³ çí àèèèè çí ðàòí ðí è àèàèòðí ì ì àí òààí-èí òààà ì àðàóàà³ Èàòà³ÿ. Ì³ òè-èÿ çàí ðí àààèàí ì ÿ èí èààòí ó òààí à³ çàñ³ààí ì ÿ ì à à³ààòàèèñÿ, à òí ðààè ðíçàèÿààèèñÿ ì àðàààèí ì à ì èñùí ì àí ò³ ó ì ðí àààèàí ì³, à èí èè òà àóèí ì àí ì àè-èèàí — ó ðàèèì³ à³ààí èí ì òàðàí ò³. Ñòàà³ ì ðàòç-ààèè ààí ì à. Ì àèè ì ðààí àðàòè ì àí àðíàò òí ðààò àí àí ò³ àèÿ ì ì ðàòçàáí ì ÿ. Ñí àò³àèùí à àèàèòðí ì ì à òèòòàí à àíçàí èÿ³ ì çí àèí èòèñÿ³ ç òààí àíç ì ðàè-òèèíç. Àèèí ðèñòàí àóààèè àèàèòðí ì èè ì³ àí èñ ì ðí-òàñòàèùí èò àí èòí àí ò³à [11].

À³àí³ òèè ì, ù ì ì èòàí ì ÿ àèñòàí ò³èí³ ì àí ðí àà-àèàí ì ÿ ì àí àí ì ðàçí àí ì òòàí èÿèè àí ì ðà³òè ì àò-èí àèò³ òàðàñ³à³ ì ì çàí ì èò ò-àí èò. Òàè, àí òè³àí è-èàí è àí òè³àèòàèèèñÿ ÿè ì àðàààèè à³àí ðààèàí ì ÿ ì ðààí òààÿ à òàè³è òí ðì³ òàè³ ì ààí³ èè.

Èè çàçí à-àçòù à³ ì çàí ì³ è³òàðàòò³, àèñòàí-ò³èí³ à òààí-èí òààí àíçàí èèèí òààà, òòí ðí ì àí òà³ òèè ò-àñí èèàí ì ðí àààèàí ì ÿ à³àòàí ðèòè òàðà-àí àèùà ì-ì ì àí òààí àíàí ðíçàèÿàò ç àí ààòèíàíç ì àðààààñç àòàèòèàí òò³ àèÿ àñ³ò,³ ì ì èðàùàí ì-àí àí òòòí ó àðí ì ààÿí àí ì ðààí òààÿ. Àèñòàí ò³èí³ à ì ðí àààèàí ì ÿ àí ì ì àà³ òàí àèèèè àèòòàòè ì³ àí-çòçòàáí ì àí, ì ààèí òàà-àí ì àí ì àààí èàòà, òòòààç-è-è-àñ ì à àí ðíàò àààí èàò³à³ ì³-èòààí ì ÿ à àóà³àè³ òàò³ [14]. Òàèíæ ààðòí çàçí à-èòè, ù ì àèñòàí ò³èí³ à ì ðí àààèàí ì ÿ ì ì àèà çàí ù ààèòè èí èòè, òòòààç-è ì òòààò òòàí òí òòòààòè çàòòèì àí èò ì³ àí çòçàáí èò, ì ààèí òàà-àí èò³ ç ì³ òòù òòòèì àí ì ÿ àí çàèè òàò³ [13]. Ì àí ðèèèàà, çà ì³ ò³ èàí è, àèèí ðèñòàí ì ÿ àèñ-òàí ò³èí³ ì àí ðí àààèàí ì ÿ à ì èòò³ Èí-Àí àèàèèàñ àí ì ì ì àèí ì èòòàò çàí ù ààèòè çí à-ì èè à³àñí òí è³ ç ì ðàèèèè çí 63 ì³ èèèí³ à àí èàð³à ÑØÀ àèòòà-àí èò ó 2016–17 ðí èàò ì à òí ðààè³ ì ÿ òèèèààí çò òòàí-òí ì ðòí çò ì ðí àðàí çò, ÿèà àèèç-àèà ðí àí-ò òèèò, ì àèààí àí ì ÿ, òàòí³-ì ì àí òèòàí àóààí ì ÿ, ðàí ì ò³ ì à-èèàí àèÿ òòàí òí òòòààí ì ÿ 723000 ì ì çàí è òà³ÿçí à-ì èò àí ì³ òààèò òàò³à [15]. Ó àí òè³àèàí ì³ Ó 2010 ðí ò³ Ì àò³ ì àèùí èè òàí òð òàò³à òòòàò³à ì ì èòòààà òààí àèò ààí³ òòòàòí ð³à³ ó ì ÿòààñÿòè òòòàòò, à³èù-

І а і ³añòà³ ì ðìáàááí íáí àí àè³çò ì íæáí à àèä³-èèèè òàè³ ì àðàáááè àèñòáí ò³éíí íáí òóáí áíáí ì ðìáá-áæáí í ý ýè: àéíí íí ³+í³, ìðááí ³çàò³éí³, òáí ì ìðàèü-í³, áàçí àéíá³. Ì ³æí àðíáí èè àíñá³à ° ò³íí òéì ì ð³òí òèðì ì á àñí àèð³ çàí ðìáááæáí í ý àèñòáí-ò³éíí íáí òóáí áíáí ì ðìáááæáí í ý á í àò³íí àèüí ì ò èðèè ³í àèüí ì ò ì ðìòáñ³. Áèää°òüñý, ù ì í³à +áñ ááíñéíí àèáí í ý í ðìòàèáí íç ì íáæé³ ì àò³íí àèüí íáí àèñòáí ò³éíí íáí èðèè ³í àèüí íáí ì ðìáááæáí í ý, ñàðáä

³í òíáí ì à° áòèè àðàðíááí èè é ì ³æí àðíáí èè àíñá³à éíáí òóí èò³íí òááí í ý.

Á ì íáæèüòè ò ì àòéíáèð áíñè³ææáí í ýò ì ðìíí ò-°òüñý ì ðìááñèè éíí ì àðàòèáí èè àí àè³ç ì àò³íí àèü-ííáí èðèè ³í àèüí íáí ì ðìòáñòáèüí íáí çàéííííááñòáà òà çàéííííááñòáà ³í øèð ààðæáá á àñí àèð³ òí ðìò-ááí í ý ì ðìááááí í ý ì ðìòáñòáèüí èð á³é ò ðàæèì³ á³ááí éíí òáðáí ò³ç ì í³à +áñ òóáí áíáí ì ðìáááæáí í ý.

È³òàðàòóðà

1. Ì ðèì³ ùáí í ý òóá³à Óèðàçí è ò +áñè à³éí è: ýè³ ì ñòðàæäæè è àéá³èüòá. Ñóáí áí -ððèèè ì áàçàòà. 27 áàðáñí ý 2022. URL: <https://sud.ua/uk/news/photo/250322-primischennya-sudiv-ukrayini-u-chasi-viyni-yaki-postrazhdali-naybilshe-foto> (ääòà çáàðí áí í ý: 15.06.2023)
2. Óà°òéíáá È. ßè³ òóàè çì ³í è ì³añòáí³ñòü ì à +áñ áí°íííáí òóáí ò? (GOLAW). URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/yaki-sudi-zminili-pidsudnist-na-chas-voyennogo-stanu/> (ääòà çáàðí áí í ý: 15.06.2023)
3. Á³æáí íáá À. Ì ðìáæáí è çàñòííòááí í ý ðàæèì ò á³ááí éíí òáðáí ò³ç ì í³à +áñ òóáí áíáí çàñ³ááí í ý. Ì ðìòáñòáèüí³ àñí àèðè áí òóáí áíáí ðìçñè³áóááí í ý: ì àòáð³àèè Ì ³æí áð. í áóè.-ì ðàèð. éíí ò. (ì. Ì ááñà, 07 èá³òí ý 2017 ð.). Ì ááñà: Ì ÁÓÁÑ, 2017. Ñ. 28–29.
4. Ì òðááí á Á. Ì ðìáæáí è àèéíðèñòáí í ý á³ááí éíí òáðáí òçà³ ýçèò ì à òó+áñí ì ò àòáí³ ðìçàèèèòè òáòí³ éí-èðèè³-ì àè³ñèè+ííáí çáàçíí á+áí í ý òóáí áíáí ðìçàèýáò èðèè ³í àèüí èð ñí ðáá. Ì ðááí Óèðàçí è. 2011. ¹ 7. Ñ. 235–240.
5. Ñì èðí íá Ì .². Ì ñíáèèáíñ³ ì áááí í ý àçà°í íç ì ðááí áíç áíí ì ì íáè ò èðèè ³í àèüí èð ñí ðáááò ç àèéíðèñòáí í ý ì àòíáò á³ááí éíí òáðáí òçà³ ýçèò: àèñ. ... èáí á. ððèá. í áóè: 12.00.09. È., 2005. 268 ñ.
6. Øóèüáá Ì .Á. Ì ðìááááí í ý ì ðìòáñòáèüí èð á³é ò ðàæèì³ á³ááí éíí òáðáí ò³ç ò èðèè ³í àèüí ì ò ì ðìáááæáí í³: àèñ. ... èáí á. ððèá. í áóè : 12.00.09. Èèçá, 2019. 208 ñ.
7. Ì àòéíáñüèèè Ì .². Á³ááí éíí òáðáí ò³ç ò èðèè ³í àèüí ì ò òóáí +éí òóá³. Ì ðááí áá æèððý òó+áñí íç Óèðàçí è: ðàçè áíí íá³ááè Ì ³æí àðíáí íç ì àóéíáíç éíí òáðáí ò³ç ì ðìòáñí ðñüèí-àèèèáááòüèí áí³ àñí³ ðáí òñüèíáí ñèèááò (21–22 òðááí ý 2010 ðìèò Ì Í Ò Á). Ì ááñà, 2010. Ñ. 587–589.
8. Èáí è³í á Ì .Á., Õòí áí ýí ò Á. Ð., Øáðáí éí Ñ. È. Ñóáí +éí òóáí ò èðèè ³í àèüí ì ò ì ðìáááæáí í³ ì í³à +áñ ì áí ááí çç covid-19: ì ³æí àðíáí èè àíñá³à òà á³ò+èçí ýí à ì ðàèòèèà. Ì ð³áí ýèüí í-áí àè³òè+í á ì ðááí. 2020. ¹ 3. Ñ. 141–167. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35663/1.pdf> (ääòà çáàðí áí í ý: 15.06.2023)
9. Áéíáðè ².Á., Áðíçáí á Ì .Ì . Ì ðìááááí í ý òóáí áíáí çàñ³ááí í ý ò ðàæèì³ á³ááí éíí òáðáí ò³ç ò èðèè ³í àèüí ì ò ì ðìáááæáí í³: áí èòðèí àèüí³ òà ì ðàèòè+í³ ì ðìáæáí è. Ò ðèèè+í èè ì àóéíáèè àèáèððííí èè æèðí àè. 2023. ¹ 1. URL: http://lsej.org.ua/1_2023/104.pdf (ääòà çáàðí áí í ý: 20.06.2023)
10. Ažubalytė R., Titko I. Remote criminal trial-fair trial? International Comparative Jurisprudence. 2022. Õ. 8, ¹ 2. URL: <https://ojs.mruni.eu/ojs/international-comparative-jurisprudence/article/view/7416/5635> (ääòà çáàðí áí í ý: 20.06.2023)
11. Ì ðááíñóáäý á àèñòáí ò³éíí ò ðàæèì³ çáàçíí á+ò° ì ðááí ò+áñí èè³á òóáí áèð çàñ³ááí ú ì à çàòèñò á³á çáàðíç. 2022. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1301262/> (ääòà çáàðí áí í ý: 15.06.2023)
12. Turner J. I. Remote Criminal Justice. 53 TEX. TECH L. REV. 197. 2021. URL: https://scholar.smu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1829&context=law_faculty (ääòà çáàðí áí í ý: 15.04.2023)
13. Moss B. Courts continue to embrace remote proceedings. Thomson Reuters. 30 November 2022. URL: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/news-and-media/courts-remote-proceedings/> (ääòà çáàðí áí í ý: 15.04.2023)
14. Citizens' Econ. Efficiency Comm'n, Video Arraignment 2.0: Streaming Justice. 2019. 10. URL: http://eec.lacounty.gov/Portals/EEC/Reports/202_0619VideoArraignmentReport.pdf (ääòà çáàðí áí í ý: 15.04.2023)
15. Courts' Realized Savings Through Video Conferencing (illustration), in Video Conferencing Survey, NAT'L CTR. FOR STATE CTS. 2010. URL: https://www.ncsc.org/___data/assets/image/0019/16732/q48-png.png (ääòà çáàðí áí í ý: 15.04.2023)
16. Poulin A. B. Criminal Justice and Videoconferencing Technology: The Remote Defendant, 78 TUL. L. REV. 2004. P. 1089.
17. Gourdet C. et al. Court Appearances in Criminal Proceedings Through Telepresence: Identifying Research and Practice Needs to Preserve Fairness While Leveraging New Technology, RAND CORP., at 3. 2020. doi: <https://doi.org/10.7249/RR3222> (ääòà çáàðí áí í ý: 15.04.2023)
18. Remote Criminal Court Proceedings During COVID-19. URL: <https://www.justia.com/covid-19/impact-of-covid-19-on-criminal-cases/remote-criminal-court-proceedings-during-covid-19/> (ääòà çáàðí áí í ý: 15.04.2023)
19. Tralmaka I. Defence Rights in Remote Justice Procedures. URL: <https://www.unodc.org/dohadeclaration/en/news/2020/06/defence-rights-in-remote-justice-procedures.html> (ääòà çáàðí áí í ý: 15.04.2023)

References

1. Prymishchennia sudiv Ukrainy u chasy viiny: yaki postrazhdaly naibilshe. Sudovo-yurydychna hazeta. 27 veresnia 2022. URL: <https://sud.ua/uk/news/photo/250322-primishchennya-sudiv-ukrayini-u-chasi-viyni-yaki-postrazhdali-naybilshe-foto> (date of access: 15.06.2023)
2. Tsvietkova K. Yaki sudy zminy pidsudnist na chas voiennoho stanu? (GOLAW). URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/yaki-sudi-zminili-pidsudnist-na-chas-voennogo-stanu/> (date of access: 15.06.2023)
3. Biezhanova A. Problemy zastosuvannia rezhymu videokonferentsii pid chas sudovoho zasidannia. Protseualni aspekty dosudovoho rozsliduvannia: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 07 kvitnia 2017 r.). Odesa : ODUVS, 2017. S. 28–29.
4. Muradov V. Problemy vykorystannia videokonferentszviazku na suchasnomu etapi rozvytku tekhniko-kryminalistychnoho zabezpechennia sudovoho rozghliadu kryminalnykh sprav. Pravo Ukrainy. 2011. ¹ 7. S. 235–240.
5. Smyrnov M. I. Osoblyvosti nadannia vzaiemnoi pravovoi dopomohy u kryminalnykh spravakh z vykorystanniam metodu videokonferentszviazku: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. K., 2005. 268 s.
6. Shulha N. V. Provedennia protseualnykh dii u rezhymi videokonferentsii u kryminalnomu provadzhenni: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. Kyiv, 2019. 208 s.
7. Pashkovskiy M. I. Videokonferentsiia u kryminalnomu sudochynstvi. Pravove zhyttia suchasnoi Ukrainy: Tezy dopovidei Mizhnarodnoi naukovoii konferentsii profesorsko-vykladatskoho i aspirantskoho skladu (21–22 travnia 2010 roku ONiUA). Odesa, 2010. S. 587–589.
8. Kaplina O. V., Tumanians A. R., Sharenko S. L. Sudochynstvo u kryminalnomu provadzhenni pid chas pandemii covid-19: mizhnarodnyi dosvid ta vitchyzniana praktyka. Porivnialno-analitychne pravo. 2020. ¹ 3. S. 141–167. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35663/1.pdf> (date of access: 15.06.2023)
9. Hloviuk I. V., Drozdov O. M. Provedennia sudovoho zasidannia u rezhymi videokonferentsii u kryminalnomu provadzhenni: doktrynalni ta praktychni problemy. Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal. 2023. ¹ 1. URL: http://lsej.org.ua/1_2023/104.pdf (date of access: 20.06.2023)
10. Ažubalyté R., Titko I. Remote criminal trial-fair trial? International Comparative Jurisprudence. 2022. T. 8. ¹ 2. URL: <https://ojs.mruni.eu/ojs/international-comparative-jurisprudence/article/view/7416/5635> (date of access: 20.06.2023)
11. Pravosuddia v dystantsiinomu rezhymi zabezpechuie pravo uchasnykiv sudovykh zasidan na zakhyst vid zahroz. 2022. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1301262/> (date of access: 15.06.2023)
12. Turner J. I. Remote Criminal Justice. 53 TEX. TECH L. REV. 197. 2021. URL: https://scholar.smu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1829&context=law_faculty (date of access: 15.04.2023)
13. Moss B. Courts continue to embrace remote proceedings. Tomson Reuters. 30 November 2022. URL: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/news-and-media/courts-remote-proceedings/> (date of access: 15.04.2023)
14. Citizens Econ. Efficiency Commn, Video Arraignment 2.0: Streaming Justice. 2019. 10. URL: http://eec.la-county.gov/Portals/EEC/Reports/202_0619VideoArraignmentReport.pdf (date of access: 15.04.2023)
15. Courts Realized Savings Through Video Conferencing (illustration), in Video Conferencing Survey, NATL CTR. FOR STATE CTS. 2010. URL: https://www.ncsc.org/__data/assets/image/0019/16732/q48-png.png (date of access: 15.04.2023)
16. Poulin A. B. Criminal Justice and Videoconferencing Technology: The Remote Defendant, 78 TUL. L. REV. 2004. P. 1089
17. Gourdet C. et al. Court Appearances in Criminal Proceedings Through Telepresence: Identifying Research and Practice Needs to Preserve Fairness While Leveraging New Technology, RAND CORP., at 3. 2020. URL: <https://doi.org/10.7249/RR3222> (date of access: 15.04.2023)
18. Remote Criminal Court Proceedings During COVID-19. URL: <https://www.justia.com/covid-19/impact-of-covid-19-on-criminal-cases/remote-criminal-court-proceedings-during-covid-19/> (date of access: 15.04.2023)
19. Tralmaka I. Defence Rights in Remote Justice Procedures. URL: <https://www.unodc.org/dohadeclaration/en/news/2020/06/defence-rights-in-remote-justice-procedures.html> (date of access: 15.04.2023)

Óäâ÷äé ºãîð Äí äð°éîäé÷

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
Львівський державний університет внутрішніх справ

Fedchak Ihor

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor

Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-4539-5988

DOI: 10.25313/2520-2308-2023-7-9040

ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ ПРОФІЛАКТИКИ СКОЄННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЧЕРЕЗ ЗОСЕРЕДЖЕННЯ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ В МІСЦЯХ КОНЦЕНТРАЦІЇ НЕЗНАЧНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ «Broken Windows» / «Розбитих Вікон»

REGARDING THE EFFECTIVENESS OF THE MODEL FOR THE PREVENTION OF CRIMINAL OFFENSES THROUGH THE CONCENTRATION OF POLICE WORK IN PLACES OF CONCENTRATION OF MINOR OFFENSES «Broken Windows»

Анотація. Статтю присвячено дослідженню та висвітленню ефективності моделі профілактики скоєння кримінальних правопорушень через зосередження роботи поліції в місцях концентрації незначних правопорушень Broken Windows/ Розбитих Вікон.

Констатовано, що концептуально модель профілактики скоєння кримінальних правопорушень через зосередження роботи поліції в місцях концентрації незначних правопорушень «Broken Windows» ґрунтується на положеннях про те, що стан соціального та фізичного розладу породжує у потенційних правопорушників відчуття відсутності належного правоохоронного контролю, та у підсумку призводить до вчинення протиправних дій через сформоване переконання про високу вірогідність уникнення покарання. Згідно концептуальних положень моделі профілактики скоєння кримінальних правопорушень через зосередження роботи поліції в місцях концентрації незначних правопорушень «Broken Windows» кримінальній активності можна запобігти, якщо співробітники правоохоронних органів застосують до місцевості, у якій спостерігаються ознаки безладу посилене правозастосування, а ресурси місцевих громад будуть скеровані для усунення такого стану справ.

Установлено, що наукові дослідження та сформована правоохоронна практика підтверджує наявність суперечливих доказів однозначності детермінуючого кримінальну активність зв'язку саме з ознаками фізичного та соціального розладу, а посилене правозастосування в окремих місцях породжує дискримінацію менш захищених прошарків населення.

Визначено, що більш тісний причинно-наслідковий зв'язок між кримінальною активністю існує між рівнем якості життя населення а не станом безладу. Проте встановлено, що посилене правозастосування та усунення ознак розладу породжує підвищення стану довіри до співробітників правоохоронних органів зі сторони населення, що проявляється у підвищенні рівня інформаційного обміну, що опосередковано позитивно профілактично впливає на стан криміногенної ситуації.

Ключові слова: модель правоохоронної діяльності, проактивність, розлад, посилене правозастосування, протидія злочинності, контроль, правопорядок, детермінанти.

Summary. The article is devoted to the research and highlighting of the effectiveness of the model of prevention of criminal offenses through the concentration of police work in places of concentration of minor offenses called «Broken Windows».

í 3áð3á áí æèðéíáèð ðáéíí 3á ° íáí áéíáèí , í ðíðá áíí è ðáèèì è í á °.

Óáí ð3ý í íáæ³ ì ðíð³éáèðèèè ñéí°íí ý èðèì 3-í áèüí èð ì ðááíííððóáí ù +áðáç çíñáðááæáí í ý ðíáí-ðè ì íé³ò3çí á ì 3ñöýð èíí óáí ððáð³çí í áçí à+í èð ì ðá-áíííððóáí ù «Broken Windows» ðáéíæ ì áðáááá+á°, ùí á á³èüð òí ìðýáéíááí èð ðáéíí áð 3ñí ó° á³èüð ýé³ñí èé í áóíðí áèüí èé ñíð³áèüí èé èíí òðíèü. Á ðá-çóèüðáð³ ì áøèáí ò³ ðíçóí 3þòü, ùí 3ñí ó° á³èüð á èí íá³ðí 3ñòü òíáí, ùí áíí è ì íæðòü áóðè ñí³èí áí³ í á ñéí°íí³ èðèì 3í áèüí íáí ì ðááíííððóáí í ý, 3 òíí ó áíí è òðèýþòüñý á³á ðáéíçí á³ýèüí íñ³. Í áí áè èþáè í á ò³èüèè à+èí ýþòü èðèì 3í áèüí³ ì ðááíííððóáí-í ý +áðáç óýáí ó èí íá³ðí 3ñòü çð áèèðèðöý. Í áð³áéí ááááðí íñ³á, ýé³ á+èí ýþòü èðèì 3í áèüí³ ì ðááíííððó-áí í ý, ðíáéýòü òá +áðáç òáèòíðè, ááñí èþòí í í á ííá'ýçáí³ ì íòáí ò³èí èí í áñè³áéííí áèèðèðöý. Í áð³á-èí ððó³èí èí è òáèòíðáí è áèý í ì ðíáæáí í ý í áí³ðð, à çáíáíí³ èíí èðáðí èð çéí+èíí³ èð á³é ° çóáíæ³-è³ñòü, ñíð³áèüí èé ðèñè, ì ñèð³+í³ çáðáíðþááí í ý òá 3í òá, ì ñí áèèáí ðáèèð èðèì 3í áèüí èð èáðí èð á³é ýè èðáá³æèè, çéí+èíí³ á ááçá³ýèüí 3ñòü òí ùí [2].

Ç í èèíí ì +áñó ñí 3áðíá³òí èèè ì ðááíííððííí èð ì ðááíí³á òñá³áííí èèè í áýáí³ 3ñòü ñóí áðá+ííñðáè òá á³áñòíí³ ááñí èþòí íçí òí+ííñ³ ðáçóèüðáðèáí íñ³ ì íáæ³ ì ðíð³éáèðèèè ñéí°íí ý èðèì 3í áèüí èð ì ðá-áíííððóáí ù +áðáç çíñáðááæáí í ý ðíáíðè ì íé³ò3çí á ì 3ñöýð èíí óáí ððáð³çí í áçí à+í èð ì ðááíííððóáí ù «Broken Windows». Ñí 3áðíá³òí èèè ì ðááíííððííí èð ì ðááíí³á ð³çí èð ð³áí³á á³áí íáèèèñü ì ðíáíáæóááðè ì ðáèðèèð ááçí 3áñðááí èð ì áðáá³ðíè òá áðáðð³á çá áð³áí³ ì ìððóáí í ý, í áðíí³ 3ñòü, ò³è³ ì áððóèüí èð ì í-è³ðáèñüèèð çí 3ñðèèèñü ó í áí ðýí³ ñððèí óááí í ý çéí-+èíí³ òèýòíí³ çá³èüðáí í ý áèáèí íçí ì ðèñòíí³ ì ðð³, à ðáéíæ ó èðáùííí ó çá'ýçéó ç ì 3ñóááèí è ì áøèáí-öýí è òá áèáñí èèáí è ì 3áí ðè°í ñðá, ùí á 3ááí òèð³-èóááðè ì 3ñöý èíí óáí ððáð³çí çéí+èíí³; áèðèáí íñ³ ì á ááí³ 3í 3ñðáðèáí í-ðáðèðí ð³áèüí èð íáèí èöýð, ýé³ áíí è íáñèóáí áóþòü. 2ñí ó° í+ááèáí à ì íððááá ì 3áððè-ì óááðè òá ñí³ áí ðáðþááðè ç ì 3ñóááèí è áðíí áááí è, òá í á áíí òñèáðè 3í 3³áðèáí íáí òí áðááæáí íáí ñðáá-èáí í ý ì íé³ò3çí áí íèðáí èð èáðááíð³è áðíí ááýí.

Áèíí íáí è ííèýáá° á òíí ó, ùí ì ððð³áíí³ 3í ááñðó-ááðè ó áíááíñððíèíá³ ñð³èè³ ñððèí óááèüí³ çáðíáè ì ðíðè çéí+èíí³ ì ðð³, à í á á ííááððí áá³, çáððáðí³, èíðíðèíñððíèíá³ áèí ðááèáí í ý, ðáè³ ýé³ ì ðíííí³ ò° ì íáæü ì ðíð³éáèðèèè ñéí°íí ý èðèì 3í áèüí èð ì ðá-áíííððóáí ù +áðáç çíñáðááæáí í ý ðíáíðè ì íé³ò3çí á ì 3ñöýð èíí óáí ððáð³çí í áçí à+í èð ì ðááíííððóáí ù «Broken Windows». Í áá³òü ýèüí ì ðèí òñðèðè, ùí ì áðíáè ðíáíðè ì íáæ³ ì ðáðþááðèí óòü, ó æíáí³ è òáðèðí ð³áèüí³ è áðíí áá³ ì 3èí èè í á áóáá áíñðáðí ùí ì íé³ò3çí áèý ì 3áððèí èè ò³çè+ííáí òá ñíð³áèüí íáí ì ðíðýáèó òá áðáèðèáí íáí ñððèí óááí í ý çéí+èíí³ ì ðð³. Áíááíñððíèíáá ð³óáí í ý ì ðíáèáí çéí+èíí³ ì ííèý-áá° á òíí ó, ùí á çíñáðááèðè ðáñððñè í á èí ðááóááí í³ ñðáí ó æèðèíáí áí ñáðááí áèüà òáèèè +èííí, ùí á ñí ðèýðè ðíçáóáí á³ áèðèáí èð òá ñð³èèèð áðíí áá, ýé³

ñáí íñ³èíí ì íæðòü ì 3áððèí óááðè í áèáèí èé ñðáí ì ðááíííððýáèó ááç ì íñ³èíííçí ì ðèñòíí³ ì íé³ò3çí [7].

Í íáæü ì ðíð³éáèðèèè ñéí°íí ý èðèì 3í áèüí èð ì ðááíííððóáí ù +áðáç çíñáðááæáí í ý ðíáíðè ì íé³ò3çí á ì 3ñöýð èíí óáí ððáð³çí í áçí à+í èð ì ðááíííððóáí ù «Broken Windows», èí íá³ðíí, áñá-ðáèè çá³èñí þ° ì íí³ðí èé áí èèá í á çéí+èíí³ñòü. Í ðíðá ì áèí òòí áááæá°, ùí çç ðááè³çáð³ý ñí ðè+èí èèá çí áí òáí í ý í áñèèüí èòüèíçí çéí+èíí³ ì á 70 á³áñíðè³á, ýé³ ò³è ì íáæ³ ñáíáí +áñó ì ðèñòááèè. Í ðíðá, í áçáæá-þ+è í á áñ³ áíèáçè òíáí, ùí ì íáæü ì ðíð³éáèðèèè ñéí°íí ý èðèì 3í áèüí èð ì ðááíííððóáí ù +áðáç çí-ñáðááæáí í ý ðíáíðè ì íé³ò3çí á ì 3ñöýð èíí óáí ððáð³çí í áçí à+í èð ì ðááíííððóáí ù «Broken Windows» í á áíñýáá° çáááèèáðíááí èð ðáçóèüðáð³á, ì ðíðá, ì ííèí-æáí í ý ðáéíçí ì íáæ³ ì ðíáíáæóþòü çáèèðáðèñý ì í-ì òèýðí èí è ýè á í áóéíáíí ò ñáðááí áèü³, ðáè³ á ñá-ðááí áèü³ ì ðááíííððííí ò³á òá 3í òèð íñ³á, á³ýèüí 3ñòü ýèèð ° áíðè+ííþ áí ì 3áððèí áí í ý ì ðááíííððýáèó [9].

Áðáðíáóþ+è ñáíþ ñóí áðá+èèáó ì ðèðíáó, ì íáæü ì ðíð³éáèðèèè ñéí°íí ý èðèì 3í áèüí èð ì ðááíííððó-áí ù +áðáç çíñáðááæáí í ý ðíáíðè ì íé³ò3çí á ì 3ñöýð èíí óáí ððáð³çí í áçí à+í èð ì ðááíííððóáí ù «Broken Windows» ñüíáíáí³ ì á áèèíðèñííáó°òüñý ýè ñí íñ³á áí èèáó í á çéí+èíí³ñòü ó á³èüðíñ³ ááèèèèð ì 3ñð. Í áí áè ì ðíýáè ò³°çí ì íáæ³ áñá ù á ì áþòü ì 3ñòá, 3 ì áþòü á³áííá³áíí ì 3ñòá ì ðíðíáæáí³ ì ðáèðèèíþ ðááè³çáð³çí çç ì ííèíáèáí òí èèáñíá³ òí áðááæáí í ý.

Ó 2004 ðíð³ ñí 3áááðíð òáíð³çí ðíçáèðèð á³èíí Áæáèí ñ Á³èñíí çáýáèá: «B áíñ³ í á çí áþ, +è áíðíðü-áá ç ááçèááíí çí èæó° ð³ááí ù çéí+èíí³ñòü... Í áá³-áííí, ýè áííí ° í áñí ðááá³». Á³í ñðááðáæóááá, ùí 3ááý ì áðááóñ³ ì ííèýááèá ò áèýáèáí³ çá'ýçéó ì 3æ ýé³ñòþ æèðöý òá ð³áí áí íáñèèèý. Í ðíðá òþ 3ááþ áóèí ñóíðí òèüíááíí òáèèè +èííí, ùí í á ì ðáèðèð³ çç áð³èþááèè ò áèáèýá³ ì ííèèáí í ý ì íé³ðáèñüèíáí èííððíèþ òá ðáí ðáñ³è í áçáðèüáí èð áððí [5].

Í áí áæóááèüí èé áí èèá í á òáí ááí³ çéí+èíí³ñòü — í áèááèá ù íááí í á ì ðáöý, à ì íáæü ì ðíð³éáè-ðèèè ñéí°íí ý èðèì 3í áèüí èð ì ðááíííððóáí ù +áðáç çíñáðááæáí í ý ðíáíðè ì íé³ò3çí á ì 3ñöýð èíí óáí ððáð³çí í áçí à+í èð ì ðááíííððóáí ù «Broken Windows» ì ðí-ííí³ òèüðáðí áðèáí èé ì 3áð³á áí çáííá³ááí í ý ì ðá-áíííððóáí í ý òá ì íðèðáííþ çéí+èíí³ñòü +áðáç ì 3áððèí áí í ý ì ðíðýáèó á ñóñí 3èüñðá³ [2]. Çááæáþ+è í á òó íáñðááèíí, ùí áíá³ðá íáðáí á ñíí íáí èí ì í-èáçí èèíí ðíáíðè ì íé³ðáèñüèíáí, òí ððááá çç çáíáó-ááðè ì íáñýèááí í èí è ñí ðáááí è, ñí ðýí íááí èí è í á ì íèðáùáí í ý æèðöý áðíí ááýí, çíèðáí á 3 á ñðáð³ ááçí áèè. Í áí èí³ ç òáèèð í áí ðýí è³á ýèðáç ì íæá ñèóáóááðè áí ðíááæáí í ý ì ðáèðè+è èð áèáí áí ò³á ì íáæ³ «Broken Windows», à ñáí á í óèüíáíçí òáð-í èí íñ³ áí áóáü-ýèèð ì ðááíííððóáí ù. Ñí 3áí ðáöý áèááè, ì ðááíííððííí èð ì ðááí³á òá áðíí ááñüèíñ³ ó ðáí èáð òüíáí ì ðíáèðó ° ò³èèíí áèí ðááááííþ 3 í áí áó³áííþ ì ðáèðèèíþ, ðáçþí ó° Á. Áí èóáí ò [10].

Ñè³á ì íáí áèðèñü ç ó+áí èí Í. Á. Èíí áííí, ýèèè ñðááðáæó°, ùí ó ððñè³ áí ðíááæáí í ý ì íáæ³

і ді о³ææøøèèè ñèí¹íí ÿ èðèì¹ æèüí èð ì ðààííí ðø-
øáí ù ðàðç çí ñàðàäæáí í ÿ ðíáíðè ì íè³ø³; á ì¹ ññòÿø
èíí òáí ððàø³; í áçí à-í èð ì ðààííí ðøøáí ù «Broken
Windows» äææèèáí æèðíæèðè ì¹ äðíæè áí òíðì ó-
ááí í ÿ ááçí à-í íáí æèðèíáíáí ñàðàáí æèùà. Çíèðá-
ì à, áàððì í ááíèíèðè ì á à¹áñòíí ññ³ ó áæèèèèè
ì¹ ññàð ì ðèáóæèí èíáèð ðàðèðìð³è æèÿ ðíáí, ù íá
ì íæí à áóèí æèàøðáààðè ì ððì æèüí èè æèðð³æè
ì ðíñ³ð æèÿ çàéí ÿøÿ ñí ìððìì, í æèàøðáààðè ì áðèè
³ ñèáàðè, á¹áí í-èí èíáó çíí ó ðí ùí. ² ðàèà ððàá-
í¹ ñèð-í à çàì èí ðð³ñòù í æèèááá³ ñá³è á¹æèðèí è ì
ì ñèðìèíá³; èðáæè. Í ðíñ³ð æèðèíáíáí ñàðàáí æèùà
³ áí ððð³øí ùí-áððíáí³ ì ðíðáñè ð³ñí ì áçà¹í ì ííá'ÿçá-
í³ ì¹ æè ñíáíð. Õíì ó ìðááí è ì¹ ññàáí; æèáèè ííáèíí³
ì ðíáíæèðè ì áðáí íáèí è³ ç çááóáíáí èèàì è; ñí ðÿì í-
áóáàðè çòñèèèÿ, ù íá áðð³ðæèðððà ì¹ ññà ðíçàèààè-
ñÿ ç ððàððááí í ÿì æèí íá áí òíðì óááí í ÿ ááçí à-í íáí
æèðèíáíáí ñàðàáí æèùà; ì ðàððáàðè ì áá ññáí ðáí í ÿì
èíí òíðì èð òí íá æèÿ ì ðíæèááí í ÿ³ ì áá-áí í ÿ,
ì ðàø³ áðíì áäÿí [6, ñ. 46–47].

Бé æèíí íáíè ñè³á çàçí à-èðè, ù í ì íáæèü ì ðíð³-
èæèðèèè ñèí¹íí ÿ èðèì¹ æèüí èð ì ðààííí ðøøáí ù ðà-

ðàç çí ñàðàäæáí í ÿ ðíáíðè ì íè³ø³; á ì¹ ññòÿø èíí òáí -
ððàø³; í áçí à-í èð ì ðààííí ðøøáí ù «Broken Windows»
òí-ííð³ èèøá áí íááíí; ì¹ ðè ó ðàñòèí³ òíáí, ù í
íçí æè çáí ááááí ññ³ òà ááçèááó ññáíðððòù ñàðàáí æè-
ùà, ñí ðèÿøèèèáá æèÿ ñàðèíçí èð èðèì¹ æèüí èð ì ðààí-
íí ðøøáí ù. Í ìðÿá ç òèì, ñí¹áðíá³ðè èèè ì íè³ø³; ì á-
ðòù ì ðíáíææøáàðè ðáæ³çíáóáàðè òí³ áíñòíí ì¹ çàðíæè
æèÿ òñòáí íáèáí í ÿ ì ðààííí ðÿæèð. Í íæí à èíí ññàðð-
áàðè, ù í çáñòíí ññááí í ÿ ì íèíæáí ù ì íáæè³ ì ðíð³èæè-
ðèèè ñèí¹íí ÿ èðèì¹ æèüí èð ì ðààííí ðøøáí ù ðàðç
çí ñàðàäæáí í ÿ ðíáíðè ì íè³ø³; á ì¹ ññòÿø èíí òáí ððàø³;
í áçí à-í èð ì ðààííí ðøøáí ù «Broken Windows», ù í
ì íèÿáá³ ó çáñòíí ññááí ì¹ ì íñèèáí ì æèðèáí ññ³ ì íè³ø³;
òà ì ðááñòááí èè³á áðíì ááññèííñ³ òà ì ðááí³á æèáèè òà
ñáí ì áðÿáóááí í ÿ ç ì áòíð òííí áí í ÿ íçí æè ááçèááó ì á
ðàðèðìð³; óóí èð³íí óááí í ÿ ì ðààííí òíðìíí íáí ì ðááí ó
ñí ðáæèÿ³ á³áæè ì íçèðèèáí èè áí èèà ì á ðíçáóáí áó
ññ³èèèð á¹áí ññèí áíá³ðè ì¹ æè ì áøèáí òÿì è ðàðè-
òíð³æèüí èð áðíì áá òà ì ðààííí òíðìíí èí è ì ðááí áí è,
ù í¹ ññòð³æèì ðàçáðáí ì¹ ááèùáí í ÿ³ òíðì áò³èíí;
áçà¹í íá³; á¹ òàðáñáð òí áðáææøáàèèíí íáí áí èèáó ì á
ññáí èðèì¹ æèíí íí; ñèððáø³.

È³ðáððàððà

1. Kelling G. L., Wilson J. Q. Broken Windows. The police and neighborhood safety. The Atlantic. March 1982. Vol. 249. URL: <https://unbrokenwindows.queensmuseum.org/index/atlantic> (ààðà çáàðí áí í ÿ: 21.07.2023).

2. Ruhl Ch. The Broken Windows Theory. Forensic Psychology. July 26, 2021. URL: <https://www.simplypsychology.org/broken-windows-theory.html> (ààðà çáàðí áí í ÿ: 21.07.2023).

3. Hinkle J. C. The relationship between disorder, perceived risk, and collective efficacy: a look into the indirect pathways of the Broken Windows thesis. Criminal Justice Studies. December 2013. 26(4).

4. Áíèóáíø Á. Á. Õðáí ñòíðì áò³ÿ ì¹ áðíá³á ì íè³øáèññèíáí òóí èð³íí óááí í ÿ á ðñè³ áí ðíááææáí í ÿ ðáíð³ ðíçàèèðè á³èíí³ ì íáæè³ ÑÁÐÍ. Ð ðèæè-íí èè ðáñííèñ Í áò³íí æèüí ì æèááá³; áí ððð³øí³ òò ñí ðáá. 2021. ¹ 1(21). Ñ. 81–90.

5. Ññáíðè³. Õáíð³ÿ ðíçàèèðèðè á³èíí: ðíì ó íáñí ðááá³ áííá íá ì ðàðð³? 2019. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2019/09/09/teoriya-rozbytyh-vikon-chomu-naspravdi-vona-ne-pratsyuye/> (ààðà çáàðí áí í ÿ: 21.07.2023).

6. Èííáí Í. Á., Áíçíðè Á. Á., Õè-èíá Á. Í. Í ðááí³ çáò³èíí-ì ðááíá³ çáñáàè æèèíðèñòáííÿ ì íè³ø³ð³ Óèðáçí è çàððá³æèííáí áíñá³áó èðèì¹ æèííá³-íí; ðáíð³; ðíçàèèðèðè á³èíí. Á³ñí èè íáí³ áí ò³áðíí; áñí³áò³; Óèðáçí è. 2021. ¹ 4(18). Ñ. 35–50.

7. Understanding «Broken Windows» Theory. Seattle City Council Insight. URL: <https://sccinsight.com/2019/09/03/understanding-broken-windows-theory/> (ààðà çáàðí áí í ÿ: 21.07.2023).

8. Harcourt B. E. Illusion of Order: The False Promise of Broken Windows Policing. 2005. 304 p.

9. Vedantam Sh., Benderev Ch., Boyle T., Klahr R., Penman M., Schmidt J. How a theory of crime and policing was born, and went terribly wrong. November 1, 2016. URL: <https://www.npr.org/2016/11/01/500104506/broken-windows-policing-and-the-origins-of-stop-and-frisk-and-how-it-went-wrong> (ààðà çáàðí áí í ÿ: 21.07.2023).

10. Áíèóáíø Á. ßèùí èðáè áá-àðù, ù í¹ ò³ ì ðøøóððòù ì ðááèèà³; çì òà ññíæèðù ç ðóè, òí áááæáðòù, ù í ì íæòù á³ÿðè òàè ñáíí. Áááí³ÿ ííáèí Õ³ððèà: [ñáèò]. 2021. URL: <https://firtka.if.ua/blog/view/volodimir-golubosh-iakshcho-liudi-bachat-shcho-inshi-porushuiut-pravila-i-yim-tse-skhodit-z-ruk-to-vvazhaiut-shcho-mozhut-diiati-tak-samo> (ààðà çáàðí áí í ÿ: 21.07.2023).

References

1. Kelling G. L., Wilson J. Q. Broken Windows. The police and neighborhood safety. The Atlantic. March 1982. Vol. 249. URL: <https://unbrokenwindows.queensmuseum.org/index/atlantic> (date of access: 21.07.2023).

2. Ruhl Ch. The Broken Windows Theory. Forensic Psychology. July 26, 2021. URL: <https://www.simplypsychology.org/broken-windows-theory.html> (date of access: 21.07.2023).

3. Hinkle J. C. The relationship between disorder, perceived risk, and collective efficacy: a look into the indirect pathways of the Broken Windows thesis. Criminal Justice Studies. December 2013. 26(4).

4. Holubosh V. V. Transformatsiia pidkhodiv politseiskoho funktsionuvannia v rusli vprovadzhennia teorii rozbytykh vikon i modeli SARO. Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav. 2021. ¹ 1(21). S. 81–90.

5. Stasiuk I. Teoriia rozbytykh vikon: chomu naspravdi vona ne pratsiue? 2019. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2019/09/09/teoriya-rozbytyh-vikon-chomu-naspravdi-vona-ne-pratsyuye/> (date of access: 21.07.2023).

6. Kopan O. V., Vozniuk A. A., Tychyna D. M. Orhanizatsiino-pravovi zasady vykorystannia politsiieiu Ukrainy zarubizhnoho dosvidu kryminolohichnoi teorii rozbytykh vikon. Visnyk penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy. 2021. ¹ 4(18). S. 35–50.

7. Understanding «Broken Windows» Theory. Seattle City Council Insight. URL: <https://sccinsight.com/2019/09/03/understanding-broken-windows-theory/> (date of access: 21.07.2023).

8. Harcourt B. E. Illusion of Order: The False Promise of Broken Windows Policing. 2005. 304 p.

9. Vedantam Sh., Benderev Ch., Boyle T., Klahr R., Penman M., Schmidt J. How a theory of crime and policing was born, and went terribly wrong. November 1, 2016. URL: <https://www.npr.org/2016/11/01/500104506/broken-windows-policing-and-the-origins-of-stop-and-frisk-and-how-it-went-wrong> (date of access: 21.07.2023).

10. Holubosh V. Yakshcho liudy bachat, shcho inshi porushuiut pravyla i yim tse skhodyt z ruk, to vvazhaiut, shcho mozhut diiaty tak samo. Ahentsiia novyn Firtka: [sait]. 2021. URL: <https://firtka.if.ua/blog/view/volodimir-golubosh-iakshcho-liudi-bachat-shcho-inshi-porushuiut-pravila-i-yim-tse-skhodit-z-ruk-to-vvazhaiut-shcho-mozhut-diiati-tak-samo> (date of access: 21.07.2023).

Êîããë³à Ì ëðîíëàà Áîëîãëî ïðîãëë÷

*кандидат юридичних наук, професор
Львівський державний університет внутрішніх справ*

Kovaliv Myroslav

*PhD in Law, Professor
Lviv State University of Internal Affairs
ORCID: 0000-0002-9730-8401*

Ñëðëî ùëîãîññüëëë Ðîíëàî Ì ëëîëàëîãë÷

*кандидат економічних наук, професор
Львівський університет бізнесу та права*

Skrynkovsky Ruslan

*PhD in Economics, Professor
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0002-2180-8055*

Ì ëëëððë Ì ëëîëà Áîãð°ëîãë÷

*доктор юридичних наук, професор
Інститут Управління державної охорони України
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Mykytiuk Mykola

*D. Sc. (Law), Professor
Institute of the Department of the State Protection of Ukraine of
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: 0000-0002-1759-7312*

Õî ëç Ì àð'ÿî à Áîññë³àî à

*доктор філософії в галузі права
Львівський університет бізнесу та права*

Khmyz Mariana

*PhD in Law
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0003-3553-8022*

Êîðîî àòî³ë ºãîð Ì ëòàëëîãë÷

*доктор юридичних наук, професор
Військовий інститут
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Koropatnik Ihor

*D. Sc. (Law), Professor
Military Institute of
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: 0000-0002-0493-0710*

DOI: 10.25313/2520-2308-2023-7-9006

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ
У КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

**LEGAL REGULATION OF STATE PROTECTION
IN THE CONTEXT OF STATE SECURITY OF UKRAINE**

οάι οδ οή^ο; ηέοαεε. Έαδ³αι εε ιηι αεηοι; ιοιθι ι ε αεγ αεει ι αι ι γ ι αι α γ ε³α ι ι αει αι ςαααεα³αι ςι αοε, υι ι εαι ο δ ι αεοε ι ηι αα, γεα ι ο ι θ ι ι γ ο υ η γ α ι α ε α ε ε α + ι ι ο ι α ε α ο ι υ ι ι ο, εοαε ι ι ζ α α, ς εε ι ςοηοδ³+αοει αουηγ. Αι ι υ ι αι ι ι αει ι α ι α α ο ι α ε ο ε ανη ς ι ο ι θ ι α ο ς γ ι δ ι ι ι α ε ε α ς α α δ ι ς ε α ε ο ο ρ ο α ς α ι δ ι α ρ ι η η α ε, γεα ι ο ι θ ι ι γ ο υ η γ α. Αεοι α γ + ε ς ο υ ι αι ε α δ³αι εε θ ι α ε ο υ ι α ι α ο ς α ι ς θ ι ς ι δ γ α ε α ι ι γ, ι ε αι ο ι α δ ω θ ο ο ε ι ι ζ α ι ε, αεηοααεγ^ο ι η η ο ε, ε ι η δ α ε ι ο ς ς α ο ι α ε ι ο ι θ ι ι ε ς ς ι ο ε ι ε ι δ α α ι ο ι θ ι ι ι ε ι ε η ο δ ο ε ο ο δ α ι ε ο ι υ ι.

Ι η ι α ε η ο α ι ο ι θ ι ι α υ α ι α ανη ηέοαα ι ο ι θ ι ι ε. Ο α υ α ε ι ο ι θ ι ι α ι α ι ο ε ο ς α (ι ς η ο υ ι η η ο ς ε ι ι α ι ο α ο ε ι + ανη ι αι ι α ι α δ α α ο α ι ι γ ι η η α, γε³ ι ο ι θ ι ι γ ρ ο υ η γ), ηέοαα ι α ο α δ³α ε υ ι ι - ο α ο ι ς + ι ι α ι ς α α α ς ι α + αι ι γ ι (ο δ α ι η ι θ ο, ι ς α δ ι ο ι ι γ, ς α η ι α ε ς α γ ε ο ο ι υ ι).

Α α ι ς ι η ο δ α ο ε α ι ι - ι δ α α ι α ε ε δ α ε ε ι α α δ α ε α ι ι ζ ι ο ι θ ι ι ε ι δ α η η ο α α ε γ^ο ι η η α ε ε α ε α ε δ α α ο ε ρ α ι ι γ, γεεε η ο α ι δ ρ^ο ο α α ε ε ι δ ε η ο ι α ο η η α ο ε ο ς + ι ο ε ι ι α ς ι α ο ς ρ ρ δ ε α ε + ι ε ο, ι δ α α ι ς α ο ς ε ι ε ο ς ς ι ο ε ο ς α η ι α ς α α ε γ ς α α α ς ι α + αι ι γ ι α α ι ι α ι α α δ α ε α ι ι α ι η ο α ι ο, γεεε ι ς α ο δ ε ι ο ο υ η γ, ς α α δ³α α ο υ η γ ο α ς ι ς ι ρ ο υ η γ ς α α ι ι ι ι α ι ρ ε δ ε ο α δ³α, γε³ ο ι α ι α γ ε ι α ε ι ε.

Η ι ς ε υ ι ς η ο υ α α ι ς ι η ο δ α ο ε α ι ι - ι δ α α ι α ε ο δ α ε ε ι ς α δ ς ι ε ο ι α ι ο ε ο ς α α δ α ε α ι ι ζ ι ο ι θ ι ι ε ι δ ι γ α ε γ^ο ο υ η γ ο α η η ο α ι ι α ε α ι ς ς α α ι θ ι ι ς α ι ς α ι ε ς α, ι η ι ι α ι ε ι ε ς γεεε ο ι α ι α ε α ι ι γ η α ι α ι α ε ι α δ α η ο α α ι ι γ α δ ι ι α γ γ ι, α ο α ε ι α ε ι α δ α ι ς υ α ι ι γ α α ι ο α ε ς α ο α ο δ α ι η ι θ ο ι ε ο ς α η ι α ς α ι α ι α ι α α ι ς ε ο α δ ε ο ι θ ς ι ο ι α α ι ε ε + αν. Η ο α α δ α ε α ι ι γ Ο ε δ α γ ι ε γε ι δ α α ι α ι ζ α α δ α ε α ε ι α δ α α α + α ο ι δ ι α δ α η ε α ι α ι α ι α ε α ι ι γ α + αν ς ο α ι δ ι η ο ι θ ς ς ς ι ε ο ο ι θ ι ι δ ι ο ε ι δ α α ι ι ζ ι ι α α α ς ι ε ε η η ο ς α ε υ ι ε ο η ο α ι ο ε ο ς α, γε³ η ο α ι ι α ε γ ο υ η η ο ο ο α ο ς α α δ ι ς ο δ ς ς ι ι ι ε α ι ι α ε ι η ο η ι ς ε υ ι ε ι α ς α ι ι η ε ι α ι, ι η η ε ς ε υ ε ε ι α δ α α α + α ρ ο υ ι ι η γ α α ι ι γ ι α ι ι α η γ ε α α ι ι ε ε ι δ γ α ι ε ο ι δ α ε ς ι ι γ, γεεε ο ι θ ι ο ο υ η γ, + α δ α ς α α ι ς ι η ο δ α ο ε α ι ι - ι δ α α ι α ς ι δ ε ι η η ε ο α ς α α ι θ ι ι ε [3, c. 542].

Δ α ε ε ι ι α ι δ α α ι ς α ο ς γ ο ι δ α ε ς ι ι γ η ο δ ο ε ο ο δ ι ι ι α δ α α α + α ο α ε ε ρ + αι ι γ ι α η ο ο ι ι ε ο α ε α ι α ι ο ς α: δ α ε ε ι, α ε ς ι α + αι ε ε ι δ α α ι α ε ι η ο α ο ο η ι η ο α ι ο ε α ο ι δ α ε ς ι - ι γ; δ α ε ε ι, υ ι δ α ε ε α ι α ι ο ο ο α ς α ι ι η ε ι ε, γε³ α ε ι ε - ε α ρ ο υ ο ς α γ ε ο ς ι α ι ο ε ο ι ο ι δ α ε ς ι ι γ; δ α ε ε ι, υ ι δ α ε ε α ι α ι ο ο ο ι δ γ ι ς ο α ς α ι θ ι ο ι ς α γ ε ε η ο α ι ο ε α ο α ι α ι ο ε α ο ι δ α ε ς ι ι γ; ο ο ι ε ο ς ι ι α ε υ ι ς ο ι δ α ε ς ι η η ε ς δ α ε ε ι ε (ς α ε δ α ι ι γ ς ι δ α ο ρ α α ι ι γ ς ι ο ι θ ι α ο ς, ι δ ε - ε ι γ ο ο γ ο ι δ α ε ς ι η η ε ι α ι δ ς ο α ι ι γ, α ι α α α α ι ι γ δ ς ο α ι ι γ α ι α ε ε ι ι α ο ς α, α ε ε ι ι α ι ι γ ι δ ε ε ι γ ο ι α ι δ ς ο α ι ι γ ο ι υ ι); δ α ε ε ι α ς α ο ι ι α ς ι η ο α ι ο ε ο ς α α δ ο ε α ε υ ι ε ο ς α ι δ ε ς ι ι ο α ε υ ι ε ο ο ι δ α ε ς ι η η ε ε ο α ς α ι ι η ε ι α ο.

Α α ι ς ι η ο δ α ο ε α ι ι - ι δ α α ι α ε ε δ α ε ε ι α α δ α ε α ι ι ζ ι ο ι θ ι ι ε ι α α α ο ι δ γ ι ε ε ς ι ι α δ α ο ε α ι ε ε α ι ε ε α ι α ι δ α α ι α ο η ο α δ ο. Ο η ο α δ ς, δ α ε ε α ι α ι ο ι α α ι ι ζ ς ι ο ε ι ε η η ο ς α ε υ ι ε ι ε ι θ ι α ι ε, α α ι ς ι η ο δ α ο ε α ι ι - ι δ α α ι α ε ε δ α ε ε ι ι α α α ο ς ι ο ε ε ο α δ α ε ο α δ α ι ε ε α ο, ς ι η ο γε η ι α ι α ε ο ι + ι ς ο α ι α δ α α α ο ο α δ ι ς ι «α ι ε ε α» ο ι α ο ι α ς γ ι α α ο α υ - γε ο η η ο ς α ε υ ι ο α δ ο ι ο ο α α ε α ι η ο ο ι α ι δ γ ι ς.

Δ α ε ε ι ι α ι ο ε ο ς α α α δ α ε α ι ι ζ ι ο ι θ ι ι ε, γε ς ι ο ς η η α ο ς α ε υ ι ς α α ι ς ι η ο δ α ο ε α ι ι - ι δ α α ι α ς δ α ε ε ι ε,

ο α δ α ε ο α δ ε ς ο ο υ η γ α ι α α ο ε ι α ε ι ε ς α α ι θ ι ι α ι ε ο α ι α ι α γ ε α ι ε, υ ι α η ο α ι ι α ε ρ ρ ο υ η γ υ ι α ι η ο α ι ο ε ο ς α, γε³ ς α α α ς ι α + ο ρ ο υ α ρ ρ δ α ε ε ι ς α, ο α υ ι α ι η η α, γε³ ς α ς ε η ι ρ ρ ο υ α ς γ ε υ ι ς η ο υ ι α ι α ι ο ε α ο, υ ι ι ο ι θ ι ι γ ρ ο υ η γ, η η α ο ς α ε υ ι ε ι ε α α ι ς ι η ο δ α ο ε α ι ε ι ε ς α ο ι α a - ι ε, α ι ς α ς ε υ ι ε ι η η η α ι δ α ε ς ς α ο ς ι δ α α ς η α ι α ι α, ι δ α α ι ς α ο ς ε ι ι - ο α ο ι ς + ι e ι ς α α α ς ι a + αι ι γ ι.

Ι α δ ω α, υ ι α ε α ς ε γ^ο δ α ε ε ι ι α ι ο ε ο ς α α α δ α ε α - ι ι ζ ι ο ι θ ι ι ε ο α ς α γ ς ι ε ι α η ο α α ε ι, υ ι η η δ ε + ε ι e ε ε α η ο α ι ι α ε α ι ι γ υ ι α ι ι α ι ο ε ο ς α a α δ α ε α ι ι ζ ι ο ι θ ι ι ε, ς α α ι ς ι η ο δ α ο ε α ι ι - ι δ α α ι a e ι e η ο α ο ο η a ι e η ο α ι ο ε ο ς a, γε³ ς α α α ς ι a + ο ρ ο υ a ρ ρ δ α ε e ι ο. Δ ι ς α ε γ ι ο ε e δ α e e ι a ο η ο a ι ι a e a ι η ο ο ι δ γ a e o ς a a ς ι a + ο ο υ η γ δ ς ς ι e ι e η ο a ι ο e a ι e ι a ι a a ι e o ι a ι ο e a o, υ ι ι ς a e γ a a ρ ο υ ι a ι a γ ε ι a ς e ι ο ι θ ι ι ς, a e ρ + ρ + e ι a ι ο e o e ι a e ι ο - ι ς e a o ς γ o ς ι η η a e e a ι a a e e a ς o a δ a e e ι ς ι a ι ο e o e.

Η ι η η α ς α α α ς ι a + αι ι γ a a ι ς ι η ο δ α ο e a ι ι - ι δ a a ι a ι a ι δ a e e ι o a a δ a e a ι ι ζ ι ο ι θ ι ι e ι a ι ο e o ς a o a a ι ς ι η ο δ a o e a ι e e ι δ e ι ο η, γε e e a e δ a e a o o u η γ a ς a η ο ι η ο a a ι ι ς a a ι ς ι η ο δ a o e a ι ι - ι η ι a d a a e o a a e υ ι e o, ι δ ι o a η o a e υ ι ι - ς a a ς ι a + αι e o ς a o ι a ς a ς a o ι a ς a a a ι ς ι η ο δ a o e a ι a ι ι δ e ι e ι a ι γ.

Ι η ι α ι ς ι η e ι a e a ι ι γ ς a e ι ι ο Ο ε δ α γ ι e «Ι θ ι a a δ a e a ι o ι ο ι θ ι ι o ι δ a a ι ς a a a δ a e a ι ι ζ a e a e Ο ε δ α γ ι e o a ι η η a a ι a e o η η a» a ς a 4 a a d a ς ι γ 1998 θ ι e o a ς a ι ι - a ς a ρ ο υ δ ς a ι ρ δ ι ς a e o e o ρ δ e a e + ι ι ζ ι a o e e ς a + αν ς a η ο a ι ι a e a ι ι γ a a δ a e a ι η η o Ο ε δ α γ ι e, ι a a d a o ι a o ρ ο υ ς ι ς ι e o η ο η η ς e υ η o a ς, ι ι a γ ς a ι ς ς δ ι ς a e o e ι η a δ ι ι a - a γ ι η η e ι a ι η ο η η ς e υ η o a a, γε a ι δ a a ι a a ι a o ι a e a ι ι γ o o a d ι ι a e η e e e ι η e ς o e + ι e e, η η o ς a e υ ι e e, ι δ a a ι a e e, a e ι ι η ι ς + ι e e ς a a ς ι a e ι a e e ι δ ι η o ς d. «Ο e ι ι η e o o - o ς e ι ς e a ι e o d e ι ς ι δ a a ι a o ι η a e η e o η ς e ς a e e o a o o u η γ ι e o a ι ι γ ι δ ι η η a a ς a ι ι o a ι ι γ ρ δ e a e + ι e o ς ι η e ς o e + ι e o o a o ι ι e ι a ς e a o d a ι η o ι θ ι a o ς; e ι ι η e o o o ς e ι a ι ι δ a a ι ι δ γ a e o» [4, c. 53].

Α δ ι ι a a γ ι η η e a η ο η η ς e υ η o a ι o ι θ ι o o a d ι ι a a γ ι η η e ς o ς ι ι η η o ς o a ι ι θ ι e, γε³ o a a e e e a e ι e δ a a o e γ o ι d a ι e η η o ς a e υ ι ι ζ a ς γ e υ ι η η o ς. Ι ι θ ι e a a d ι ι a a γ ι η η e ι ο η ο η η ς e υ η o a ς ι ς ι a + ρ ο υ ι δ a e e a η η o ς a e υ ι ι ζ ι ι a a a ς ι e e, ι + ς e o a a ι ι γ o a η ο a ι a a d o e, ς a a ι θ ι ι e, υ ι δ a a e a ι a ι - o o ρ ο υ η η o ς a e υ ι o a ς γ e υ ι ς η ο υ η η η a ς η η o ς a e υ ι e o a d o ι a ς a ι ι a ς a ι a ι a ι o ς ι ι η η o a e o a d ι ι a e η e ι ζ ι η e ς o e + ι ι ζ e o e u o o d e, γε³ ς ι o ι ρ ρ ο υ η η a a ς e υ ι ς η ο υ o a o a ι ς η ο υ η η o ς a e υ ι ι ζ η e η o a ι e η ο η η ς e υ η o a a. Ο a a e ς ι a + a o o u η γ ς ι o a d a η a ι e a a ς ι a e e o a η o a a ς e υ ι ι a ι δ ι ς a e o e o η o η η ς e υ η o a a. Α δ ι ι a a γ ι η η e ς ι ι θ ι e ι η o ς a ι ς a ς a a ι ι - a ς a ι e o η η o ς a e υ ι e o o ς ι ι η η o a e ς d o ι o o ρ ο υ η γ ι a ι e o, a e a ι η o a ι ς a e d a e a ρ o u η γ a ι ι θ ι a o.

Ι a o ς ι ι a e υ ι a η o d a o a a ς γ η η d e γ ι ι γ d ι ς a e o e o a d ι - ι a a γ ι η η e ι a ι η ο η η ς e υ η o a a a Ο ε δ α γ ι ς ι a 2021-2026 θ ι e e ς a ς ι a + a o, υ ι o d a o ι a o ρ + e d ι e u a d ι ι a a γ ι η η e ι - a ι η ο η η ς e υ η o a a o δ ς ς ι e o η o a d a o η ο η η ς e υ ι ι a ι a e o o γ, η o a ι d a ι ι γ η η d e γ o e e a e o o ι ι a a e γ e ι a ι d ι ς a e o e o o a ι a e a a ι a e a ι ι γ a ς a o ι ι a ς ζ ς e ι a ι ς ι η e o o o a ι e o a a e e e a e ι ς a a a a ι γ ι ι d a a ι ς a a a d a e a ι ι ζ a e a e, ι d a a ι ς a ι η o a a ι a ι η a ι d γ a o a a ι ι γ [5].

Ι a e a ς e u o ι + a e a ι ι ρ o ι d ι a e a ι a ι a a ς a ι a ς a - ι ι η o ς a e a ι a ι o ς a ι δ a a ι a ι a ι δ a e e ι o a a d a e a ι ι ζ

іої дії є аої аї ³нòè-і єї çàñàààì òà à³àì íà³àì ìì ó çì ó³ì í³ñì í-ì ðààì àìì ó ðÿàó ì ðààì àì çì ñèñòàì è Óèðàçì è ó єíì òàèñ³ ðì çàèðèó ãðìì ààÿì ññèì àì ññìì ³èññòàà. Çàçì à-àì í ðì ÿàèÿ³òóñÿ ó à³ÿèì ì³ñ³ Óì ðààè³ í ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è Óèðàçì è òà ì³ àì ðÿàèì ààì èò ñòðòèòòàò, àñòàì íàèàì èò Çàèìììì Óèðàçì è «Ì ðì ààðààì ó ì³ ðì ðì ó ì ðààì ³à ààðààì ì çì àèàèè Óèðàçì è òà ì³ ñààì àèò ì³à» òà ³ì øèì è àèòàì è çàèìì-àààñòàà ì ðì ààðààì ó ì³ ðì ðì ó òà ðààèì è ì³ ðì ðì è.

Ðààèì çà³èñì ðààì ì çì ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è ì ðì ÿàèÿ³òóñÿ, í àñàì ì àðàà, ó ì àñòàì ààðòì ìì ó ì ðààì àìì ó ðààòèðààì í³, ìñì àèèàìì ó ì ðààì àìì ó ñòàòóñ³ ó³ò çì ààðààì ì çì ñèòàèè, ààèèèìì ó ì àñÿç³ ì³ àì íààèàì ù.

Ì àñòàì ààðòì ³ñòó ì ðààì àì àì ðààòèðààì í ÿ ì ðì ÿàèÿ³òóñÿ ó ì àñòòì ììì ó. À³àì íà³àì ì àì Çàèììì Óèðàçì è «Ì ðì ààðààì ó ì³ ðì ðì ó ì ðààì ³à ààðààì ì çì àèàèè Óèðàçì è òà ì³ ñààì àèò ì³à», ààðààì à ì³ ðì ðì à çà³èñì ð³òóñÿ ì ðààì àì è ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è. Àì ì ðààì ³à ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è ì àèàèèòó ì ðààì àèèì ì àà-ì çì àèàèè ó ààèòç³ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è, à òàèìæ èì àì ì³ àðìçà³èè òà çàèèàèè ì³à³òè, ùì ì àðààòààðòó ó à³ààì í³.

Óòò ììì ³òì èè ì àñòàì ààðòì èè ì³ àò³à — çàèèàèè ì³à³òè àèèð-àì³ àì ñòðòèòòòè ì ðààì ³à ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è, òì-à òàì ðàòè-ì ì ààðààì à òì ðààè³ ì ÿ ì àðààà-à³ àèòàðàì ó³àò³ ì ðààì ³à³ óñòàì ìà çà ìç-ì àèì ð ì àÿàì ì³ñ³-à³àñòòì ì³ñ³ àèààì èò ì³ àì íààèàì ù.

³ì ø³ ààðààì³ ì ðààì è, ùì àòì àÿòó àì ñèñòà-ì è çàààçì à-àì ì ÿ ààçì àèè (Ì ÀÑ Óèðàçì è, Ñèòàèà ààçì àèè Óèðàçì è, Çàðìèè³ Ñèèè Óèðàçì è) à ìèðà-ì èò àèì àèàò òàèìæ ààòòó ò-àñòó ó çàààçì à-àì ì ÿ ààçì àèè ì³ à³òè³à ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è òà çàòèñòó çàçì à-àì èò ì³ à³òè³à ó ò³è ì³ ð³, ì àñè³èèèè çò ààç-ì ì ñàðààì³ çààààì ì ÿ òà ì³ àì à³ÿèè ì àðàòèì àðòóñÿ ³ç çààààì ì ÿ ì è ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è, ì ðè èì ì ðàèì óð-³è ðìè³ Óì ðààè³ ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è Óèðàçì è.

Çàèìì Óèðàçì è «Ì ðì ààðààì ó ì³ ðì ðì ó ì ðàà-ì³ ààðààì ì çì àèàèè Óèðàçì è òà ì³ ñààì àèò ì³à» ì³ àì ³ñòð ì ðèñàÿ-àì èè à³ÿèì ì³ñ³ Óì ðààè³ ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è. Ì àÿàì ³ñòó òàèì àì çàèììì ó³èèì àèì ðààààì èì ç óðàòòààì ì ÿ ðààèì ó ì³ ðì ðì è, ùì çà³èñì ð³òóñÿ Óì ðààè³ ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è, ì³ à³ÿçàì ì ç ì³ àì àèàì ì ÿ ì ðàà³ ñàì àì à³ çè-ì èò òà ððèèè-ì èò ì³à.

Ààì ³ì ³ñòòàòèàì ì-ì ðààì àèè ðààèì ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è ì àðààà-à³ òà àì ì òñèà³ ðààòèðààì ì ÿ à³à-ì ñèì, ÿè³ àèçì à-àì³ ó ðààèì ì èò òì ìààò, ì ðì àì è ³ì øèò ààèòçàè ì ðààà, ðààèàì àì òó³ ì³ à³èèèè òì ðàà-è³ ì ñèè³ ì ðààì à³àì ñèì è, à è ì ðÿàì è ðààè³çàò³; ì àèàèì èò àðìì ààÿì àì ì ðààà³ ñàì àì àè. Ó óñìì ó ñàì ñ³ ó èì ì èàèñì èì ì ðààì àèì ðààèì ìì.

Èì ì èàèñì ³ñòó àèÿàèÿ³òóñÿ ó ì³ àèì à³è ì³ àì à³ÿè-èì àì ñ³ ðààèì ì èò àèì ìà àèÿ àñ³ ñòà³òè³à, ÿèèì àì ì è ààðàñì ààì³, ó ñàì ñ³ àì òðèì àì ì ÿ ðààèì ì èò àèì ìà, è ó ñàì ñ³ àèèòòó ì³ àì àò³àì èò çàòì à³à ùì àì çò çàààçì à-àì ì ÿ, ðààèàì àì òàò³; ðààèì ì èò òì ìà ì ðì àì è ð³çì èò, àèà çà ððèèè-ì ð ì ðèðì àì ð ñòì-àèò ç ààì ³ì ³ñòòàòèàì èì ì ðààì ì.

Ç óðàòòààì ì ÿ ì³ ó³ò çì ì³ àñòààèì è ì ìàèì à àóèì à ì³-èòààòè, ÿèùì ì³ à àè-àðì ì³ àì, òì àì ñèòó ààòàèùì ì³ àì ðààì àì àì ðààòèðààì ì ÿ òèì çàèììì òñ³ ì èòàì ù à³ÿèì ì³ñ³ Óì ðààè³ ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è Óèðàçì è, ì àñàì ì àðàà ó -àñòèè³ çà³èñì ðààì èò óóì èò³è òà ì³ àì íààèàì ù ùì àì çò çà³èñì àì ì ÿ çà àèì ÿòèì à³ÿèì ì³ñ³, ùì ì³ à³ òà³ì èèè òàðàèòàð.

Ì ðì òà çàèìì àñòàì íàèð³ çààèùì³ ì ðèì òèì è òà ì ðààèèà. Ààòàèùì à ðààòèðààì ì ÿ çà³èñì àì ì³ ì³ à³çàèìììì ò ð³àì³, ì àì ðèèèàà, Ì ðÿàì è çàààçì à-àì ì ÿ ààçì àèè ì³ ñààì àèò ì³à, ùì àì ÿèèò çà³èñ-ì ð³òóñÿ ààðààì à ì³ ðì ðì à ì³ ì³ ñòóÿ ì³ ñ³èì ì³ àì òà òèì -àñì àì àì ì àðààòààì ì ÿ ì³ [6].

Óì ðààè³ ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è ì àà³èàì à çì à-ì èì è ì³ àì íààèàì ì ÿ è, ÿè³ çì à-ì ð ì³ ðì ðì çè-òèðòó ì àðàè³è çàòì à³à ùì àì çà³èñì àì ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è, ùì ì³ ñòèòóñÿ ó Çàèìì³ Óèðàçì è «Ì ðì ààðààì ó ì³ ðì ðì ó ì ðààì ³à ààðààì ì çì àèàèè Óèðàçì è òà ì³ ñààì àèò ì³à», àà³ ðì çàì ðì òèèè ì àðàè³è ì ðàà ì ðààì ³à ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è.

Ì àì àè ì àðàè³è ì ðì àòàèùì ààì èè ó Ì ðÿàèò òà ³ì øèò ì ðì àòèàì èò àèòàò. Ñàì òàèò àòàèðààì-ì ÿ, ì³ àòààðààèàì ì ÿ ó ì³ à³çàèìììì ò àèò³ ì ìèìàèàì ù çàèììì, ò ì ìèàçì àèì³ àì çàì èÿ³ ñòàààðàòààòè ì ðì ì ð³ì ðèòàò ì³ à³çàèììì ì³ àì ðì àòèàì ì-ì ðààì àì àì ðà-àòèðààì ì ÿ ó à³ÿèì ì³ñ³ Óì ðààè³ ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è Óèðàçì è. Ì à èààò-è ì ðì ì àñèà òà³ì èò³ ì ðèçì à-àì èò àèÿ ñèòàèàì àì àì èì ðèñòààì ì ÿ òðÿ-àì àèò³ à³àì ì -èò àèò³à, ì àÿàì ³ñòó ÿèèò ó ñòàò³ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è ó³èèì çðìçòì³ èà.

Ì ñàèèàèè òàðàèòàð ì ðààì àì àì ñòàòòò³ Óì ðàà-è³ ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è Óèðàçì è òàðàèòàðèçò³òó-ñÿ ì³ àñòòì ì ð ì³ àñòààèì ð. Ó 2011 ðì³ Çàèììì Óèðàçì è «Ì ðì òàì òàèèùì³ ì ðààì è àèèì àà-ì çì àèàèè» àóèì àñòàì íàèàì ñèñòàì ó òà ñòðòèòòòò òàì-òàèèùì èò ì ðààì ³à àèèì àà-ì çì àèàèè ó à³àì íà³àì³ èè ñòàò³ à³ÿèì ì³ñ³ [7].

Ì³ ³ì ³ñòàòòòàì³ ó òàì òàèèùì èì ì ðààì ìì àèèì àà-ì çì àèàèè, ÿèà çàààçì à-ò³ òì ðì òààì ì ÿ òà ðààè³çò³ ààðààì ó ì ìè³òèèò à ì àì³ èè-è ààè³èèèì ò àèçì à-àì èò Èàà³ àòì Ì³ ³ì ³ñòòà ñòàòàò.

Ñèòàèà³ ò ì ðààì ìì àèèì àà-ì çì àèàèè, ÿèà çà³èñ-ì ð³ óóì èò³ ç èì ì ððìèð òà ì ààèÿàò ó àñòàì íàèà-ì³ èè ñòàò³ à³ÿèì ì³ñ³, à òàèìæ ñì àò³àèùì³ óóì èò³ ç ì ààèòç³ ì àì ðì è, ààðààì ì çì ààçì àèè, çàòèñòò òà ì³ ðì ðì è ààðààì ì³ àì èì ðàì ò, àì ðì òàèè ç³ çèì-èì-ì³ ñòð, àðìì ààññèì çì ààçì àèè.

Àààì òñòàì³ ò ðààì ìì àèèì àà-ì çì àèàèè, ÿèà çà³èñì ð³ ó àñòàì íàèàì³ èè ñòàò³ à³ÿèì ì³ñ³ óóì èò³ ç ì àààì ì ÿ ààðààì èò ì ñèòà, ç òì ðààè³ ì ÿ ààðààì èì ì àèì ì òà ì ðààì çàñòò ñàì³³ óóì èò³ ç, çà àèì ÿòèì òóì èò³ è ç èì ì ððìèð òà ì ààèÿàò. Àèÿ àèèì àì ì ÿ ì èòàì èò óóì èò³ è ç ðààè³çàò³; ààðàà-ì ç ì ìè³òèèè òààì ððòóñÿ³ ì ñì àèò³, èì ññ³, àððì.

Óì ðààè³ ì ÿ ààðààì ì çì ì³ ðì ðì è Óèðàçì è ì ì ñò³ ì³ à³ èì ì³ àòàì ò³ ð ì³ ³ì ³ñòàòòòàà, ñèòàèè³ àààì òñòàà.

À³àì íà³àì ì àì Çàèììì Óèðàçì è «Ì ðì ààðàà-ì ó ì³ ðì ðì ó ì ðààì ³à ààðààì ì çì àèàèè Óèðàçì è òà

ί ι ν α α ί α ε ο ι ν ᾽ α », Ο ί δ α α ε ᾽ ί ι ὕ α α δ α α α ί ι λ ι ι ο ι δ ι ί ε
Ο ε δ α λ ι ε ° ι δ α α ί ι ι α ε ε ί ι α α - ι λ ι α ε α α ε α α ε ο ς ᾽ α α δ -
α α α ί ι λ ι ι ο ι δ ι ί ε, ὕ ε α ῆ α ε ᾽ ι β ᾽ ο ο ί ε ο ὅ λ ι α ε δ ι α ε α ί -
ί ὕ ο α δ α α ε ᾽ α ο ὅ λ ι α α δ α α α ί ι λ ι ι ε ὅ ε ε ε, ι ι δ ι α ο ε α ί ι -
ι δ α α ί α ι α ι δ α α ο ε ρ α α ί ι ὕ, ε ι ι ο δ ι ε ρ ο α ι α α ε ὕ α ο
ο η ο α δ ᾽ α α δ α α α ί ι λ ι ι ο ι δ ι ί ε, ῆ α ᾽ ὕ ε ο α ε ὕ ι ι ο δ α α
ι δ α α ί ᾽ α α α δ α α α ί ι λ ι α ε α α ε (η ι α ο ῆ α ᾽ ὕ ε ο), ο ο ί ε ο ὅ λ ι
ῆ α ᾽ ο ι ο ι δ ι α ο ᾽ ε ι ι - ο α ο ι ι ε ι ᾽ α - ι ι α ι ο α ᾽ ι ο ι δ ι α ο ᾽ ε ι ι -
α ι α ε ὅ ε - ι ι α ι ῆ α α α ι α - α ι ι ὕ ᾽ α ὕ ε υ ι ι η ὅ ᾽ Ι δ α ῆ ε α α ί -
ο α Ο ε δ α λ ι ε, Ε ᾽ α ᾽ ι α ο ο Ι ᾽ ι ᾽ η ὅ δ ᾽ α Ο ε δ α λ ι ε, ᾽ ι ο ε ο
α α δ α α α ί ε ο ι δ α α ί ᾽ α. Ο ί δ α α ε ᾽ ι ι β ᾽ α α δ α α α ί ι λ ι ι ο ι -
δ ι ί ε Ο ε δ α λ ι ε ι α α α ι ι ι ι α ι ι α α α α ι ι ὕ ῆ ο ι δ α α ε ᾽ ι -
ί ὕ α α δ α α α ί ε ι ι α ε ι ι ι, ὕ ε ᾽ ι α ρ ο υ α ε ι ὕ ο ε ι α ε ε ο α
α α η ι ρ ο ι ε ε ο α δ α ε ο α δ, α α α α ο ι α - ι ι ο α ο α ε ρ β ο υ
ο α ῆ α ι ᾽ ι ὕ β ο υ ι ι α ι ι α α α α ι ι ὕ ᾽ ι ο ε ο ᾽ α α ι ι η ο α ο η ὅ
ο δ υ ι ο α ε ᾽ α.

Α ι α ε ᾽ α α η ο α ι ι α ε α ι ε ο ο ῆ α ε ι ι ὅ Ο ε δ α λ ι ε « Ι δ ι
α α δ α α α ί ο ι ο ι δ ι ί ο ι δ α α ί ᾽ α α α δ α α α ί ι λ ι α ε α α ε Ο ε δ α -
λ ι ε ο α ι ι η α α ι α ε ο ι ν ᾽ α » ο α α Ι δ ι ὕ α ε ο ῆ α α α ι α - α ι ι ὕ
α α ι α ε ε ι η η α α ι α ε ο ι ν ᾽ α, υ ι α ι ὕ ε ο ῆ α ε ᾽ ι β ᾽ ο ο υ η ὕ
α α δ α α α ί α ι ο ι δ ι ί α α ι ᾽ η ο ὕ ο ι η ὅ ᾽ ε ι ι α ι ο α ε ι - α -
η ι α ι α ι α ι α δ α α ο α α ι ι ὕ, ι ι ε α ο ᾽ ο, ι α η ε ᾽ ε υ ε ε η ο ο ο α ι ὕ
η ι ᾽ α δ ι α ὅ ι ε ε ε ι ι α ε ο υ ι α ι α ε ο α α ο ε ε ι ι η ο ε ο ο ᾽ ε ι ᾽
ι δ α α α ο α η α ι α ι α ε α δ ι ι α ὕ ι ο δ ι α ι - ι ι ο ι δ ι ὕ α ε ο,
ι α α ε α η ι e e δ ι ῆ ο α, ι α α α β - α ε η υ α ι α ι α α ο ε ι α ι α ι
ι δ α α ι α ι α ι δ α α ο ε ρ α α ί ι ὕ [8, c. 153].

Α ο ι ι α α ο α ι ο ι ι ι α ι η ο α ι ο, η ο α ι ι ι ι α 08.07.2023
δ., η ι η ο α δ ᾽ α α ο ο υ η ὕ ο α ι α α ι ο ὕ α ι δ ι ῆ ο ε δ α ι ι ὕ ι ι -
α ι ι α α α α ι υ ι δ α α ί ᾽ α α α δ α α α ί ι λ ι ι ο ι δ ι ί ε. Ε ᾽ ε υ ε ᾽ η ο υ
α ε ᾽ α ε ι ι ο δ ι ε ρ ο α ι α α ε ὕ α ο, ι ι α ι ι α α α α ι ι ὕ ι ε υ ι α ι
ῆ α ᾽ ε η ι α ι ὕ ὕ ε ο ι α α ᾽ ε α ι ᾽ η ι ᾽ α δ ι α ὅ ι e e e Ο ί δ α α ε ᾽ ι -
ί ὕ α α δ α α α ί ι λ ι ι ο ι δ ι ί ε Ο ε δ α λ ι ε, ῆ α ι η ε α ι ι δ ᾽ α ι ὕ ι
ῆ α ᾽ ι ι - α ο ε ι α ι β ᾽ δ α α α ε ο ᾽ β ῆ α ε ι ι ο 1998 δ ι e ο.

Ι ι η ο ο ᾽ ι ι α ε ι α ε ι ι η ο α ο α α ο ε α ο α ε ρ α α ι ι ὕ α α δ -
α α α ι e ο ο ο ι e ο ᾽ ε α ι α ι ι ο ι δ α α ί ᾽ α ῆ α ι α ι α ε α ι e -
ι e ι ι α ι ι α α α α ι ι ὕ ι e. Ι δ α α ι e α α δ α α α ι ι λ ι ι ο ι δ ι ί e °
η ο α ᾽ ο ε ο ι ι ι ι α δ α ο ε α ι ι - δ ι ῆ ο ε ι a ι λ ι ᾽ α ὕ ε υ ι ι η ὅ ᾽. Ι α -
ι a e, ᾽ α ῆ α ι ᾽ η ο ο ῆ α e ι ι ᾽ α Ο ε δ α λ ι e « Ι δ ι ι ι a δ α ο e α ι ι -
δ ι ῆ ο ε ι a ο ᾽ α ὕ e υ ι ι η ο υ » ο a « Ι δ ι ι δ ι e ο δ α ο ο δ ο » ᾽ α -
α ι ι η ὅ ᾽ ι δ ι ι δ α α ί ᾽ α ο ᾽ β, ι δ ι ο a e ο e e ο, ι a ο ι a e ο a
ῆ α η ι a e ῆ α ᾽ e η ι a ι ὕ ᾽ α ὕ e υ ι ι η ὅ ᾽ ι δ α α ί ᾽ α α a δ α α α ι ι λ
ι ο ι δ ι ί e a ι ι δ ι e ο δ ι δ η η e ι a ι ι a a e ὕ a ο ι a a ο ι a ὕ ο u
[9; 10].

ῆ α ι a ὕ a ι ι η ὅ ᾽ ο e δ ι e e ο a e a a ι e ο ι ι a ι ι a a a α ι υ,
ι ᾽ ι δ ι ὕ e ᾽ ο ι ο ι δ ι e a ῆ α ο ι ι a ᾽ λ ι ῆ α δ ι ι a ὕ ι η η e e ι η ο η -
ι ᾽ e υ η η ο a ι ι, ο e ι a ᾽ e υ ο a ι δ ι ι ι a e e a ι η ὅ ᾽ a δ ι ι a a -
η η e ι a ι e ι ι ο δ ι e ρ ι a ι a ο ι ι a e. Ι a ῆ α η ο a ο ο ᾽ 14 ῆ α -
e ι ι ο Ο ε δ α λ ι e « Α ῆ α ο ι ι a ὕ ο Ο ί δ α α e ᾽ ι ι ὕ a a δ α a α ι ι λ
ι ο ι δ ι ί e Ο ε δ α λ ι e ῆ α ι o e ι e ι δ a a ι a ι e a a δ α a a ι ι λ
a e a a e Ο ε δ α λ ι e, a δ ι ι a ὕ ι a ι e ο a ὅ ι a ᾽ ο a ι a ι ὕ ι e,
ι δ a a ι a ι e a a ι a e e ᾽ ι ι ῆ α ι e ο a a δ a e a a » a e a ῆ ο ι a
a ῆ α ο ι ι a ᾽ β ῆ α ᾽ η ο e ο o a ι e a δ ι ι a ὕ ι η η e ι a ι η ο η ι ᾽ e υ -
η o a a, a e a ι a a e ῆ α a - a ο ο ι ο ι δ ι e ο a ι a ο ι a e a ῆ α ο ι ι a ᾽ λ ι.

Β e a a - e ι ι ῆ α ᾽ η e a a ι ι a ι, δ a a e ῆ α o ᾽ α η η a ο ᾽ a e υ ι e ο
δ a e e ι ι e ο ι ι a ι ι a a a α ι υ, ὕ e e ι e ι a a ᾽ e a ι ᾽ η ο a ᾽ ο e ο
a ᾽ a ι η e ι a a δ a e a a ι ι λ ι ο ι δ ι ί e, ι ι a ᾽ ὕ a ι a ῆ α ι a e e -
a ᾽ η o β η ο o o a e ο a e e ο - a ι υ ο a ι a ι a e a ι υ ι δ a a, η a ι a ι a
᾽ α e ι ι ι e ο ᾽ ι o a d a η ᾽ a o ᾽ α e - ι e ο o a ῆ a e e - ι e ο ι η ᾽ a.

Α ᾽ ι ο e ο η ο α ᾽ ο e ο ᾽ a, ὕ e ᾽ α ῆ a e η ι β β ο υ ι ο ι δ ι ί ο,
η η a ο ᾽ a e υ ι ᾽ δ a e e ι ι ᾽ ι ι a ι ι a a a α ι ι ὕ ῆ a - ι ι a ι o ᾽,
ι ᾽ a e α Ο ί δ α α e ᾽ ι ι ᾽ a a δ a e a a ι ι λ ι ο ι δ ι ί e Ο ε δ α λ ι e, ι a -
ι a e ι a a ι ι β ι ᾽ δ ι β ι δ e η ο ο ι ᾽. Ο ι ι o, a e ο ι a ὕ - e ᾽ α
ῆ α ι ᾽ η ο ο η o. 64 Ε ι ι η ο e ο ο ᾽ λ ι Ο ε δ α λ ι e, e ι ι η o δ o ρ a a ι -
ι ὕ ι a o a ι ᾽ α ι ο ι δ a a ι a ι a ι δ a a o e ρ a a ι ι ὕ a a δ a e a a ι ι λ
ι ο ι δ ι ί e, υ ι η o a ι a e ο u ι η ι a o a a ι ᾽ ι η o δ a o e a ι ι -
ι δ a a ι a ι a ι δ a e e ι ο ι ο ι δ ι ί e, ι a o a o e ι η ι a e e a ι
δ a o a e υ ι e ι ᾽ a e a a a e a ι e ι [11].

Η ι a ο ᾽ a e υ ι ᾽, η e e ι a ᾽, ι δ e ι o η ι a ᾽ α o ι a e, ι a ι a -
a e a ι ι ὕ ο a ῆ a ι δ ι ί e ι a ι ι a e ι ι ᾽ a o o e ι a a ι ᾽ δ ι e ι e,
a ι ι e ι a ρ o u a o o e ι ι a ι ᾽ η o β η e ι a o d e - ι ᾽ α a d ι ῆ a ι.
Ο ι a o ι η o ο ι ᾽ ι υ ᾽ ᾽ ι o a ι η e a ι ᾽ η o u ι a ι a e a ι υ ι δ a a, η a ι -
a ι a ᾽ α e ι ι ι e ο ᾽ ι o a d a η ᾽ a o ᾽ α e - ι e ο ᾽ ῆ a e e - ι e ο
ι η ᾽ a ι ι a e ι ι ᾽ a ᾽ a ι ι a ᾽ a a o e η o o ι a ι β, ᾽ ι o a ι η e a ι η ὅ ᾽
o a δ a e υ ι η ὅ ᾽ α a d ι ῆ e o ᾽ ι ι η o η ι, υ ι ι ο ι δ ι ί ὕ β o u -
η ὕ, a ι o ᾽ ι e a o e ο o ᾽ ι ι η o a e ι a o a o o e a a e a a o ι β,
a ᾽ a ι ι a ᾽ a ι ι β o ᾽ e o ᾽ ι ι η ᾽ η ᾽ e ᾽ o δ a d o ᾽ λ ι, ὕ e a η e e a e a η ὕ
ι a a a ι e e ι ι a ι o o a d ι ι a ὕ ι η η e ι ι o η o η ι ᾽ e υ η o a ᾽.

Ι a ι a e ο ι ι δ ᾽ a ι ὕ e υ ι e ο ι o ᾽ ι e a o ι δ a a η o a a ι e e ᾽ a
a a δ a e a a ι ι a ι a ι a d a o η o η ι ᾽ e υ ι e ο (a a a e υ ι ι e ρ a -
η η e e o, ι ι d a e υ ι e o, a o ι a ι ᾽ o a d ι e o) o a a a d a e a a ι e o
(ι ι e ᾽ o e - ι e o) o ᾽ ι ι ι η o a e ι e ι ᾽ η ι η o a d ᾽ a a o u η ὕ ι a d a -
e ᾽ η o a ᾽ e ι η o a ι ᾽ o. Ο a a a a a ι a a a o ῆ a e ι ι ι a a a η o a ᾽,
a ι a ᾽ a η o o ι η ὅ ᾽ ι a a ᾽ e ι e o ῆ a e ι ι ι a a a - e o a a d a ι o ᾽ e δ a -
a e ᾽ α o ᾽ λ ι ι d a a ι a ι a ι η o a o o η o e ρ a e ι e o a a d ι ι a ὕ ι e ι a.
Ο o u ι ι o a e ι a a e o ι d ι ὕ a e ὕ o u η ὕ a e o ᾽ a ι a e ι ι o a ι -
o o a e υ ι o ι d ι a e a ι o d ι ῆ o ι ᾽ ι ι ὕ ι δ a a a ι d a a η o a a ι e -
e a ι e ι d a a ι ᾽ a a a d a e a a ι ι λ a e a a e o a ι d a a η o a a ι e e a ι e
ῆ a e e - ι ι λ ι ι a o e e, υ ι ὅ ι a η e o a ι a o β o u. Ι d a a ι a a
η o o ι ᾽ η o u ι a ι a ι ᾽ η o o u η ὕ ι ᾽ d e o a a ι ι ὕ ι e η o η ι ᾽ e υ ι ι λ
ι a ι a o ᾽ a ι η ὅ ᾽, ι e o a ι ὕ ι e a a d a e a a ι ι λ ῆ a - e ι ι η ὅ ᾽,
a e ι ι ι ι ᾽ - ι ι λ ι o a ι e ᾽ o e - ι ι λ ι a ι o ᾽ e υ ι ι η ὅ ᾽ o a ι ι a ᾽ a -
ι e ι e ι ι ῆ a ι d a a ι a e ι e - e ι ι e e a ι e, ῆ o d a o o a a ι ι ὕ ι
ὕ e e o, o ι d ι o o u η ὕ ῆ a e ι ι ι a a a η o a ι.

Ι d a a ι a e e η o a o o η ι η η a e ι a a o a a o o ᾽ ι η ι a ι a ι o a d a e -
o a d o. Ι η ι a ι e ι η e η o a ι o o a ι d β β - e ι a e a ι a ι o ι ι
° ι a ι d a a a o a η a ι a ι a e, a d ᾽ a ι ᾽ ῆ a e e - ι ᾽ o ι d ι e
a a ι ᾽ ι η o d a o e a ι e o d a e e ι ᾽ a ῆ a e e o e ι ι ῆ a a ι d ι
᾽ a a o ᾽ o e o ι ι η η o ᾽ a e υ ι ι - ι d a a ι a ι λ a ᾽ a ι ι a ᾽ a e υ ι ι η ὅ ᾽.

Α e η ι a e e. Α ι a e ᾽ α ι d a a ι a ι η η ι a e ι d a a ι ᾽ α o ᾽ λ ι o a
a ὕ e υ ι ι η ὅ ᾽ ι d a a ι ᾽ a a a d a e a a ι ι λ ι ο ι δ ι ί e, ι a η a ι ι a d a a,
ῆ a e ι ι o Ο ε δ α λ ι e « Ι δ ι a a d a e a a ι o ι ο ι δ ι ί o ι d a a ι ᾽ a
a a d a e a a ι ι λ ι a e a a e Ο ε δ α λ ι e o a ι η η a a ι a e o ι η ᾽ a » a ᾽ a
4 a a d a ῆ α ι ὕ 1998 δ. 1 160/98-Α Δ (ῆ α ῆ α ι e ᾽ a ι e ᾽ a ι -
ι ι a ι a ι ὕ ι e), a ι ῆ a ι e ὕ ° a e ῆ α - e o e ι a d η ι a e o e a e o a
ι a ι d ὕ ι e a a ι η e ι ι a e a ι ὕ ι d a a ι a ι a ι d a a o e ρ a a ι ι ὕ
o o ᾽ e a a e o ς ᾽, a e ι ι o a e η ὅ ᾽ a a a ῆ α ι a - a ι ι ὕ a a d a e a a ι ι λ
a a ῆ α e e:

- a ὕ e υ ι ι η ὅ ᾽ ι d a a ι ᾽ a a a d a e a a ι ι λ ι ο ι δ ι ί e η ι d ὕ ι ι -
a a ι a ι a ῆ a a a ι a - a ι ι ὕ a a d a e a a ι ι λ ι a a ῆ α e e, υ ι
a e ι e e a a o ῆ a e ῆ α - a ι ι ὕ a a d a e a a ι ι λ ι ο ι δ ι ί e, ῆ a -
e d ᾽ ι e a ι ι λ ι o η o. 1 « Ι ι ι ὕ o o ὕ a a d a e a a ι ι λ ι ο ι δ ι ί e
ι d a a ι ᾽ a a a d a e a a ι ι λ ι a e a a e Ο ε δ α λ ι e o a ι η η a a ι a e o
ι η ᾽ a » ῆ a e ι ι o Ο ε δ α λ ι e « Ι δ ι a a d a e a a ι o ι ο ι δ ι ί o
ι d a a ι ᾽ a a a d a e a a ι ι λ ι a e a a e Ο ε δ α λ ι e o a ι η η a a ι a e o
ι η ᾽ a », o a ι a o e ι a e o ι ι a e ὕ a ᾽ a ι a ῆ a a a ῆ α ι a - a ι ι ὕ
a a d a e a a ι ι λ ι a a ῆ α e e ὕ e a e a o ι a o ᾽ ι a e υ ι ι λ ι a a ῆ α e e

- òà èíí òáí òóàèúí íáí çàèð³í èáí í ý öüíáí òàèòò ó áíèóí áí òàò ñòðàòáá³-í íáí í èáí óááí í ý, ýè³ ñè³à áðàðí áóáàè è ó í ðááí òáí ð³-é ä³ýèúí íñò³;
- áàðæááí à í òí ðíí à ýè ä³ýèúí ³ñòü ç çáááçí à-áí í ý ááçí àèè í á'òèð³à áàðæááí í òí ðíí è òà çàðèñòó çàçí à-áí èð í á'òèð³à, ° á³áí íñí í ñàí í ñò³éí èí èíí í èàèñí èí àèáíí ä³ýèúí íñò³ á ààèóç³ çáááçí à-áí í ý áàðæááí í òí ðíí è, ùí çà³èñí ð³òüñý í à ò³èúèè í ðááí àí è áàðæááí í òí ðíí è, à é³ òè-í è óí íáí íáàæáí èí è í ðááí àí è. Ó çá³ýçèó ç òèí í áí áó³áí í ðááí è áàðæááí í òí ðíí è ðí çäýäàðè ýè í ðááí è, í áá³èáí³ èíí í áòáí ò³ò³ ùíáí çä³èñ-í áí í ý áàðæááí í òí ðíí è, à³ ò³ í ðááí è — ýè í ðááí è, ýè³ áàðòóó ó-àñòó ó çä³èñí áí í³ áàðæááí í òí ðíí è, áí áñè³áí è-íáí áàæèèáó ðíèú í ááóáá³ í ðàèðè-í à ðáàè³çàò³ý í ðèí òèí ó áçà³í íá³ í ðááí³ á áàðæááí í òí ðíí è, Ñèóáèè ááçí àèè Óèðàçí è, Í áó³íí àèúí í òí ðíí è òà³ òèð³ èð³ áàðæááí èð í ðááí³ á. Í íæí à áíáí ðèðè í ðí áàðæááí ó í òí ðíí ó ýè áàæèèáó óóí èò³ò³ óí íáí íáàæáí èð í ðááí³ á áàðæááè, ðáàè³çàò³ý ýèíí ááçí íñàðáíí ùí í íá³ ýçáí à ç³ çáááçí à-áí í ýí áàðæááí í òí ðíí è; áàæèèá³ñòü òà çí à-èí³ ñòü áàðæááí í òí ðíí è àèý çáááçí à-áí í ý í áó³íí àèúí í òí ðíí è òà áàðæááí í òí ðíí è ááçí àèè í á³ çí àèðè á³áí áðæááí í ý ó ñàí í ñò³é-í èð áíèóí áí òàò èíí òáí òóàèúí íáí òàðàèòàðð òà ó áíèóí áí òàò ñòðàòáá³-í íáí í èáí óááí í ý àèùíáí ð³áí ý, í áí ðèèèáá, ó Ñòðàòáá³ çáááçí à-áí í ý áàðæááí í òí ðíí è ááçí àèè Óèðàçí è òà Ñòðàòáá³ í áó³íí àèúí í òí ðíí è òà í á'òèð³à, ùí í òí ðíí ýòüñý, à òàèíæ í èòáí í ý í ðááí áíáí, í ðááí³ çàò³éí íáí,³ í òí ðíí à-ò³éí íáí³³ í òí ðíí çáááçí à-áí í ý ä³ýèúí íñò³ ùíáí áàðæááí í òí ðíí è;
 - í áèá³èúè çí à-í ó-áñòèí ó í ðááí àèð³ í ðíí, ùí ñòáí íáèýòü í ðááí áó íñí íáó ä³ýèúí íñò³ í ðááí³ á áàðæááí í òí ðíí è, ñòáí íáèýòü í ðíí è ááí³³ ñòðà-òèáí íáí í ðááá, ùí í áèèááá³³ í ááí èè á³áàèðè é í à óí ðíí è òà í áóíáè ä³ýèúí íñò³ í ðááí³ á áàðæááí í òí ðíí è, çáñòí ñí áóááí³ çáñí áè àèý çáááçí à-áí í ý ááçí àèè í á'òèð³à áàðæááí í òí ðíí è, çàðèñòó í á'òèð³à, ùí í òí ðíí ýòüñý, ð³òáí í ý³³ òèð³ çáá-ááí ù;
 - í áðñí àèòèáí èí í áí ðýí íí óáí ñèííí àèáí í ý í ðá-áí áíáí ñòáí íáèù à í ðááí³ á áàðæááí í òí ðíí è ° èíí èðàòèçàò³ý ááí³³ ñòðàòèáí èð³ í íáí íáàæáí ù òà çò í íáèèáá ðíçòèðáí í ý, áèèèèèáí á çðí ñòáí í ýí çááðíç ááçí áó³ í á'òèð³à áàðæááí í òí ðíí è, ùí àèí ááá³³ á³èúè í íáí íáí àèèí ðèñòáí í ý áðñáí àèò³ í ðááí áèð³, í ðááí³ çàò³éí èð³, í òí ðíí í èð³, ðáæèí í èð³,³ í òí ðíí áó³éí èð³ òà³³ òèð³ çàòí á³á³ àèý çáááçí à-áí-í ý ááçí àèè í á'òèð³à áàðæááí í òí ðíí è, à òàèíæ çò í íñèèáí í ý³³-á-áñ³³ áí³³ í íáí ñòáí ó.

È³òáðàòóðà

1. Í ðí ð³òáí í ý ðáàè í áó³íí àèúí í òí ðíí è ááçí àèè³ í áí ðíí è Óèðàçí è á³à 30 áðòáí ý 2021 ðíèó «Í ðí Ñòðàòáá³ çáááçí à-áí í ý áàðæááí í òí ðíí è ááçí àèè» : Óèàç Í ðáçèááí òà Óèðàçí è á³à 16.02.2022 ð. ¹ 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text> (ààòà çááðí áí í ý: 08.07.2023).
2. Í ðí áàðæááí ó í òí ðíí è í ðááí³ á áàðæááí í òí ðíí è òà í íñááí àèò³ íñ³à : Çàèíí Óèðàçí è á³à 04.03.1998 ð. ¹ 160/98-ÁÐ (ç³ çí³ áí è³ áíí íáí áí í ýí è). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-áð#Text> (ààòà çááð-í áí í ý: 08.07.2023).
3. Í ñòáí áí èí Í.²., Èíáàè³à Í.Á., á³³ íá Ñ.Ñ., Áóèàè È.Ñ., Èóé³ýííáà Á.Ð., Í³èáí ðííáà Í.Á., Óüáí è Í.Ñ. Ááí³³ ñòðàòèáí í ðááí Óèðàçí è (çááàèúí à-áñòèí á). Áèá. 2-à, áíí. Èüá³à : Ñí Í È Í, 2021. 616 ñ.
4. á³³ íá Ñ.Ñ. ðáàè³çàò³ý èíí ñòèòóó³éí íáí í òí ðíí è áí í ý í ðááí³ í ðýáèó á óí íááó í áýáí íñò³ èíí ñòèòóó³éí èð ðèçèèá // Ñí³òáèúí í-í ðááí³ ñòóá³. 2019. Áèí. 3(5). Ñ. 52-57.
5. Í ðí Í áó³íí àèúí ó ñòðàòáá³ ñí ðèýí í ý ðí çàèðèó áðíí ááýí ñüèíáí ñòñí³ èüñòáà á Óèðàçí³ í à 2021-2026 ðíèè : Óèàç Í ðáçèááí òà Óèðàçí è á³à 27.09.2021 ð. ¹ 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (ààòà çááðí áí í ý: 08.07.2023).
6. Í ðí çàòááðæááí í ý í ðýáèó çáááçí à-áí í ý ááçí àèè í íñááí àèò³ íñ³à, ùíáí ýèèó çà³èñí ð³òüñý áàðæááí à í òí ðíí è ó í ñòóýó í íñò³éí íáí òà òèí-áñí íáí íáðááóááí í ý : Í áèàç Óí ðáàè³í ý áàðæááí í òí ðíí è Óèðàçí è á³à 27.05.2011 ð. ¹ 210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-11#Text> (ààòà çááðí áí í ý: 08.07.2023).
7. Í ðí òáí òðàèúí³ í ðááí è àèèíí áà-íçí àèáàè : Çàèíí Óèðàçí è á³à 17.03.2011 ð. ¹ 3166-VI (ç³ çí³ áí è³ áíí íá-í áí í ýí è). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (ààòà çááðí áí í ý: 08.07.2023).
8. Øóòèè Í. Áàðæááí à í òí ðíí à í ðááí³ á áàðæááí í òí ðíí è òà í íñááí àèò³ íñ³à: àèòóàèúí³³ í ðíí áèáí è óáí-ñèííí àèáí í ý-èèí íáí çàèíí íáàáñòáà // Í óáè³-í á í ðááí. 2018. ¹ 4(32). Ñ. 151-154.
9. Í ðí íí áðàòèáí í-ðíçòèí áó ä³ýèúí³ ñòü : Çàèíí Óèðàçí è á³à 18.02.1992 ð. ¹ 2135-Ö²² (ç³ çí³ áí è³ áíí íáí áí-í ýí è). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (ààòà çááðí áí í ý: 08.07.2023).
10. Í ðí í ðíèòáðàòóðòó : Çàèíí Óèðàçí è á³à 14.10.2014 ð. ¹ 1697-VI² (ç³ çí³ áí è³ áíí íáí áí í ýí è). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (ààòà çááðí áí í ý: 08.07.2023).
11. Èíí ñòèòóó³ý Óèðàçí è : Çàèíí Óèðàçí è á³à 28.06.1996 ð. ¹ 254è/96-ÁÐ (ç³ çí³ áí è³ áíí íáí áí í ýí è). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254è/96-áð#Text> (ààòà çááðí áí í ý: 08.07.2023).

References

1. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 hrudnia 2021 roku «Pro Stratehiiu zabezpechennia derzhavnoi bezpeky» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.02.2022 r. ¹ 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text> (date of access: 08.07.2023).
2. Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib: Zakon Ukrainy vid 04.03.1998 r. ¹ 160/98-ÂÐ (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-âð#Text> (date of access: 08.07.2023).
3. Ostapenko O. I., Kovaliv M. V., Yesimov S. S., Hulak L. S., Lukianova H. Y., Nikanorova O. V., Tsvok M. S. Administratyvne pravo Ukrainy (zahalna chastyna). Vyd. 2-e, dop. Lviv: SPOLOM, 2021. 616 s.
4. Yesimov S. S. Realizatsiia konstytutsiinoho oformlennia pravoporiadku v umovakh naiavnosti konstytutsiinykh ryzkyv // Sotsialno-pravovi studii. 2019. Vyp. 3(5). S. 52–57.
5. Pro Natsionalnu stratehiiu spryannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini na 2021–2026 roky : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 27.09.2021 r. ¹ 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (date of access: 08.07.2023).
6. Pro zatverdzhennia Poriadku zabezpechennia bezpeky posadovykh osib, shchodo yakykh zdiisniuietsia derzhavna okhorona u mistsiakh postiinoho ta tymchasovoho perebuvannia: Nakaz Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy vid 27.05.2011 r. ¹ 210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-11#Text> (date of access: 08.07.2023).
7. Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady : Zakon Ukrainy vid 17.03.2011 r. ¹ 3166-VI (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (date of access: 08.07.2023).
8. Shutyi M. Derzhavna okhorona orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib: aktualni problemy udoskonalennia chynnoho zakonodavstva // Publichne pravo. 2018. ¹ 4(32). S. 151–154.
9. Pro operatyvno-rozshukovu diialnist : Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 r. ¹ 2135-Ö²² (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (date of access: 08.07.2023).
10. Pro prokuraturu : Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 r. ¹ 1697-VI² (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (date of access: 08.07.2023).
11. Konstytutsiia Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. ¹ 254ê/96-ÂÐ (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254ê/96-âð#Text> (date of access: 08.07.2023).

Í ÀÓÊÎ ÂÂ ÔÀÕÎ ÂÂ ÂÈÄÄÍ Í ß

Ì ²ÆÍ ÀÐÎ ÄÍ ÈÉ Í ÀÓÊÎ ÂÈÉ ÆÓÐÍ ÀÈ «²Í ÕÄÍ ÀÓÈÀ».

Ñãð³ÿ: «Ð ðèäè÷í³ í àóèè»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL «INTERNAUKA».

Series: «Juridical sciences»

¹ 7 (65)

Âîëîâí èé ðäãàèðîð — *Курило В.И.*

Èèçâ 2023

Âèääí î ó ààðîðñüè³é ðäãàèö³ç

Àäðàñà ðäãàèö³ç: Óèðçí à, ì . Èèçâ, àóè. Èíí ïíïñàà, áóä. 18
Èíí òàèðî èé òàèäîíí: +38 (044) 222 58 89
Èíí òàèðî èé òàèäîíí: +38 (067) 401 84 35
E-mail: editor@inter-nauka.com

Ï ³äí èñáí î ó äðóé 31.07.2023. Õîðî àð 60×84/8
Ï àí³ð ï òñàðî èé. Àäðí³ððððà UkrainianSchoolBook. Äðóé ï òñàðî èé.
Õî ïáí î-äðóéíááí èð äðéó³à 6,98. Õèððæ 100. Çàèàç ¹ 220.
Õ³í à äí äí á³ðí à. Í àäðóéíááí î ç äí òí äí äí ï ðèä³í àè-ì àèäà.

Í àäðóéíááí î ó àèääáí èòòà³
ÒÏ Â «Õáí òð ó-áí äíç è³ðàððàòòðè»
àóè. Èàäðñüèà, 20, ì . Èèçâ
Ñã³äí òðäí ï ðí äí äñáí í ÿ ñóá'òèà àèääáí è-íç ñí ðààè
äí ääðæäáí ïäí ðà³ððððòó àèääáí³à, àèäí ò³áí èé³à³ ðíçí ï äíç³äæóàà-³à
àèääáí è-íç ï ðí àóèö³ç ÄÈ ¹ 2458 á³à 30.03.2006 ð.